

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1930

Andra kammaren.

Nr 16.

Fredagen den 7 mars.

Kl. 3.30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 28 nästlidna februari och den 1 innevarande mars.

§ 2.

Herr statsrådet *Borell* avlämnade Kungl. Majts propositioner:

nr 176, angående upplåtelse av vissa områden å Kungl. Djurgården till Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag och till Stockholms stad;

nr 178, angående godkännande av avtal mellan kronan och Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag samt kronan och Stockholms stad rörande marköverlåtelser m. m.; och

nr 179, angående viss ändring beträffande säkerheten för statslån till Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag.

Dessa propositioner bordlades.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 162, angående avskrivning av viss del av statslån för anläggning av järnvägar från Oskarshamn till Ruda och från Ruda till Älghult.

§ 4.

Vidare föredrogs var för sig de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid

till konstitutionsutskottet motionen nr 415 av herrar *Andersson* i Rasjön och *Lundén*;

till statsutskottet motionen nr 416 av herr *Olsson* i Berg m. fl.; och

till behandling av lagutskott motionen nr 417 av herr *Olsson* i Ramsta.

§ 5.

Härefter föredrogs, men bordlades åter bevillningsutskottets memorial och betänkanden nr 9—14, sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1, jordbruksutskottets memorial nr 16 samt andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

§ 6.

Ordet lämnades nu till herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren måtte besluta, att först bland två gånger

Andra kammarens protokoll 1930. Nr 16.

bordlagda ärenden på föredragningslistan för morgondagens plenum må uppföras sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande jämte i ämnet väckta motioner.

Denna hemställan bifölls.

§ 7.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Ericsson* i Sörsjön, nr 418, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 108, angående vissa åtgärder till det svenska jordbrukets stödjande;

herr *Lindberg*, nr 419, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 134, angående anvisande av ett statens skogsodlingsanslag;

herr *Källman m. fl.*, nr 420, med förslag i fråga om vissa bestämmelser beträffande kommunalnämnd i köping, som utgör egen kommun;

herr *Källman*:

nr 421, om överflyttande å kommunalnämnd av befogenheten att antaga och entlediga vissa tjänstemän;

nr 422, i fråga om den tid, inom vilken i stad skall till stadsfullmäktige avgivas förslag till utgifts- och inkomststat rörande folk- och fortsättningsskoleväsendet för det nästföljande kalenderåret; och

nr 423, om annan lydelse av § 17 i Kungl. Maj:ts förslag till lag om skolstyrelse i vissa kommuner;

herr *Andersson* i Rasjön *m. fl.*, nr 424, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 121, med förslag till motorfordonsförordning m. m.;

herr *Lindqvist* i Halmstad, nr 425, i anledning av sistnämnda proposition;

herr *Sandström m. fl.*:

nr 426, om uteslutande ur Kungl. Maj:ts förslag till motorfordonsförordning av däri upptagen bestämmelse om viss körhastighet för automobil; och

nr 427, om uteslutande ur Kungl. Maj:ts förslag till motorfordonsförordning av däri upptagen bestämmelse angående hastighetsmätare å automobil;

herr *Andersson* i Ovanmyra *m. fl.*, nr 428, i anledning av Kungl. Maj:ts ovanberörda proposition nr 121;

herr *Sandberg m. fl.*, nr 429, likaledes i anledning av propositionen nr 121; och

herr *Bengtsson* i Norup *m. fl.*, nr 430, i anledning av samma proposition.

Ifrågavarande motioner bordlades.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande, nr 12, i anledning av väckt motion om rätt för riksdagens ledamöter till fribiljetter under viss tid å statens järnvägar;

bankoutskottets memorial:

nr 22, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande bankoutskottets utlåtande nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under elfte huvudtiteln gjorda framställning angående ändrad ordning för prövningen av vissa ärenden om understöd åt efterlevande efter i statens tjänst anställda personer jämte en i ämnet väckt motion; och

nr 23, med överlämnande av redaktionskommitténs för utgivande av ett historiskt och statsvetenskapligt arbete om den svenska riksdagen berättelse över kommitténs verksamhet under år 1929;

andra lagutskottets utlåtande, nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete; samt

andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 4, i anledning av väckt motion, II: 362, angående kyrkans skiljande från staten m. m.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Svedman* under 8 dagar från och med den 11 innevarande mars.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3.42 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 8 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogos var för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner:

nr 176, angående upplåtelse av vissa områden å Kungl. Djurgården till Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag och till Stockholms stad;

nr 178, angående godkännande av avtal mellan kronan och Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag samt kronan och Stockholms stad rörande marköverlåtelse m. m.; och

nr 179, angående viss ändring beträffande säkerheten för statslån till Amål—Årjängs järnvägsaktiebolag.

§ 2.

Föredrogos var efter annan de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid

till särskilda utskottet motionen nr 418 av herr *Ericsson* i Sörsjön;

till jordbruksutskottet motionen nr 419 av herr *Lindberg*;

till konstitutionsutskottet motionerna:

nr 420 av herr *Källman m. fl.*; och

nr 421—423 av herr *Källman*; samt

till behandling av lagutskott motionerna:
 nr 424 av herr *Andersson* i Rasjön *m. fl.*;
 nr 425 av herr *Lindqvist* i Halmstad;
 nr 426 och 427 av herr *Sandström m. fl.*;
 nr 428 av herr *Andersson* i Ovanmyra *m. fl.*;
 nr 429 av herr *Sandberg m. fl.*; och
 nr 430 av herr *Bengtsson* i Norup *m. fl.*

§ 3.

Konstitutionsutskottets härpå föredragna utlåtande nr 12 bordlades åter.

§ 4.

Föredrogs bankoutskottets memorial, nr 22, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande bankoutskottets utlåtande nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under elfte huvudtiteln gjorda framställning angående ändrad ordning för prövningen av vissa ärenden om understöd åt efterlevande efter i statens tjänst anställda personer jämte en i ämnet väckt motion.

Den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen godkändes.

§ 5.

Vidare föredrogs och lades till handlingarna bankoutskottets memorial, nr 23, med överlämnande av redaktionskommitténs för utgivande av ett historiskt och statsvetenskapligt arbete om den svenska riksdagen berättelse över kommitténs verksamhet under år 1929.

§ 6.

Härefter föredrogs, men blevo ånyo bordlagda andra lagutskottets utlåtande nr 14 och andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 4.

§ 7.

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.*

Till avgörande företogs sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande jämte i ämnet väckta motioner.

Genom en den 7 februari 1930 dagtecknad proposition, nr 82, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen besluta, att för socker, hänförligt till tulltaxenummer 120 i den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxa, skulle under tiden från och med den 11 mars 1930 till och med den 28 februari 1931 eller den tidigare dag i februari 1931, Kungl. Maj:t bestämde, tullen utgå med 13 kronor för 100 kilogram samt att bestämmelse härom skulle såsom en anmärkning till nämnda tulltaxenummer intagas i tulltaxan.

I samband med denna proposition hade utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen:

de likalydande motionerna nr 236 inom första kammaren av herrar *Elof B. Andersson* och *Leander* samt nr 393 inom andra kammaren av herr *Jeppsson*

m. fl., vari hemställtts, att riksdagen måtte för budgetåret 1930/1931 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 3,800,000 kronor att användas för sockerbetsodlingens säkerställande under år 1930 i huvudsaklig överensstämmelse med de i sockersakkunnigas utredning å sid. *11 och *12 angivna grunder;

de ävenledes likalydande motionerna nr 237 inom första kammaren och nr 394 inom andra kammaren av nyssnämnda motionärer, vari hemställtts, att riksdagen ville avslå det i propositionen nr 82 framställda förslaget om höjning av tullen å socker;

de jämväl likalydande motionerna nr 238 inom första kammaren av herr *Löfvander m. fl.* och nr 396 inom andra kammaren av herr *Heiding m. fl.*, vari hemställtts, att riksdagen måtte vidtaga den ändring av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, att ett minimipris av 2 kronor 50 öre per 100 kilogram sextonprocentiga sockerbeter av staten garanterades odlarna för hela den kontraktensligt odlade arealen, samt att riksdagen för detta ändamål måtte anvisa ett förslagsanslag å 4,100,000 kronor;

motionerna inom första kammaren:

nr 244 av herr *Pålsson*, vari hemställtts, att riksdagen ville bemyndiga Kungl. Maj:t att lämna sockerfabriksaktiebolagen tillstånd att tullfritt införa råsocker till sådan myckenhet, dock högst sammanlagt 60,000 ton, som erfordrades för att i enlighet med de i sockersakkunnigas betänkande å sid *13 och *14 härför angivna grunder åstadkomma där avsedd förbättring i sockerbetspriset för 1930 års odling; och

nr 247 av herr *Björnsson*, som föreslagit, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående möjligheten för den svenska sockerindustrien att genom koncentration och omläggning av fabrikationsmetod nedbringa sina tillverkningskostnader samt angående den jämkning beträffande nu gällande tullsatser, som härför kunde vara erforderlig; samt

motionerna inom andra kammaren:

nr 395 av herr *Sköld m. fl.*, vari hemställtts, att riksdagen ville under riksstatsen nionde huvudtitel anvisa till understödjande under år 1930 av viss sockerbetsodling i riket och att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med vad i motiveringen till motionen anförts ett extra förslagsanslag av 3,000,000 kronor; och

nr 402 av herr *Herou m. fl.*, vari föreslagits, att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Av motionerna hade I: 237, I: 244, I: 247, II: 394 och II: 402 för behandling hänvisats till bevillningsutskottet; de övriga motionerna (I: 236, I: 238, II: 393, II: 395, II: 396) hade hänvisats till jordbruksutskottet.

Enligt överenskommelse mellan bevillningsutskottet och jordbruksutskottet hade ifrågavarande proposition och förenämnda motioner hänskjutits till behandling i sammansatt bevillnings- och jordbruksutskott.

Utskottet hemställde,

I) att riksdagen måtte — med avslag å Kungl. Maj:ts föreliggande proposition och med anledning av motionerna I: 236, I: 238, II: 393, II: 395 och II: 396 — för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 3,800,000 kronor att användas för utlämnande, i huvudsaklig överensstämmelse med av utskottet föreslagna grunder, av visst tillägg till priset för 1930 års sockerbetsodling;

Ang.
utgård för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.

(Forts.)

II) att motionerna I: 237, II: 394 och II: 402 måtte anses besvarade genom vad utskottet hemställt under I;

III) att motionen I: 244 måtte, i den mån den ej kunde anses besvarad genom utskottets hemställan under I, icke föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

IV) att motionen I: 247 ej måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid utlåtandet voro fogade reservationer:

av herrar *Johan Nilsson* i Kristianstad, *Jönsson* i Slåtåkra, *Gabrielsson*, friherre *Lagerfelt*, *Lithander* och *Pettersson* i Bjälbo, vilka hemställt, att riksdagen ville, med avslag å de i ämnet väckta motionerna, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition med den ändring dock, att den däri föreslagna höjningen av sockertullen skulle träda i kraft från och med dag i mars 1930, som Kungl. Maj:t bestämde;

av herrar *Månsson* i Furuviik, *Åström* och *Carl E. Eriksson*, vilka hemställt, att riksdagen måtte

1) avslå såväl Kungl. Maj:ts förevarande proposition som även de i motionerna I: 236, I: 238, II: 393, II: 395 och II: 396 väckta förslagen om uppförande av anslag å riksstaten för sockerbetsodlingens uppehållande och

2) förklara, att motionerna I: 237, I: 244, I: 247, II: 394 och II: 402, i den mån de ej vore besvarade genom reservanternas i punkten 1) gjorda hemställan, icke föranledde någon riksdagens åtgärd; samt

av herrar *Nilsson* i Hörby och *Pehrsson* i Bramstorp emot den del av utskottets motivering, som avsåge motionen I: 247.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde

Chefen för jordbruksdepartementet herr statsrådet **Johansson**: Herr talman! Då frågan om stöd åt den svenska betodlingen och vad därmed sammanhänger nu på nytt föreligger till avgörande, torde denna angelägenhet vara så länge och utförligt behandlad, att knappast något nytt kan vara att tillföra diskussionen. Jag kan därför fatta mig tämligen kort, men känner likvisst inför frågans djupa allvar ett behov att ånyo stryka under de synpunkter, som jag för min del finner värda ett särskilt beaktande.

Det sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande är åtföljt av en socialdemokratisk reservation, i vilken utan motivering yrkas rent avslag i fråga om en stödaktion av det ena eller andra slaget. Jag vill icke här alls beröra de synpunkter, som enligt mitt förmenande skulle vara att beakta, för den händelse att sannolika skäl funnes för att antaga, att betodlingen i landet i längden hade att räkna med en övermäktig konkurrens. Nu kan jag icke finna något stöd för ett sådant antagande. I detta avseende vill jag till en början åberopa, vad de sakkunniga själva framhålla, nämligen att även om det nuvarande läget ej kunde ge anledning till den spådomen, att svårigheterna komma att övervinnas under närmaste året, hade dock en ljusning inträtt i läget på världsmarknaden. Det vore uppenbart, att därmed även utsikterna för vår inhemska betodling och den därpå grundade sockerindustrien att bestå i konkurrensen förbättrats.

I de bilagor, som åtfölja den kungl. propositionen, belysas utförligt de menliga följder, som en ytterligare inskränkt eller helt inställd betodling skulle medföra. Jag skall icke trötta kammarens ledamöter med att föredraga mycket ur detta rikliga material. Jag skall endast tillåta mig några citat, som genom sin ursprunglighet äro ägnade att på ett förträffligt sätt understryka siffrornas många fakta. Det framhålles således, att de direkta och indirekta inkomsterna genom betskötseln äro av stor betydelse för de vuxna söner och

döttrar, vilka ofta äro kvar i hemmet för att sköta det lilla jordbruket mot ringa eller ingen kontant ersättning. Betskötseln lämnar också ofta den enda arbetsinkomsten åt sådana personer, vilka på grund av ålder eller nedsatt arbetsförmåga ej kunna utföra regelmässigt eller tyngre arbete. Men härtill kommer det stöd betskötseln lämnar mängden av säsongarbetare, särskilt emedan arbetet i så hög grad kan utföras av hustrur och barn. Sälunda skriver en arbetarhustru som svar å en av de sakkunnigas expert utsänt frågeformulär, något, som kan vara värt att citera: »Min man är tegelbruksarbetare, men det är mest säsongarbete, varför vi varit tvungna att ta betor till hjälp, så att vi kunnat reda oss själva och sluppit ligga kommunen till last.» Ett annat sådant uttalande, vilket återfinnes i propositionens bilagor, lyder: »Skall sockerbetsodlingen läggas ned och den enda brödbiten tagas från lantarbetaren, så återstår intet annat än att fara landsvägen och tigga.» Jag vill till detta endast lägga en erinran om, att antalet personer, som betodlingen här i landet, bedriven i normal omfattning, giver sysselsättning åt, utgör icke mindre än c:a 60,000.

Vad betorna betyda för de större eller mindre jordbruk, som kunna ägna sig åt odlingen, behöver väl här knappast ånyo understrykas. Trots de fördelar, som odlingen genom sin natur bereder brukaren genom möjligheterna till en god växtföljd och vad därmed sammanhänger, ha vi bevitnat, hurusom betodlarna i allmänhet begagnat sig av sin kontraktsevenliga rättighet att inskränka odlingen intill 50 % av den ursprungligen kontrakterade arealen. Det meddelas nu vidare, att betodlare, representerande över 6,000 hektars odling, söka att bli helt befriade från sina kontrakt, och det har redan förekommit fall, där betodlare mot utgivande av särskild ersättning överlätit sin odlingsplikt till annan. Jag har här i min hand ett talande vittnesbörd om den pessimism, som på goda grunder griper omkring sig bland odlarna. Så skriver en betodlare till mig — en man som jag personligen känner som en mycket samvetsgrann och vederhäftig man — att han i fjol utom andra förmåner erhöi 50 kronor per tunnland för att övertaga en grannes kontrakterade betodling. Detta visade sig emellertid så förlustbringande, att han i år icke kan övertaga den erbjudna odlingen ens för 75 kronors ersättning per tunnland, då läget är sådant, att det skulle vara bra mycket förmånligare att låta jorden ligga i träda. Mig synes det också, som om icke några delade meningar skulle kunna finnas om att våra jordbrukare, och bland dem icke minst betodlarna, ha det svårt. Visserligen vet jag allt för väl, att den ifrågasatta hjälpen åt jordbruket i dess betryck av vissa både enskilda personer och tidningsorgan förklarats vara obehöflig, men utan att nu i detta sammanhang fördjupa mig i denna sak ber jag att få nämna ett enda citat hämtat ur den ledande artikeln i »Social-Demokraten» för några få månader sedan, undertecknad med redaktör Arthur Engbergs kända signatur, där det bl. a. heter: »Jordbrukarna har det obestridligt mycket bekymmersamt. Därom äro alla vettiga medborgare ense.» Mig synes det, som om ett sådant bestämt uttalande ofrånkomligt måste leda till helt annat ställningstagande än det, som senare blivit det utmärkande på samma håll.

Betodlingens inskränkande har av allt att döma i sin mån redan utövat ett menligt inflytande på den inhemska, redan så svårt betryckta spannmålsmarknaden. Även de sakkunniga framhålla, att en omläggning av växtodlingen i extensiv riktning och med därmed med all sannolikhet följande ökad animalisk produktion skulle, alldeles oavsett de betydande kapitalutlägg, som fordras därför, medföra, att det svenska jordbruket för avsättning av sina produkter i allt större utsträckning komme att trängas på en alltid osäker och av allt flera säljare uppsökt exportmarknad. Under sådana förhållanden finner jag det självklart, att betodlingen bör givas det kraftigast möjliga stöd.

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.*

(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Det gäller dock endast att nu besluta för ett år framåt, under vilken tid tro-
ligen nya erfarenheter bli gjorda. De sakkunniga, som Kungl. Maj:t tillsatt,
äro alltjämt i verksamhet och ha till uppgift att oavbrutet följa händelserna
och söka sig fram till ett fixerande av läget med beräkningar ställda på längs-
sta möjliga sikt. Denna stödaktion är alltså endast ett led i strävandet att på
bästa sätt uppamma och vidmakthålla denna del av svenskt näringsliv. Och
den inhemska betodling, som det här gäller att stödja, skjuter ingalunda över
målet. Även i händelse av en inhemsk betodling i full utsträckning, såsom
den gestaltat sig under de goda åren, blir en råsockerimport av c:a 70,000 ton
erforderlig.

Vad beträffar de ekonomiska verkningarna av ytterligare inskränkning el-
ler helt nedläggande av betodlingen ha de sakkunniga i fråga om järnvägarna
konstaterat, att ett flertal sådana skulle möta finansiella svårigheter. Den av
de sakkunniga anlitade experten har uttalat, att i åtskilliga, kanske de flesta
fallen, skulle resultatet bli kapitalförlust för staten som långgivare samt för
kommuner och andra som borgenstecknare. I en del fall torde det gå så långt,
att sedan alla kapitalförpliktelser avskrivits, icke ens driftkostnaderna kunna
täckas, och ehuru järnvägens nedläggande i allmänhet icke skulle kunna ske
utan stor skada för orten, vore det under sådana förhållanden givetvis synner-
ligen ovisst, om järnvägsrörelsen skulle kunna upprätthållas förmedels direkt
subvention i en eller annan form.

Betodlingens betydelse för vår handelsbalans kan av lättförklarliga orsaker
endast angivas försöksvis och i stora drag. Så långt den av de sakkunniga för
ändamålet anlitade experten kunnat siffermässigt beräkna den, skulle genom
råsockerproduktionens upphörande handelsbalansen försämrans med ungefär 28
miljoner kronor. Han har kommit till det slutresultatet, att den förutsatta om-
läggningen av jordbruket efter betodlingens nedläggande skulle minska denna
försämring i handelsbalansen med 13 miljoner eller till en nettoförsämring på
15 miljoner kronor.

Man har gentemot den kungl. propositionens förslag om en tullhöjning med
3 kronor per hundra kg., eller från nuvarande 10 till 13 kronor, påstått, att
detta skulle innebära ett sådant fördyrande av ett av våra viktigaste närings-
medel, att det skulle bereda konsumenterna verklig ekonomisk tunga. Jag
kan icke dela en sådan uppfattning. Sockerkonsumtionen i landet, som före
kriget stigit till något mer än 27 kg. per invånare, utgjorde 1928 närmare
40 kg., och jag har nyligen i en översikt över det svenska folkets hushålls-
uppgifter sett den beräkningen, att ett svenskt »medelhushåll» kunde antagas
förbruka 100 kg. om året. Merutgiften för ett sådant hushåll skulle alltså en-
ligt den kungl. propositionen bli 3 kronor per år, och vi ha då att taga i ytter-
ligare betraktande, att det svenska priskurantpriset å standardmärkt socker
inklusive sockerskatten 1913 var icke mindre än 54.4 öre per kg. medan det i
denna dag endast är 31 öre. Vi veta ju också alla att prisindex, och detta
icke minst då det gäller livsmedel, på senare tid tecknar sig som en brant fal-
lande kurva. Var finns — frestas man verkligen fråga — gränsen för kra-
vet på ett billigt sockerpris? Vi ha nu nått ned till ett pris, som trots pen-
ningvärdets fall är det absolut lägsta, åtminstone under de senaste tjugo åren
och i varje fall avsevärt lägre än förkrigspriset. Jag kan också försäkra, att
jag under samtal om dessa förhållanden med personer med mycket begränsade
inkomster fått klart för mig, att denna fråga om hushållens sockerutgifter
icke av gemene man tillmättes den betydelse, som annars ofta nog tillägges
densamma.

Överallt i världen söker man också bereda den inhemska betodlingen och
sockerindustrin skydd. Det är visserligen mestadels länder, som på ett hård-
häntare sätt än vårt eget fått lära sig förstå betydelsen av möjligheterna till

självförsörjning i onda tider, men det synes mig, som om denna syn på tingen är fullt riktig och på ett vägande sätt stöder argumenten för skydd även åt svensk odling och industri. Tider kunna komma, då även vi bli i största behov av att kunna på ett drägligt sätt livnära oss själva, och en nedlagd betodling och sockerindustri kan icke stampas ur marken, när man behöver den.

De senast tillkallade sakkunniga i ämnet ha som bekant utformat trenne linjer för en stödaktion. De ha därmed icke uttalat sig för någon av dem särskilt, men de ha icke heller gjort något uttalande mot den ena eller andra. Man har nu klandrat regeringen och mig, för att vi liksom i den kungl. propositionen förra året följt tullinjen. Om man liksom jag, vilket jag nu sökt motivera, har den uppfattning, att tullinjen här är att föredraga, bör det väl få anses berättigat och riktigt att även framföra denna sin mening. Det förefaller mig också, som om all erfarenhet pekar i samma riktning. Över allt, där man skyndat att bringa den inhemska odlingen hjälp, har det skett tullvägen, och sådana tullhöjningar ha genomförts i de allra flesta länder, och på samma gång äro dessa tullsatser ofta dubbelt, ja ända till 3- och 4-dubbelt högre än våra egna. Den vilja till fri handel, som så ofta kommer till orda i nationernas rådslag, tycks inte på annat håll än här hemma i Sverige ingiva betänkligheter mot att välja tullvägen. Självfallet är, att dessa tullskyddsåtgärder runt omkring i världen automatiskt medföra, enligt det minsta motståndets lag, att våra svagt skyddade gränser bli särskilt utsatta för produktionsöverskottets anfall.

Jag finner det också rättvist, att sockerkonsumenterna få bidra till att täcka de förluster, som genom de onormala förhållandena drabba producenterna. Vi veta alla, att en väsentlig orsak till det nuvarande låga sockerpriset är den dumpingpolitik, som tillämpas av Tjeckoslovakien, som är Europas största sockerexportör. När jag hade att taga ställning i valet mellan de olika alternativen, befann jag mig åtminstone vid fjolårets behandling av denna fråga även i sällskap med bondeförbundsreservanterna i det dåvarande sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet, hrr Tjällgren och Olsson i Golvvasta, som i fråga om förslagen att genom statssubvention uppehålla betodlingen anförde, att en sådan åtgärd syntes dem »icke vara ägnad att i någon som helst mån motverka osund utländsk konkurrens». De säga vidare: »Såvitt vi ha oss bekant, har heller intet land, som funnit sig i nuvarande situation böra stödja sin sockerbetsodling, mött denna utländska konkurrens med annat än tullåtgärder, vilket förefaller egendomligt, i fall statssubventionen verkligen vore ett effektivt medel för uppnående av här åsyftade mål.» »Vi hysa även farhågor», heter det vidare, »att ett accepterande av subventionssystemet kunde få ekonomiskt svåröverskådliga konsekvenser för vårt land.» Samma uppfattning kom till uttryck i ett uppmärksammat anförande vid frågans behandling i denna kammarare av herr Olof Olsson i Kullenbergstorp. Det förefaller verkligen mig också som om de tungt vägande principiella betänkligheterna mot subventionslinjen alltjämt kvarstå orubbade. Högerreservanterna vid årets utskottsbehandling understryka också det betänkliga i att lämna understödet i form av direkt statsanslag, då detta måste medföra »svåröverskådliga och icke tilltalande verkningar, därest detta system skall i stället för tullskyddssystemet tillgripas som medel att i mån av behov stödja vårt näringsliv». När vi i detta sammanhang åter komma i beröring med frågan om den prisfördyring, som tullinjen vållar konsumenterna, vill jag också erinra om, att dessa redan blivit kraftigt gynnade, då de bevisligen erhålla sitt socker till ett pris, som icke motsvarar den normala framställningskostnaden. Och jag vill även påpeka, att den sockerkonsumtion per individ eller hushåll, som statistiken meddelar oss, även innefattar den säkert betydande och alltjämt stegrade förbruknin-

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
ätgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.

(Forts.)

gen av socker i form av njutningsmedel av olika slag, vilka icke kunna rubriceras som egentliga näringsmedel.

Av de motionärer, som i år framträtt i frågan, har herr Sköld m. fl. yrkat på en successiv avskrivning av den svenska betodlingen och därpå grundade industrier. Man har därigenom velat, att staten skulle ingripa för att mildra övergången fram till ett fullständigt nedläggande, och pekar på, att en fortsatt inskränkning i hastigt tempo måste komma att leda till ett utbrett nödläge. Den ärade motionärens tankegång är givetvis rakt motsatt min egen. Jag för min del önskar att stödja näringarna för beredandet av största möjliga utkomst för det största möjliga flertal och för att säkerställa produktionen av viktiga konsumtionsvaror inom landet, medan den av herr Sköld valda vägen måste leda till minskade arbetstillfällen och ett bestående svårt ekonomiskt betryck icke minst för den mängd arbetare, vilka grundat hela sin ekonomiska existens på tillvaron av en inhemsk sockerindustri och kommit hela samhällen att växa upp i skydd även av det stöd staten lämnar egnahemsrörelsen. Jag syftar därvid på de många egnahemslåntagarna i de på sockerindustrien uppväxta samhällena. Jag behöver icke ånyo erinra om, vad betodlingens och sockerindustriens nedläggande skulle betyda för dessa och tiotusentals andra, antingen de räknat sina inkomster från sockernäringen som en permanent eller mera tillfällig inkomstkälla. Jag tvivlar nämligen på möjligheten av att på denna korta tidrymd av 6 år, som motionären räknar med, kunna bereda någon avsevärd del av alla dessa inkomstagare verklig ersättning.

Inför det mig anförtrodda uppdraget att särskilt vårda mig om jordbrukets angelägenheter, men även dessförinnan har jag haft rikligt med tillfällen att med djupt beklagande konstatera de svårigheter, som möta här i landet, då det gäller att vinna statsmakternas stöd åt ett illa trängt jordbruk. Jag har på sistone haft tillfälle att taga del av en hel del rapporter, i vilka jag sett, hur jordbrukets angelägenheter vid motsvarande behandling i främmande länders parlament föranleda snabba och effektiva beslut utan dessa långa utredningar, som vi här pläga bli så betungade med. Därute i de andra länderna behövs det ofta endast ett kort konstaterande av faktum för genomförandet av det önskade beslutet, och jordbrukets angelägenheter behandlas och avgöras tydligen över de politiska dagsstriderna. Det gäller i den fråga, som vi nu behandla, ett utomordentligt viktigt lantmannaintresse, men dock icke endast detta utan även en social fråga av största betydelse och närmast berörande, som jag tidigare nämnt, icke mindre än c:a 60,000 människor.

Det är tydligt, att jag med de synpunkter, som jag haft och har på denna fråga, vill hemställa, att kammaren måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition.

§ 8.

Herr statsrådet *Malmberg* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 177, angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Lunds stad.

Denna proposition bordlades.

§ 9.

Fortsattes föredragningen av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1; och lämnades därvid enligt förut skedd anteckning ordet till

Herr *Pettersson* i Bjälbo, som yttrade: Herr talman! Den situation, som föreligger nu i denna sockerfråga, är ju i stort sett densamma, som förelåg vid

förra årets riksdag. Då liksom nu förelåg en kungl. proposition, som gick på den s. k. tull-linjen såsom hjälp åt sockerbetsodlingen, då liksom nu gick utskottet ifrån denna proposition och in för den s. k. kallade subventionslinjen, då liksom nu reserverade sig högern till förmån för Kungl. Maj:ts proposition, och då liksom nu förelåg vidare ett avslagsyrkande. En skillnad kan man dock konstatera, och det är, att bondeförbundet, som förra året reserverade sig till förmån för tull-linjen, i år övergått till subventionslinjen. I fjol fanns vidare endast en i utskottet, som gick på avslag, men i år har antalet vuxit till tre.

Jag vill nu icke gå in på en detaljgranskning av de olika skiljaktigheterna mellan de två huvudförslagen, nämligen utskottets och högerreservanternas. I stort sett är det för betodlingen icke någon stor skillnad. Är det någon skillnad, så är det den, att det föreliggande utskottsförslaget är något förmånligare för betodlarna. Förra året tillstyrkte visserligen utskottet ett understöd till sockerbetsodlingen efter subventionslinjen, men detta beslut meddelades med många om och många men och efter den allra största tvekan. Utskottet såg nämligen synnerligen mörkt på framtiden, och det ansåg, att någon större förhoppning om en framtida sockerbetsodling i vårt land icke fanns. Den skarpa konkurrensen från rörsockerodlingen gjorde, att man icke kunde ha några större förhoppningar, men man kunde icke vara fullt säker på den saken, och därför beslöt man utreda dess utsikter, och i avvaktan på den utredningen och för att icke en hel del arbetare inom sockerindustrien skulle alltför hastigt komma i svårigheter beslöt man detta tillfälliga understöd.

Då nu detta sammansatta utskottet i år gick till behandling av detta ärende, förelåg ju denna utredning, dock icke fullt utförd i alla detaljer. I denna utredning, som gjorts av de s. k. sockersakkunniga, ha dessa sakkunniga sett något ljusare på situationen, men man kan säga, att i stort sett är man lika klok, som man var förut. Det har icke vunnits någon egentlig klarhet om den saken, men dock anse de sockersakkunniga, att man har vissa orsaker att hysa förhoppningar på grund av att de stora lagren minskats och på grund av att rörsockerodlingen minskats. Om det är denna de sockersakkunnigas ljusare syn på saken, som gjort intryck på utskottets majoritet eller ej i år, det vet jag inte. men faktum är, att det betänkande, som kommit fram från utskottets majoritet i år, är av en helt annan och mera sympatisk innebörd än det, som kom fram förra året. Utskottets majoritet säger på sidan 22: »i betraktande av världsmarknadsläget ovisshet och svårbedömlighet torde ett avgörande i sockerfrågan därför nu böra ske med hänsyn främst till den närvarande tidens kända förhållanden samt inskränkas att avse det innevarande årets odling.» Ja, här säger man, att framtiden är oviss, och att det icke tjänar något till att börja kannstöpa därom. Låt oss därför ordna saken för ett år framåt och se, hur det då kommer att ställa sig. Kommer dag, kommer råd, och då saken icke binder oss på något sätt för framtiden, tror jag, att man med tillfredsställelse kan konstatera denna, om icke sinnesändring, så dock mera förstående ställning, som sockerutskottet i år intagit till denna fråga.

Förra årets motivering i det hänseendet var av ett helt annat slag. Där band sig faktiskt utskottet vid ett uttalande, som innebar, att för den händelse icke någon avgjord förbättring inträdde, hade sockerbetsodlingen icke något existensberättigande i vårt land och skulle avvecklas. I det avseendet kan man således konstatera en avgjord förbättring i stämningen inom utskottet.

Vad nu högern beträffar, intaga vi ju samma ståndpunkt som i fjol, vilket också framgår av vår reservation. För oss är sockerbetsodlingen ett led i en allsidig jordbruksproduktion fram till den största möjliga allsidiga självförsörjning. Vi förmena, att det enda riktiga och möjliga sättet att upphjälpa vår jordbruksnäring är, att staten stöder och hjälper de viktigaste produktionsgrenarna inom jordbruket, ifall de ha något existensberättigande i vårt land, så att

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

Ang.
 ätgärder för
 den inhemska
 sockerbets-
 odlingens
 uppehållande.
 (Forts.)

de kunna bedrivas under skäliga villkor. Och till dessa existensberättigade produktionsgrenar inom jordbruket anse vi, att sockerbetsodlingen och sockerindustrien också höra. Och det starkaste skälet för denna synpunkt synes vara, att enligt statistiska uppgifter skördarna i vårt land äro överlägsna de flesta andra lands skördar. Skall det således överhuvud taget vara möjligt att odla sockerbeter i andra land, så böra också fullt ut samma möjligheter förefinnas för oss. Sockerbetsodlingen sysselsätter ju också tidtals 50—60 tusen personer, och den försämring av vår handelsbalans, som skulle bli följden av sockerbetsodlingens upphörande, ange de sockersakkunniga till omkring 28 miljoner kronor. Det är fakta, som tala sitt kraftiga språk. Man kan verkligen ifrågasätta, huruvida under nuvarande förhållanden odlingen av råg och havre o. s. v. har något verkligt existensberättigande, åtminstone något större existensberättigande än sockerbetsodlingen, ty även den förra går ju med förlust.

Nu finnes det säkerligen inom riksdagen en avgjord majoritet för att hjälp skall lämnas, men den stora frågan är formen för denna hjälp, och därom äro ju meningarna, som vi veta, synnerligen skiftande. Man går ju här på två huvudlinjer, tull-linjen och subventionslinjen. Jag vill icke här upprepa skälen för och emot den ena och den andra. De äro så omdebatterade och omtuggade i denna kammare, att det ej från någon synpunkt kan vara behöfligt. Vi högermän stå också på samma ståndpunkt som i fjol. Vi anse nämligen, att icke blott av principiella skäl utan även med hänsyn till de konsekvenser, som ett insläende på subventionslinjen skulle medföra, tull-linjen avgjort är att föredraga.

Jag vill endast såsom en avslutning beröra en av de konsekvenser, som här kunna komma i fråga. Det har såsom det starkaste motivet för subventionslinjen framhållits, att då fördelas bördorna efter skatteförmågan och genom subventionslinjen fördyras icke en nödvändig förbrukningsartikel. Men jag frågar mig då: Om den motiveringen kan användas för subvention, när det gäller sockret, som faktiskt står i pris under förkriagsnivån och är billigare än det varit på ett tiotal år, med huru mycket större berättigande kan icke då subventionen användas för andra nödvändiga förbrukningsartiklar? Jag tänker då närmast på våra kläder, som för närvarande äro mellan 70 à 80 procent dyrare än de voro före kriget, och som trycka på ett helt annat sätt än sockret gör. Det skulle icke förvåna mig, om den stora jordbrukande befolkningen i sitt nödläge kommer att ur detta draga sina konsekvenser på ett sätt, som denna subventionslinjes förespråkare nu icke väntat.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till den av herr Nilsson i Kristianstad m. fl. framlagda reservationen.

Herr Bengtsson i Kullen instämde häruti.

Vidare anförde:

Herr Engberg: Herr talman! Eftersom jag vid fjolårets behandling av denna fråga var den, som ställde avslagsyrkandet i andra kammaren, skall jag be att också i år få göra det. Jag vill emellertid, innan jag utvecklar mina skäl för avslagslinjen, ge uttryck åt min förvåning över det sätt, varpå regeringen handlagt ärendet. Redan vid remissen av regeringspropositionen riktade min partivän, Per Edvin Sköld, uppmärksamheten på det egendomliga förfaringssätt, enligt vilket regeringen lät en lång och rundlig tid gå, innan den sakkunniga utredning inleddes, som ansågs vara av behovet påkallad. Jordbruksministern hade önskat en utredning i sju särskilda punkter, och bland dessa sju punkter voro så viktiga punkter som frågan om betsockerhanteringens rationalisering och om de sociala konsekvenserna av ett eventuellt nedlägg-

de av betodlingen. Det är av intresse att i det avseendet höra, vad en av de tillkallade sakkunnige själv har att säga. Vi avgjorde frågan här i fjol den 16 februari, men först den 4 november tillkallades den sakkunnige, som skulle undersöka problemet rörande de sociala konsekvenserna. Och vad är det då, han säger? Jo, följande: »På grund av den knappa tid, som för ändamålet stått till buds, hava emellertid ifrågavarande utredningar måst starkt begränsas såväl vad angår de uppställda frågepunkterna som särskilt beträffande undersökningsområdet. Liksom man åtminstone tills vidare måst avstå från att genom särskilt utsända undersökare kontrollera och komplettera de genom direkta förfrågningar vunna delvis rätt ofullständiga resultaten.» Och byråchefen Nyström fortsätter i sitt utlåtande och utvecklar, huru just tack vare knapphändigheten i tiden endast preliminära och fragmentariska uppgifter kunnat lämnas. Nu måste man ju ställa till herr jordbruksministern den frågan, huru det kom sig att han icke omedelbart efter den 16 februari gick i författning om att få detta stora och för många kammarledamöters ställningstagande betydelsefulla problem belyst i tid. Nu stå vi här med dessa s. k. preliminära och fragmentariska uppgifter rörande just ett spörsmål, som jordbruksministern själv tillmätte så stor vikt i sitt anförande i det han med kraft gjorde gällande, att det är ur sociala synpunkter, som man bör bifalla denna hemställan om hjälp åt sockerhanteringen i den ena eller andra formen.

Går man till det Mannerfeltiska sakkunnigeutlåtandet, finner man, huru han punkt på punkt måste göra förbehåll och ursäkt sig med hänsyn till den korta tid, som stått till hans förfogande, en omständighet som vållat, att det betydelsefulla problemet om betsockerhanteringsens rationalisering ännu är fullständigt obelyst och oundersökt. Nog frågar man sig: vad var det som föranledde herr jordbruksministern att sitta med armarna i kors i åtta månader och först nu under två och en halv månad på slutet forcera detta ärende?

Detta, herr talman, om ärendets beredning! Jag går därefter över till ett kapitel, som jordbruksministern i sitt anförande med hänvisning till propositionens bilagor närmare berörde. Han gjorde gällande, att den kris, som övergår vår betsockernäring, är tillfällig, och han ansåg, att de sakkunniga ha fog för den uppfattningen, att en ljusning förestår. Jag tillåter mig, herr talman, att uttala en stillsam undran, huruvida dessa sockersakkunniga i sina expertutlåtanden hade underlag för ett sådant omdöme? Tittar man efter i exempelvis doktor Sylwans utlåtande, så säger han, att den internationella sockerstatistiken arbetar med alltför ofullständigt och bristfälligt material för att på denna punkt möjliggöra ett tillförlitligt besked, och han anför vidare, att beträffande talet om sockerkonsumtionens ökning man får taga det med försiktighet. Han uppger en ökningssiffra på 1.35 miljoner ton, men han tillägger, att i denna siffra ingå även osynliga lager i gross- och detaljhandeln, och därför bör man till en viss del betrakta den anförda konsumtionsökningen såsom mera skenbar än verklig. Jag tror, att ett dylikt uttalande gör, att man med en viss försiktighet måste mottaga herr jordbruksministerns tal om en ljusning. Situationen är väl ändå den, att under en överskådlig tid, i varje fall därest icke en konvention på detta område kommer, som klart reglerar förhållandena mellan tillgång och efterfrågan, ha vi att räkna med just det, som doktor Arrhenius, den förnämste kändaren av rörsockerindustrien, påpekar, när han sammanfattar sina studier i omdömet, att man under de närmaste åren snarast har att vänta en produktionsökning med stabila priser eller något fallande priser på produktionen.

Jag skall icke fördjupa mig mera i detta spörsmål. Uppenbart är emellertid, att i år i ännu högre grad än i fjol teorien om att det vore tillfälliga svårigheter, en tillfällig kris och att en ljusning skymtade vid horisonten, vilar på lösan sand och snarast är att hänföra till de fantastiska konstruktionernas om-

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

Ang.
 åtgärder för
 den inhemska
 sockerbets-
 odlingens
 uppehållande.

(Forts.)

råde. Jag anser, att ett realistiskt betraktelsesätt bör räkna med att här är en kris, som blir varaktig och som vi ha att möta under överskådlig tid framåt och att därför, när man går att taga sina mått och steg, man bör se till, att man icke i tillfällighetens namn binder sig vid åtgärder, som i grund och botten måste bli stadigvarande och permanenta.

Jag skall efter detta säga ett par ord om den redan nu utgående hjälpen till denna hantering. Finns det överhuvud en svensk näring, som har ett sådant skydd som sockerhanteringen? Med den nuvarande tullen har den ju allt ackordsarbete på betfälten, betskötseln och alla körslor m. m. betalda. Det är vidare att märka, att, när sockerbolaget köper en deciton betor av en betodlare, så bidrager — i kraft av tullen — den konsumerande allmänheten med ungefär 1 krona 40 öre. Betodlarnas jord är vidare så skyddad, att man beräknar, att när det gäller jordbruksområden i Malmöhus län, man har ett skydd på cirka 250 kronor per tunnland. Betsockerhanteringen är verkligen så pass hjälpt och garanterad redan, att man har skäl för omdömet, att det är orimligt att nu fortsätta på samma väg. Det är ju ändå så, mina herrar, att vi här ha att göra med Sveriges allra bästa jord, en jord, som utgör endast en procent av vårt lands samlade åkerareal. Vi stå i den s. k. jordbrukskrisens tecken, och vi äro besjälade av den uppfattningen, att i den mån, som hjälp är förnuftig och möjlig att lämna på förnuftiga grunder, skall också hjälp lämnas. Nog ter det sig ganska sällsamt, att vid sådant förhållande den första hjälpkaktionen gäller. icke den jord, som är den sämst ställda i landet, men väl Sveriges fetaste och bästa jord. Jag förstår mycket väl de motiv, som äro utslagsfällande för våra skånska vänner ur olika partier. De äro förklarliga. Det var någon, som skämtsamt sade till mig för en stund sedan: »Gud vet, vad du hade gjort, om du bott kvar i Skåne.» Jag skall för min del icke ge mig in på att profetera på den punkten. Jag vill endast säga, att jag förstår tillfullo den provinsiella synen på problemet. Men från att förstå till att försvara och hävda en sådan uppfattning är ett mycket långt steg. Enligt min tanke har man redan givit så ofantligt mycket på understödsvägen åt denna hantering, att det är oförsvarligt att gå vidare på samma väg.

Vad är det nu man begär? Jo, Kungl. Maj:t begär, att utöver de 17 miljoner, som redan tullvägen gå från allmänheten till sockerhanteringen, skola med 3 öres tullförhöjning ytterligare några miljoner utgå. Utskottet väljer subventionslinjen och föreslår ett understödsanslag på 3.8 miljoner kronor. Jag beklagar för min del, att utskottet icke haft liggande på sitt bord en motion, som gått ut därpå, att man förvandlade den förutvarande tullen på 10 öre till en subvention. Hur blir nu konstruktionen? Jo, $\frac{10}{13}$ av understödet skola enligt utskottsförslaget uttagas såsom konsumtionsskatt, och $\frac{3}{13}$ uttagas på den direkta beskattningens väg, genom skatt på förmögenhet och inkomst. Jag måste bekänna, att det är en ganska vidunderligt konstruerad hjälp, som är så uppbyggd. När man — och med fullt fog — hävdar, att subventionen drabbar rättvisare än vad tullen gör, då tycker jag, att de, som äro subventionstankens fäder, borde tagit steget fullt ut och förvandlat allt till subvention och alltså ställt det så, att vi fått 13 öres subvention i stället för 10 öres tull plus 3 öres subvention. Jag skulle emellertid vilja se denna kammare, om man uppförde på budgeten 21 å 22 miljoner kronor såsom förslagsanslag till den svenska sockerhanterings hjälpen. Jag är övertygad om att inför den illustrationen skulle de flesta ryggat tillbaka. På sätt och vis kan man också vara subventionstankens upphovsmän tacksam för deras påhitt. De ha därmed påvisat, vad en tull i själva verket kostar och huru den ser ut, när den kommer fram i öppna dagsljuset.

Jag skall vidare säga, att, då man nu från högerpartiets sida tydligen träder in för en ny politik — ty något annat var väl icke det som låg i jordbruks-

ministerns och Petterssons i Bjälbo anföranden — det vore av intresse att veta, vad det är, som inträffat, och varför vi nu få höra så lena toner gentemot subventionstanken, vilken herr statsministern och herr jordbruksministern och herr Pettersson i Bjälbo ägnade en så fruktansvärd och fördömande kritik vid förra årets riksdag. Det förefaller, som om subventionisterna haft något slags Nikodemusbesök ifrån tullinjens anhängare — om det var i går afton eller något senare på natten, därom skall jag icke uttala mig — och resultatet skymtar granneligen i jordbruksministerns anförande. Han ställde tydligen på förhand i utsikt, att han skulle finna sig i, att ett nödigt antal av högerens män komme att vid huvudvoteringen gå över på den subventionslinje, som i fjol förklarades vara höjdpunkten av all orimlighet. Herr talman, jag skall då med en stilla skadeglädje se, huru det stolta högerpartiet i denna kammare kryper till korset, och huru de som i fjol förkunnade, att subventionslinjen var den sämsta och farligaste av alla, nu skola svälja den och fara till sina landsändar och försvara den. Det läget må vara dem väl unnat, och jag unnar också dem, som äro subventionslinjens anhängare, triumfen att på detta sätt fullkomligt stuka såväl högerregeringen som det parti, som står bakom, och som nu är färdigt att göra den stora kapitulationen. Jag skall emellertid icke mera fördjupa mig i detta kapitel. Herrarna få själva bli vittnen, när vi komma fram till voteringen.

Jag beklagar emellertid, att denna hjälpaktion kommer till stånd. Jag gör detta icke minst därför, att vi också ha en landsända, som har det svarare ställt än någonsin den landsända, som det här är fråga om. Det finns också ett Norrland, där man för ögonblicket har en befolkning av småbrukare och småbönder, som drömde om att få vinterkörslor. Men vad har det blivit därav? Jo, hittills ha de haft ungefär tre veckors körning. De ha icke begärt någon subvention. De ha Sveriges sämsta jord och Sveriges mest otrygga utkomst-möjligheter, och det förefaller mig, som om det vore underliga känslor, som skulle gripa dem, när de märka, att medan en näring i syd-Sverige, som redan nu får ett årligt understöd på minst 17 miljoner kronor tullvägen, nu skall få cirka 4 miljoner kronor ytterligare, medan de själva icke kunna räkna på någon hjälp från statens sida. Jag tror, att det vore rättvisare och riktigare att först tänka på dem. Jag ber, herr talman, att få hemställa om bifall till den reservation, som är avgiven av herr Fabian Månsson.

Med herr Engberg förenade sig herrar *Pettersson* i Hällbacken, *Johansson* i Skellefteå, *Hage*, *Höglund* i Stockholm, *Bäcklund*, *Vahlstedt*, *Höglund* i Göteborg och *Ström*.

Herr Hamrin: Herr talman! Jag skall söka följa de båda föregående ärade talarnas exempel och begränsa mitt anförande så mycket som möjligt och hoppas att i det avseendet slå dem båda. Det förefaller mig nämligen, att det icke finns någon anledning att draga upp någon större och längre debatt genom att gå in på den massa detaljer, som denna stora sockerfråga innesluter. Läget är, såsom herr Pettersson i Bjälbo, anförde, sådant, att det finns två stora huvudgrupper i riksdagen — den ena, som är villig att lämna ytterligare understöd, och den andra, som vänder sig mot varje form av sådant. Den förstnämnda gruppen är emellertid uppdelad i två, d. v. s. de, som gå in för att ytterligare stöd skall lämnas i form av höjda tullar, enligt Kungl. Maj:ts förslag, som stöddes i år endast av representanter från ett parti i det sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet, under det att representanter för icke mindre än tre grupper stödjade den andra riktningen, d. v. s. de, som genom ett särskilt anslag vilja lämna ytterligare stöd. Jag skall tillåta mig, herr talman, att

Ang.
ätgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

beträffande dessa båda olika linjer för ytterligare hjälp åt sockerbetsodlingen anföra några ord.

När vi stodo inför avgörandet vid förra årets riksdag, gjorde man gällande, att tullinjen, d. v. s. Kungl. Maj:ts linje, lämnade ett sådant stöd i större utsträckning än vad subventionsförslaget då innebar. Men jag vågar göra gällande, att en sådan invändning och ett dylikt påstående kan icke med sakliga skäl försvaras i år. Ty det förslag, som samlat majoritet i det sammansatta utskottet, är så utformat, att det skänker säkrare och större stöd än vad ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle göra. Jag menar alltså, att rent sakligt sett har utskottsmajoritetens förslag företräde framför Kungl. Maj:ts proposition. Först och främst lämnar subventionsförslaget garanti för visst pris för hela arealen. Att detta ej var förhållandet var en av invändningarna mot subventionsförslaget förra året, som anfördes till förmån för Kungl. Maj:ts förslag. Vidare lämnar subventionsförslaget sådan garanti alldeles oberoende av den prispolitik, som sockerfabrikerna vilja eller önska föra. Det är nämligen så — jag erinrar därom — att även, om man bifaller Kungl. Maj:ts förslag, blir betodlingen beroende av den prispolitik, i viss utsträckning i varje fall, som sockerbolaget önskar föra. Slutligen innebär subventionsförslaget, att man uttager av svenska folket precis så mycket som behövs för att lämna det garanterade priset i den utsträckning, som subventionsförslaget innebär, under det att Kungl. Maj:ts och högerreservanternas förslag går ut på att man tar ut betydligt mera, mellan 6 och 7 miljoner kronor, av det svenska folkhushållet för att göra det möjligt att lämna ett högre pris åt sockerbetsodlarna.

Med avseende å tullinjen för övrigt förefaller det mig, att varje gång man diskuterar denna fråga, så uraktlåter man i inläggen från högern att påpeka, såsom herr Engberg nyss riktigt har anmärkt, att frågan här gäller det mest tullskyddade livsmedel, som vi överhuvud taget ha här i landet. Tar jag världsmarknadspriset för i dag, så utgör den nvarande tullen omkring 50 procent därav. Skulle man bifalla Kungl. Maj:ts förslag, så innebär det, att man skulle höja dessa 50 procent till omkring 60 procent på detta viktiga livsmedel. Därför kan man icke, menar jag, ens från ultraprotektionistisk synpunkt komma med det påståendet, att man här icke skulle ha en tillräckligt tullskyddad näring, och därför har man också, som den kungl. propositionen och högerreservanterna gjort och som nu senast åberopats av herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, betonat, att det här gäller en statsangelägenhet, en fråga alltså, som gäller hela det svenska folket och icke blott en mindre grupp av jordbrukare eller näringsidkare. Är det emellertid så, då menar jag, att då skall man i detta fall liksom i alla andra, när det gäller verkliga statsangelägenheter, tillgripa skattemedel och taga ut vad som behövs efter de enskilda individernas skattekraft och förmåga.

Jag skall tillåta mig, herr talman, att i detta sammanhang påpeka den underliga finanspolitik, som regeringen i detta avseende för vid årets riksdag. Här föreslås nu, att man skall taga ut 6,600,000 kronor av konsumenterna, av det svenska folket, alldeles oberoende av deras skatteförmåga. Ja, man kan tryggt säga, att det allra mesta av dessa 6,600,000 kronor tagas ut av de minst bärkraftiga, samtidigt som Kungl. Maj:ts regering föreslår, att man skall sänka den direkta skatten med 5 enheter och lindra skattetrycket för dem, som verkligen ha inkomster, med ett belopp, som nästan är lika stort. Den sortens finanspolitik kan åtminstone icke vinna min anslutning.

Till detta att betrakta frågan som en statsangelägenhet komma sedan också de så kallade sociala skäl, som med styrka framhållas i regeringspropositionen. Vill man nu betrakta en del av det förslagsanslag, som utskottsmajoriteten förordar skall beviljas för detta ändamål, såsom ett arbetslöshetsanslag, så menar jag, att även detta pekar direkt på att man skall använda skattemedel vid

detta slag av hjälp åt de arbetslösa eller för lindrande av arbetslöshetens följder, på samma sätt som man gör när det gäller andra åtgärder i samma riktning.

Jag skall vidare be att få säga några ord med anledning av det avslagsyrkande, som reservationsvis blivit framställt i utskottets betänkande och som nu också blivit ställt här i kammaren av herr Engberg. Jag ger herr Engberg och reservanterna med detsamma det erkännandet, att det finns mycket starkt stöd för det antagande, som de ha kommit med. Jag vill icke alls sticka under stol med att ur den uppläggning av ärendet, som vi fått taga del av både i propositionen och i utlåtandet, kan man hämta stöd i ganska stor utsträckning för de pessimistiska uttalanden, som blivit gjorda nu senast av herr Engberg. Om jag för min del i alla fall icke kan ansluta mig till ett sådant avslagsyrkande, så beror det särskilt på tvenne omständigheter eller, om man så vill, på tre. Först och främst är det ju så att de personer, som kontraktsenligt ha förbundit sig att odla betor på viss areal år 1930 och även 1931, ha gjort detta under medverkan eller på tillskyndan av den regering, som satt år 1926. Det var så, att 1926 års regering tillsatte en kommission, som sedan sökte utöva tryck på både sockerbolaget och betodlarföreningarna, och det var då, som man ingick den överenskommelse, som alltjämt är gällande. Alltså menar jag, befinna sig betodlarna i viss utsträckning, i varje fall till 50 procent med avseende å arealen, i ett tvångsläge, där de icke ha fria händer att ordna sitt jordbruk och sin växtföljd, som de själva önska, utan de äro nödsakade att, även om de få vidkännas stora förluster, odla betor i viss utsträckning.

Det var alltså den ena omständigheten. Den andra har jag redan berört, nämligen de så kallade sociala skälen. Jag vill i detta avseende instämma med vad jag tror det var herr jordbruksministern från denna plats för en stund sedan yttrade, att i en tid sådan som den, i vilken vi leva, finns det anledning att överväga, huruvida man icke med uppoffrande av den sparsamhet och den försiktighet, som man för övrigt är skyldig att iakttaga vid beviljandet särskilt av nya anslag, dock här står inför ett sådant läge, att man måste tillgodose de intressen, som det här gäller, i den omfattning det kan vara rimligt.

Jag vill vidare såsom ett tredje skäl framhålla — och i det fallet måste jag vända mig mot herr Engbergs beräkningar och uppgifter — att om det också var riktigt, som utskottsmajoriteten skrev förra året, att den optimistiska syn, som regeringen då lade på den närmaste framtiden med avseende å sockermarknaden i världen, icke var motiverad utan att man kunde vänta ytterligare prisfall, som sedan dess verkligen har inträtt, så tror jag dock, att man i år har skäl att medge, att jordbruksministern har anledning att tala om att en ljusning kan skönjas på världsmarknaden med avseende å sockertillverkningen och sockerpriset. Det är ändå nu så, att man har kunnat konstatera en viss produktionsminskning samtidigt som man kunnat konstatera en viss konsumtionsökning, eller med andra ord man har uppnått en bättre balans mellan produktion och konsumtion. Fortsätter utvecklingen i den riktning, som tendensen nu pekar, så är det uppenbart, att vi befinna oss i en vågdal, där man har anledning hoppas på ett gynnsammare prisläge.

Jag skall, herr talman, blott upptaga ett enda uttalande till, som herr Engberg här fällde. Han hade räknat ut — jag vet icke alls vilken utgångspunkt han hade — att det nuvarande tullskyddet skulle premiera betodlingen, om jag icke missuppfattade honom, med ett så högt belopp som svarade mot kronor 1:40 per deciton betor. Var det så, herr Engberg? Ja, herr Engberg nickar bifall. Alltså fattade jag honom rätt. Detta måste i alla fall bero på en fullständig missuppfattning eller felkalkyl. Tar jag hela det tullskydd, som sockernärningen, alltså både betodlarna och industrien, åtnjuter, så upp-

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande
(Forts.)

går det till i runt tal 24,5 miljoner kronor. Då har jag däri inräknat även melasstullen. Söker jag rättvist fördela denna tullböroda på de olika grupper, som draga fördel av den, d. v. s. dels statskassan, som får inkomster, dels sockerindustrin, som har ett visst tullskydd, och dels betodlarna, som jämväl ha ett sådant, så kommer jag till det slutresultatet, att statskassan får en inkomst på något över 8 miljoner kronor, sockerindustrin får ett tullskydd på 8,800,000 kronor och betodlarna ha ett tullskydd på 7,5 miljoner kronor. Den siffra, som herr Engberg här anförde, vill jag alltså reducera med något över 50 procent eller ned till 65 öre per deciton betor.

Ja, herr talman, jag skall icke yttra många ord till. Läget sådant det för närvarande är ger ju vid handen, att avgörandet om sockerbetsodlingen skall få något ytterligare stöd eller icke hänger uteslutande på högern i Sveriges riksdag. Jag har redan sagt, att det är tvenne stora huvudgrupper här i denna fråga, de som ingenting vilja göra, och de som vilja lämna ytterligare stöd. Till den förstnämnda gruppen, d. v. s. de som ingenting vilja göra, sluta sig, såvitt jag har kunnat förstå, den övervägande delen av det största av riksdagens partier, det socialdemokratiska. Jag vill icke sticka under stol med, herr talman, att jämväl bland mina meningsfränder finnas åtskilliga, som icke kunna följa utskottsmajoriteten på subventionslinjen utan som mena, att för stora delar av vårt folk, enkannerligen dess jordbrukare, har ännu icke framkommit något förslag, som ställer i utsikt någon hjälp eller något skydd för deras näring. Det är ganska naturligt, om man uppe på dessa bänkar även från borgerligt håll röstar för rent avslag. Lika säkert är, att i valet mellan ett avslag och tullinjen finns det en betydande majoritet i denna kammare, som hellre väljer det rena avslaget än går med på en tullhöjning. Jag deklarerar öppet, herr talman, att jag tillhör i denna sak dem, som icke under några förhållanden vilja gå in för att ytterligare uttaga 6 å 7 miljoner kronor av det svenska folkhushållet för att lämna ett tullskydd, som uppgår till 60 procent av varans världsmarknadsvärde. Jag hoppas därför, att de, som i denna kammare vid förra årets riksdag och jämväl i år, fastän i mildare tonfall, anfört de så kallade principiella skälen emot att gå den linje, som utskottsmajoriteten har utstakat, måtte lämna sina principiella betänkligheter och ställa sig på deras sida, som vilja gå den enda väg, som är framkomlig för att lämna ytterligare stöd och hjälp.

Det är i alla fall så, att när det gäller att väga principerna eller medlen emot själva saken, så måste väl medlen bliva en underordnad fråga och saken bliva den främsta. Jag gjorde den reflexionen, när herr statsrådet här anförde vissa av de uttalanden, som kommit de sakkunniga tillhanda från dem, som blivit arbetslösa i södra Småland och i Skåne, och som klagade över minskade inkomster, att nog betyder det bra litet, ja, icke det allra minsta, i vilken form det göres möjligt för betodlarna att lämna dessa personer arbete och därmed förenade arbetsinkomster. Jag kan icke neka mig nöjet att i detta sammanhang anföra en liten historia, som en gång berättades i denna kammare av en representant för Västergötland. Det var en motionär, som väckt en motion, i vilken han hemställde, att riksdagen skulle bevilja ett visst belopp såsom hjälp åt vissa personer i hans valkrets, som mist sina kreatur. När vederbörande utskott hade behandlat motionen, hemställde utskottet om avslag men med en så kallad välvillig motivering. Utskottet anförde därvid bland annat, att av principiella skäl kunde man icke hjälpa de stackars bönderna i Västergötland, som hade mist sina kreatur genom en smittosam sjukdom. När ärendet föredrogs, begärde motionären ordet. Han tackade utskottet för den välvilliga behandlingen men han tillade, att det blir litet svårt för mig, när jag kommer hem till de fattiga lantbrukarna i Skaraborgs län, att säga dem, att de få binda principerna i de tomma bäsen. Jag skulle vilja säga, att det

blir liten tröst för både betodlarna och betskötarna att säga till dem: Vi ha på grund av våra principer icke kunnat göra något för er. Ni få fylla edra skåp och matkällare med dessa principer.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Wigforss: Herr talman! Jag har icke begärt ordet för att taga del i den stora debatt, som fördes redan förra året om tull eller subvention, utan endast för att i några korta punkter klargöra, varför jag liksom förra året anser mig kunna rösta för subventionslinjen. Jag vet icke riktigt så mycket som den föregående ärade talaren om ställningen inom mitt eget parti. Jag vet endast så mycket, att där finns delade meningar, och jag tror, att jag representerar den delen av partiet, som trots tvekan dock kommer att rösta för subvention.

Skälen för avslag äro emellertid verkligen så starka, att man mycket väl kan förstå dem, som i det sista avgörandet komma att gå över på avslagslinjen, men jag anser, att man icke därvid skall låta alltför mycket leda sig av ett par omständigheter, som ha anförts här i debatten och som i den offentliga diskussionen ha spelat en framträdande roll. Man säger, att det är icke riktigt att ytterligare understödja en näring, som redan förut har ett så högt tullskydd som sockerindustrien. Vidare säger man, att det är en oproportionerlig hjälp att ge denna hjälp åt en så liten del av näringslivet, även om det gäller exempelvis arbetare, därför att man kan icke i samma utsträckning hjälpa på andra håll.

Jag tror, att det är alldeles riktigt, att man framhäver sockerindustriens mycket höga tullskydd, när det gäller att definitivt taga ställning till om denna näring skall fortfara att existera eller om den skall avvecklas. Om det däremot gäller att så att säga mildra övergången eller gripa in i en tillfällig situation, är det knappast möjligt att anföra det höga tullskyddet som ett argument emot. Det är nämligen så, att en näring, som har ett högt tullskydd, behöver därför icke ha någon lysande ställning, och arbetarna, som arbeta i denna näring, behöva icke heller ha en bättre ställning än arbetare, som arbeta i en industri med lägre tullskydd eller som är helt oskyddad. Det är icke så, att därför att jag kan visa, att en näring har ett tullskydd på 50 procent av varupriset, så är denna näring blomstrande och företagaren gör sig en stor vinst och arbetarna ha höga löner. Det är ju så, att tullskyddet helt enkelt kompenserar de olägenheter i övrigt, som denna näring överhuvud taget har. Stora delar av vårt svenska näringsliv ha vuxit upp under detta tullskydd. Utan det skulle det icke fått den form, som det nu har. Det gör, att läget icke behöver vara bättre för en tullskyddad näring än för en icke tullskyddad näring. Om jag tänker på arbetarna på betfälten, kan jag icke säga, att de fått det så mycket bättre, därför att de arbeta i en näring, som har högt tullskydd. Jag kan icke se, att de ha det bättre än arbetarna i exportindustrierna, som icke ha skydd genom tullar. Även i en annan punkt få vi också vara litet försiktiga. Man talar så mycket om det höga tullskyddet i denna näring, och det är alldeles riktigt. Men man skall icke dölja att det finns industrier, som ha minst lika starkt tullskydd. Jag tror, att när kammarens ledamöter få på sina bord ett betänkande från den sittande tullkommittén, så skola ni nog finna, att vissa svenska industrier ha så högt tullskydd, att det täcker hela arbetslönen, ja, till och med dubbla arbetslönen. I själva verket menar jag, att när man resonerar om tillfällig hjälp åt arbetarna i en näring, så kan man inte resonera så här: Fastän arbetarna ha usla löner och arbetslöshet att dragas med, så går det inte an att hjälpa dem, därför att näringen har så högt tullskydd.

Sedan kommer jag till den andra anmärkningen, nämligen att man här skulle giva ut 3 å 4 miljoner åt ett begränsat område i landet, där denna näring bedrivs. Det är utan tvivel ett argument för dem, som anse, att den svenska

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.*

(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

riksdagens arbetslöshetspolitik är riktig. Man menar, att när andra fått så liten hjälp, så är det icke riktigt att i så stor utsträckning hjälpa dessa arbetare. Men när jag tvärtom går ut ifrån, att man hjälper andra för litet, men att här på grund av vissa omständigheter, därför att bet- och sockerbruksarbetarnas intressen sammanfalla med betodlarnas och sockerbolagens, händelsevis finns majoritet i svenska riksdagen för att göra någonting för arbetslösheten i en omfattning, som man icke tänkt sig på annat håll, då kan jag icke vägra att gå med på hjälp åt arbetarna i denna näring, fastän jag vet, att man icke kan vinna majoritet för att hjälpa i samma utsträckning på annat håll.

Det är sålunda från dessa sociala synpunkter som balansen till sist tynger över åt understödssidan. Men man kan icke vara med om understödet på samma motivering som i fjol. I fjol röstade jag för subvention med den motiveringen, att det vore skäl i att vänta och se, hur det skulle komma att taga sig ut i framtiden för den svenska sockerbetsodlingen. Man skulle få en utredning, som visade, vilka förutsättningarna för framtiden kunde vara. Den utredning, som regeringen nu lämnat, är visserligen bristfällig, men så mycket synes framgå därav, att man står på en mycket svag grund, om man vill motivera ett understöd åt sockernäringen med att detta är ett understöd under en kort övergångsperiod, till dess betodlingen ånyo blir lönande. Därom vet man genom denna utredning ingenting. Man får sålunda, om man i år vill motivera ett understöd, gå på den linjen, att det är ett understöd för att mildra avvecklingen och ett understöd för att hjälpa arbetarna. Det är med denna motivering, som jag även i år kommer att rösta för subventionen.

I detta yttrande instämde herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Katrineholm, *Sjögren*, *Ericson* i Boxholm, fru *Östlund*, herr *Törnkvist* i Karlskrona, fru *Nordgren* samt herrar *Werner*, *Carlsson-Frosterud* och *Norsell*.

Herr *Olsson* i Kullenbergstorp: Herr talman! Den ärade talaren, som nu lämnade talarstolen, motiverade sitt blivande votum med att han kunde gå med på subventionen i och för en avveckling av sockerbetsodlingen. Ja, är det hela så tröstlöst, då vet jag sannerligen icke, vilken linje jag skall välja. Då förmodar jag nästan, att herr Engbergs linje är den rätta. Skall man slå ihjäl en näring, så har det väl icke mycket att betyda, om man slår ihjäl den något år förr eller senare. Resultatet blir ändå detsamma. Slutet på den ärade talarens anförande väckte verkligen min häpnad, ty jag har icke hört talas om, att man ger anslag för att slå ihjäl en näring, utan tvärtom ger man väl anslag för att hålla den uppe.

Det var emellertid icke för att polemisera mot den föregående ärade talaren, som jag begärde ordet — jag visste ju icke, när jag gjorde det, att han skulle yttra sig som han gjorde — utan det var med anledning av herr statsrådets yttrande. Jag fann nämligen, att han, liksom man förut gjort det mycket i pressen, sysselsatte sig med mitt yttrande i fjol i föreliggande fråga och ville göra gällande, att jag gjort en kovändning eller något sådant. Ja, det sade visserligen icke herr statsrådet, men jag förmodar, att det var med någon avsikt, som han särskilt underströk frågan, var bondeförbundet stod i fjol med avseende på tullskydd och subvention. Jag kan a priori säga, att jag står på precis samma ståndpunkt som i fjol beträffande dessa båda saker. Men om jag ger mig in på ärendets realiteter, är det påfallande, att den kungl. propositionen har samma utgångspunkt i år som i fjol. Det har dock i alla fall hänt någonting sedan dess, och det är, att sockret fallit ytterligare rätt betydligt, med 3 à 4 öre per kilo, när propositionen skrevs, och sedan med ett öre till. Då kan jag knappast föreställa mig, att vad den kungl. propositionen erbjuder betodlarna, om de vilja odla på hela den kontrakterade arealen, har

den innebörden, att det kan locka till vidare odling. Det skulle endast bli fallet under den förutsättningen, att det vore så uselt i fråga om all annan produktion, att man nästan fick gripa till vad som helst för att få kontanta pengar, även om odlingen i och för sig vore förlustbringande. Det är dock en betydlig skillnad, när priset i år ligger fyra öre under fjolåretspriset.

Vidare delar den kungl. propositionen samma åskådning som ett flertal motionärer haft, att man blott skulle taga med hälften av den odlade arealen, d. v. s. den del, beträffande vilken odlarna icke skrivit under att de under alla omständigheter skulle hålla odlingen uppe. Men ser man kallt och affärsmässigt på saken, då får jag medge, att dessa herrar ha rätt, att vad som är skrivet är skrivet. Men ser man litet psykologiskt på det hela, är det klart, att om en odlare tvingas att odla på den kontrakterade arealen till ett sådant underpris, att han kommer betydligt under 2 kronor per 100 kg betor, så blir följden därav absolut den, att vid kontraktstidens slut kan ingen mänsklig makt förmå odlaren att fortsätta med denna odling. Han har blivit så bottenretad på att han låtit locka sig in i en sådan kontraktsställning, att han varit tvungen odla till underpris.

Detta har föranlett herr Heiding att väcka en motion, däri han vill ställa hjälpen till odlarna på en annan basis, d. v. s. att under förutsättning, att man odlar på den kontrakterade arealen, minimipriset skulle garanteras odlarna för hela den kontraktsevenligt odlade arealen. Det märkvärdiga inträffade då, att man på vänsterkanten och bland de socialdemokrater, som ville göra någonting, accepterade denna stömlinje. Däremot kan jag icke se, att man från högerkanten velat taga denna linje. Dock angav motionen tydligt, att det blott gällde odlarna och vilket pris de skulle erhålla för betorna, medan det helt enkelt lämnades öppet, på vad sätt man skulle åstadkomma de nödiga medlen. Motionen var visst icke lagd på subventionslinjen, lika litet som på tullinjen. Jag ansåg emellertid, att om man verkligen ville hjälpa odlarna, måste man taga detta förslag så att säga renodlat för sig. Men från högerkanten har man icke velat göra det. Nu måste jag naturligtvis gå ut ifrån det nuvarande priset å socker. Det andra, eventuella priset är en spekulation och ingenting annat. Om det kommer att gå upp eller ned, det vet ingen. I fjol trodde vi, att vi nått botten, men priset har sjunkit fyra öre sedan dess. Samma olycka kan inträffa en gång till. Möjligen är det mindre utsikter, att priset skall ytterligare sjunka efter den betydliga sänkning, som inträffat, men det är icke uteslutet. Jag tror, att det har stor betydelse, om man kan säga till betodlarna, att de visserligen få ytterst litet för sina betor men att de veta, vad de få, och att detta är ett minimum. Det är givetvis styrkan i detta förslag. Men det har högern icke velat acceptera.

När nu tullinjen ligger så till, som den gör, att den tull, som man vill använda för att åstadkomma medel till den hjälp, som det här är fråga om, skall gälla några månader eller rättare sagt icke fullt ett år, då kan man anmärka, att det blir litet otrevligt i spekulationshänseende. Jag förstår icke, varför icke Kungl. Maj:ts regering, när den kom med propositionen rörande sockret, och sedan den bestämt sig för tullinjen, ej helt enkelt föreslog höjningen av tullen på raffinerat socker till 13 öre per kg eller den högre siffra som ansågs skälig. Hade det blivit förändringar i sockerpriset, hade det givetvis icke varit svårt att slå ned tullen igen. Det är icke konstigt att slå ned en tull. Det gjorde vi i fjol, då vi tog bort tullen på en hel del artiklar. Det kunde icke ha varit farligt, om man sagt, att det kunde ske i riksdagen till den 28 februari. Då hade en hel del formella anmärkningar, som nu kunna göras mot den av regeringen föreslagna korta tiden för tilläggstullen, varit uteslutna.

När det nu gäller att taga ställning till det hela, beklagar jag verkligen, att man dels från regeringens sida och dels från högerpartiets sida har lagt det

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.*
(Forts.)

Ang.
ätgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande
(Forts.)

hela så, att det ovillkorligen blir sämre för odlarna än efter utskottets förslag. Det är klart, att detta med nuvarande sockerpriser är ofrånkomligt. Jag anser det vara synnerligen olyckligt, ty jag kan icke dela den uppfattningen, att man, när varor dumpas in i vårt land, bör möta detta med statssubvention för att hålla uppe en tillverkning här i landet. Jag kan icke dela den uppfattningen, och jag får verkligen säga, att jag känner icke till, att någon stat, som velat skydda sina näringar och ställa dem starkt i centrum för sin verksamhet, gått den vägen och tillgripit statssubvention. Absolut icke. Det kan ske i fråga om sjöfartslinjer eller annat, som man vill sätta igång, men icke i fråga om varuutbyte. Det är någonting specifikt, som man uppfunnit här. Det bjuder mig mycket emot att nödgas rösta för en dylik linje, som jag anser vara ekonomiskt felaktig, men å andra sidan bjuder det mig också utomordentligt emot att så att säga amputera en så viktig och stor svensk näring, som sockernäringen är, och det icke minst därför, att den ger sysselsättning åt ett betydligt större antal arbetare än någon annan odling på motsvarande areal. Och det är av vikt, att så många arbetare som möjligt kunna få tillgång till arbete. Då jag väger dessa båda förhållanden mot varandra, är jag nödd och tvungen, jag kan säga som Brask, att rösta för ett system, som jag icke tycker om. Det är väl icke värre, att jag gör det i år, än att jag gjorde det i fjol. Jag kan således icke begripa, att någon kovändning från min sida ägt rum. Men jag tror, att det är ett system, som icke kan tillämpas på andra områden. Emellertid vill jag icke som den siste ärade talaren sätta denna näring på avskrivning, åtminstone icke ännu, ty det är väl icke så alldeles säkert, att den icke kan ha framtiden för sig också här i landet. Jag skulle visserligen ha kunnat framlägga ett förslag, som jag, när vi började resonera om denna sak, trodde att det varit möjligt att samlas om som en mittelinje, där ingen egentligen segrade och ingen tappade. Men jag fann sedan, att det var omöjligt ena de stridiga viljorna.

Herr Hamrin gick ganska hårt åt dem, som hålla på principerna, och han åberopade ju exempel från Skaraborgs län. Men följer icke herr Hamrin själv lika stramt sina egna principer? Han kan ju icke flytta sig en millimeter. Han förklarade bestämt, att om han icke fick sina principer helt igenom, skulle han gå på avslag. Så gjorde han för övrigt i fjol. Men jag kan icke förstå, att man har mera rätt att döma den ena sidan, om den följer sina principer, än den andra sidan. Jag och bondeförbundet, vi behöva icke avgiva några deklARATIONER, som herr Hamrin gjorde för sina partivänner. Vi röstade som en man för båda förslagen till hjälp i fjol, vare sig vi bodde i de norra eller södra delarna av landet. Vi sågo det som en samlad uppgift för vårt jordbrukande folk.

När man nu ser på det föreliggande utskottsforlaget, så finner man där ett uttalande, som är grundat på herr Skölds motion, och det är verkligen riktigt, vad som där sägs, att man, om man rimligtvis kan, bör göra något för att hålla uppe standarden för våra svenska arbetare. Det ger jag herr Sköld alldeles rätt i. Det bör man göra. Men för att detta skall kunna ske, får man också använda de medel, som behövas för detta ändamål. Det är att beklaga, att herr Sköld nästan aldrig vill vara med om att använda de medel, som behövas. Han ställer sig så där på ett ben och tar den ena delen men icke den andra. Det är det, som är svagheten i hela uttalandet, att det principiellt kommer att hänga i luften.

Om vi se oss litet omkring, hur det är i världen, så finna vi, att i Amerikas förenta stater kan det naturligtvis aldrig falla folket något annat in, än att när någon viss tillverkning tynges för hårt av import från utlandet, så skall man tillgripa högre tullar för att möta denna import, och man tar minsann icke till dem för snålt. Man har ju också fått höra, att de ha oöverstigliga tullbarriärer. Men vad har detta åstadkommit? Jo, ingenstädes på jordklotet ha ar-

betarna en högre lönestandard än i detta land. Vill man efterapa Förenta staternas lönestandard, får man nog lov att använda samma medel, som där användas. Då får jag verkligen säga, att jag vill följa herr Sköld rätt så långt, men jag vill icke följa honom, blott när det gäller industriarbetarna, såsom vi gjorde, när det var fråga om fönsterglasindustrien, där vi försökte bringa litet hjälp. Nu får man vara beredd på det gemålet, att subventionen också ger möjlighet åt arbetsgivarna att betala högre löner. Ja, blir då ställningen efter subventionen densamma, som den var före 1929 års odling? Det blir den icke. Herrarna passade på att pruta fem öre pr 100 kg. betor genast. Jag förmodade, att herrarna tyckte, att det eljest skulle bli för bra för arbetarna. Det är just den skillnaden mellan vad subvention och tullar åstadkomma, att subventionen genomgående trycker ned hela nivån, medan däremot tullarna höja densamma. Det är den stora avgörande skillnaden. Jag vill icke gärna vara med om att trycka ned nivån, men jag vill heller icke vara med om att utrota en näring, som jag tror har någon framtid för sig i detta land. Därför blir jag nog nödsakad att rösta för det föreliggande utskottsförslaget, ty herr Hamrins principer äro så starka, att jag hoppas, att högerns principer icke måtte vara fullt så starka eller att högern så envist håller på sina principer som herr Hamrin.

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

Under detta anförande hade herr förste vice talmannen övertagit ledningen av kammarens förhandlingar.

Herr Björck i Kristianstad: Herr förste vice talman! Då sockerfrågan var före i fjol, hade jag tillfälle att utveckla mina synpunkter på densamma. Jag lämnade då en redogörelse för det internationella läget. Jag sysslade också med läget i olika europeiska länder och påvisade, att man överallt sökt att skydda och vidmakthålla betodlingen, även av det skälet att den ägde ett stort värde och vore av stor betydelse för jordbruket. Jag yttrade mig också om de båda hjälpmetoderna och anförde de skäl, som enligt min mening talade mot subventionen och för tullinjen. Jag skall icke upprepa vad jag då anförde utan endast konstatera, att vad som hänt sedan dess icke är ägnat att i minsta mån ingiva mig en förändrad uppfattning utan tvärtom utgjort ett stöd för vad jag då framförde. Jag skall, för att styrka detta påstående, allenast be att få hänvisa till den utredning, som är bifogad den kungl. propositionen, och särskilt till den utredning, som gjorts av sekreteraren i Skånes handelskammare, d:r Eilif Sylvan. Han konstaterar, huruledes överproduktion och dumping tillsammans haft till följd, att sockret utbjudes till lägre pris än tillverkningskostnaden, och han framhåller, att den tjeckiska dumpingen varit särskilt utmanande på senare tid. Han talar också om den nya försäljningsorganisationen för det kubanska exportsockret, och han framhåller, att ingenstades har sockerpriset pressats ned så starkt som i Europa. Det förefaller mig, som om vi här skulle ha att göra med just sådana företeelser, mot vilka man bör begagna sig av tullar. Jag kan icke förstå, att subventionen är något lämpligt medel mot dessa företeelser. Man har i alla andra länder använt tullar och icke på något håll reducerat tullsatserna men väl flerstädes höjt dem, bland annat i Frankrike. Där tillsattes på vårsidan en kommission, som utredde frågan och på hösten kom fram med förslag, att tullsatsen, som i Frankrike var 14 kronor 65 öre i vårt mynt, skulle höjas med 40 francs eller 5 kronor 86 öre, d. v. s. till 20 kronor 51 öre i svenska pengar. Detta förslag upptogs av regeringen och framlades i deputeradekammaren. Det pågick då i deputeradekammaren en livlig diskussion med anledning av den allmänna jordbrukskrisen. Regeringen framlade först förslag till skydd för spannmålen, och sedan kom förslaget om höjd tull på socker. Det återopades i regeringsförslaget, att för icke länge sedan genomförts tullförhöj-

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.*

(Forts.)

ningar i England, Tyskland, Tjeckoslovakien och Polen. Frågan blev snabbt behandlad. Den gick till utskottet, där den behandlades, och efter några dagar kom den till kammaren. Det gick icke som i Sverige, där man har en subventionslinje, en tullinje och en avslagslinje. Där funnos endast regeringsförslaget och ett socialdemokratiskt förslag, som gick ut på statsmonopol på tillverkning, import och försäljning av socker. Det var ett rent socialistiskt förslag. De franska socialisterna synas till skillnad från de svenska i dessa spörsmål vara fria från manchesterteorier. Då frågan behandlades i kammaren, gick det icke till som vid vår besynnerliga voteringsordning, som kan leda till, att ett parti måste välja mellan två förslag, som det ogillar båda två. Där förklarade regeringen, att den krävde, att kammaren skulle avslå det socialistiska förslaget. Detta voterades ut med 331 röster mot 224, varefter regeringsförslaget antogs med 505 röster mot 82. I denna demokratiska församling hade man alltså höjt en tull på 14 kronor 65 öre — d. v. s. högre än den svenska tullen — till 20 kronor 51 öre. Den franska tullen är nu mer än dubbelt så hög som den svenska. Mer än dubbelt högre tullar än den svenska har man även i Tyskland och England.

Som bekant har man i England efter kriget sökt uppmuntra betodlingen, därför att man behövde bereda arbete åt de arbetslösa. Det inträffade på vårsidan i fjol en förändring i den engelska politiken, i det att vid valen i maj det konservativa partiet led nederlag och den unionistiska regeringen ersattes med en arbetarregering. Denna arbetarregering hade på sitt program att avskaffa Mac Kennatullarna och riktade sig särskilt mot de tullar, som berörde livsmedel. Man hade anledning antaga, att denna regering skulle avskaffa sockertullen eller ändra den. Men den har icke infriat detta program på någon punkt, och man har den uppfattningen, att den icke kommer att göra det beträffande sockret. Jag har stöd för den meningen i ett tal, som den engelske jordbruksministern Mr Buxton höll den 10 januari i år i sin valkrets Norfolk. Han talade om jordbruksfrågorna i allmänhet och kom också in på sockerfrågan. Han gav i det talet, enligt referat i Times för den 11 januari, uttryck åt sin glädje över, att sockerindustrien varit en ljuspunkt i den nuvarande jordbrukskrisen, och att detta hade särskilt varit av betydelse för jordbrukarna i Norfolk. Omkring 230,000 acres hade odlats med betor med 18 procents sockerhalt. Han var mycket tillfredsställd över att jordbrukarna tillgodogjort sig de stora fördelarna av denna odling genom att öka kontrakten för den förestående säsongen med icke mindre än 36 procent. Detta vore, sade han, en förvånande utveckling, vida överstigande hans förväntningar, när han för fem och ett halvt år sedan varit med om att fastställa planen för åtgärder för betodlingens uppmuntrande och främjande i England.

Man kan icke av den engelska arbetarregeringens jordbrukministers uttalande få den uppfattningen, att han skulle i likhet med vissa av hans svenska partivänner umgås med tanken på betodlingens och sockerindustriens avveckling med eller utan statssubvention.

Det är emellertid ganska egendomligt, att det icke bara är betsockret, som skyddas och behöver skyddas i den nuvarande krisen. Det förhåller sig på samma sätt på vissa håll även med rörsockret. Detta är ganska märkligt i den nuvarande situationen, då många förutsätta, att striden mellan rörsockret och betsockret skulle vara avgjord. Det finnes i England en preferenstull på socker, vilken är av särskild betydelse för sockerindustrien i Brittiska Västindien. Man skickade dit en undersökningskommission, bestående av två personer, med anledning av att man ifrågasatte att taga bort preferenstullen för socker. Kommissionen kom nyligen tillbaka. Ordföranden och ledaren i kommissionen lord Olivier, som är medlem av det engelska överhuset, fick kort efter sin återkomst tillfälle att vid en interpellation i överhuset uttala sig

om resultatet av undersökningen. Han förklarade, att om preferenstullen toges bort, skulle all den rörsockerindustri i Västindien, som är inriktad på export, komma att läggas ned inom sex månader, och detta ansåg han ägnat att ingiva allvarliga betänkligheter. Man kan förstå, vilken betydelse detta skulle hava, när Brittiska Västindien som sockerproducent ända till det sista tillverkningsåret haft en tillverkningskvantitet, som överstigit Javas.

Jag skall anföra ett annat exempel på samma sak, nämligen att rörsockret även i vissa fall är i behov av skydd. Det förekom i Le Temps för den 3 mars en redogörelse för en den 14 februari hållen stämma i Kairo med delägarna i sockerfabrikerna och sockerraffinaderierna i Egypten. Det framgår av årsberättelsen till stämman, att produktionen ökats och att tillverkningsmetoderna förbättrats och förbilligats. Men likväl är resultatet sämre än föregående år. I berättelsen framhållas svårigheterna på grund av det låga priset på världsmarknaden och begäres förhöjd tull för att främja den inhemska tillverkningen och för att lämna stöd åt jordbrukarnas sockerrörsodling.

Det förefaller mig, som om dessa upplysningar om verkningarna av den internationella sockerkrisen på världsmarknaden även i fråga om rörsockret skulle kunna vara av ett visst värde i den fråga, som vi nu diskutera. Det framgår under alla förhållanden av den redogörelse, jag här lämnat, att man överallt ute i världen för att möta den rådande krisen på sockermarknaden tillgripit tull och icke subvention. I utskottets utlåtande säges det, att tullen är något opraktiskt. När man sammanställer detta omdöme med vad som gjorts i andra länder, kommer man till det resultatet, att alla politiker ute i världen måste vara mycket opraktiska, och att vi hava praktiskt folk endast i Sverige och till sist kanske endast i sammansatta bevilnings- och jordbruksutskottet. Detta borde för oss vara mycket smickrande och vi skulle kanske hava anledning att skruva upp vår nationalstolthet några grader. Men jag tror dock, att det finnes anledning att iakttaga en kritisk försiktighet. Jag är icke så säker på, att herrarna i utskottet äro så praktiska som de själva synas tro. Dock skall jag gärna giva mitt erkännande åt utskottsbetänkandet, liksom en föregående talare gjort. Jag anser det bättre än i föl, och särskilt finner jag det glädjande, att man med kraft betonat, att subventionen är ett lika gott skydd som tullen. Det tyder på ett mycket stort skyddsintresse och jag hoppas att det är en sinnesändring hos dem, som stå bakom detta betänkande, och att den måtte fortsätta i samma riktning.

När man nu skall bedöma sockerfrågan, anser jag, att man icke kan underlåta att se den i samband med den allmänna jordbrukskrisen. Då må jag säga, att gör man det, måste man finna, att detta sammanhang är ägnat att stärka skälen för tullinjen. Jag för min del kan svärigen tro, att man kan komma ifrån att företaga något för att skydda spannmålsodlingen, om man vill undvika en katastrofal kris. Men om denna förutsättning är riktig, har man intet annat att välja på än tull eller importreglering. En importreglering för med sig kristidens byråkratism, som vi i allmänhet mycket litet älskade men hjärtligt avskydde. Systemet med tull är ett mycket behändigare medel för att vinna syftet i fråga. Det är dock ett faktum, att denna internationella jordbrukskris framkallat en mäktig tullväg över hela Europa. På sistone har denna nått fram även till det gamla frihandlandet England. Där diskuteras i dessa dagar dessa frågor med mycket stor livaktighet. Hur kommer det sig, att i England, där frihandelstraditionen är så stark, man dock börjat att litet reflektera på tullpolitiken inom vissa kretsar? Det kommer sig därav, att arbetslöshetssiffran där stiger. Det är en ytterst allvarlig fråga. Man kan icke alldeles undgå att göra vissa reflexioner, när man anställer en jämförelse mellan det protektionistiska landet Frankrike utan arbetslösa och frihandlandet England med dess ständigt stigande arbetslöshet. Det var med en viss förvä-

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

ning jag läste den socialdemokratiska motionen om åtgärder för att söka mildra avvecklingen av sockerindustrien. Man gör det därför, att en brådstörtad avveckling icke måtte alltför hårt drabba arbetarna. Detta finner jag vara mycket behjärtansvärt. Men vad skall man efter avvecklingen göra med arbetarna? Detta problem tar man mycket lätt på. Det kan tänkas, att man måste fortsätta att giva subvention. Då är man inne på en betänklig linje. Man betalar just ut subvention för en avveckling och för arbetarnas skull måste man fortsätta med subvention. I andra länder har man härutinnan vunnit en viss erfarenhet. Jag läste i den engelska tidningen Observer en artikel av dess redaktör J. L. Garwin, som där även kom in på detta ämne. Han framhåller, att ju mer man ökar antalet understödstagare, desto större ökning blir det av antalet arbetslösa. Ju mera statens understödsverksamhet utvidgas, desto mera hämmas det produktiva arbetets konkurrenskraft. Han räknar med 2,000,000 arbetslösa i England nästa höst. Dessa arbetslösa beräknas komma att kosta av allmänna medel 100,000,000 pund om året eller 1,800,000,000 svenska kronor. Om detta inträffar, tillägger han, så skola vi få bevittna den starkaste storm mot den fria importen, som vi någonsin sett i England.

Detta skriver en man, som är principiell frihandlare men som, ställd inför detta allvarliga problem, arbetslösheten, icke är säker, att icke även i England skall framväxa en stark opinion för tullskyddet och emot den fria handeln.

Det kan icke bestridas, att världsläget är sådant, att det står en hård strid om marknaderna, när det gäller socker, spannmål och kanske också andra handelsvaror. Skall denna strid alltid fortfa? Det kommer naturligtvis icke att ske, utan den tid kommer, då man sluter fred. Hur går det till? Givetvis så, att man genom internationella handelsöverenskommelser kommer att reglera det internationella handelsutbytet. Det blir ett tvång. Det är kanske inledningen till detta, som vi se i Genève i tullfredskonferensen. Vi hava haft andra konferenser av liknande slag. Men hur ställer det sig då, om man förlorat en marknad? Då är det ytterst svårt att få den tillbaka. Det kan bli praktiskt taget omöjligt, även om det skulle befinnas vara ur konsumentintressets synpunkt önskvärt. Därför tror jag, att vi få se rätt allvarligt på detta problem och se det i dess sammanhang. Jag tror, att vi nödgas förr eller senare — och helst så fort som möjligt driva en aktiv handelspolitik. Vi hava erfarenhet om, vad det betyder att icke hava en aktiv handelspolitik, från behandlingen av tillägget till den tyska handelstraktaten. Där hade vi fört förhandlingar med en makt, som för en aktiv handelspolitik. Resultatet visar, att den hållning, som vi intaga, gör, att vi äro underlägsna. Vi komma efter. Herr Hamrin sade, att man skall icke hava principer bara för att ställa dem i de tomma spiltorna. Nej, det skall man icke. Men de principiella förutsättningarna för en aktiv handelspolitik äro annat än käpphästar, placerade i tomma spiltor. Jag finner det ganska anmärkningsvärt, att de partier, som i fråga om det tyska handelsavtalet ställde sig på oppositionens sida, nu äro samlade på subventionslinjen. Jag förstår icke, att subventionen skall kunna vara ett medel till en aktiv handelspolitik. Jag tror, att man för det ändamålet måste använda tullskydd. Jag förstår icke annat än att oppositionspartierna genom att ställa sig på subventionslinjen givit sig in på en utveckling i riktning bort från den aktiva handelspolitiken, vilken skulle vara förutsättningen för bättre hävdande av våra intressen vid förhandlingar med främmande makter.

Jag anser, herr talman, att vi icke skola se sockerfrågan isolerad utan ställa den i sammanhang med vår allmänna handelspolitik och även i sammanhang med vår allvarliga jordbrukskris. Jag vill då säga, att läget är avsevärt sämre

för betodlingen i år än förlidet år. Då kunde man nämligen räkna med, att betodlarna kunde använda jorden för spannmålsodling. Nu är denna lika litet lönande. Det gör, att betodlarna befinna sig i ett ytterst prekärt läge. Jag får verkligen med hänsyn till detta betodlarnas mycket prekära läge säga, att om man i den ansats till ett skyddsintresse, som man tycker sig kunna läsa ut ur utskottets utlåtande, verkligen kunde se ett förebud till att de, som stå bakom utskottets utlåtande, ville gå med på verkliga skyddsåtgärder för spannmålen, så skulle jag kunna reflektera på att taga subventionen, hur motbjudande jag än finner den. Det är emellertid uppenbart, att subventionen icke är något skydd. Jag bestrider bestämt det påstående, som härom göres i utskottets utlåtande. Subventionen är däremot mycket klart och logiskt motiverad i herr Skölds motion. Jag kan förstå den uppfattning, som utvecklas i motionen. Man anser, att denna industri icke har någon framtid utan skall avvecklas, men för att avvecklingen icke skall ske brådstörtat skall staten bevilja pengar för att verkningarna därav icke skola bli för hårda och kännbara. Det resonemanget kan jag förstå. Om man sätter in subventionen i det sammanhanget, blir den ett led i ett avvecklingsprogram. Men den linjen är icke positiv utan negativ, om än icke i så hög grad som själva avslagslinjen.

Jag kommer sålunda till det resultatet, att Kungl. Maj:ts förslag till innebörd och konsekvenser är det enda föreliggande verkligt positiva förslaget. Därför, herr talman, ber jag att få yrka bifall till herr Johan Nilssons m. fl:s vid betänkandet fogade reservation.

Herr talmannen återtog nu ledningen av förhandlingarna.

Herr förste vice talmannen **Hamilton**: Herr talman! Herr Engberg framhöll nyss, att genom att bifalla utskottets hemställan skulle man premiera det feta skånska jordbruket. Jag tror dock, att det anslag, som föreslås av utskottet, närmare är att betrakta som ett arbetslöshetsanslag. Jordbrukarna skulle, så vitt jag kan förstå, kunna övergå till annan odling än sockerbetsodling, fast det vore synnerligen påkostande under själva övergångstiden. Men däremot för de många småbrukarna och lantarbetarna, som nu under åtskilliga år haft en rätt stor förtjänst av sockerbetsodlingen, skulle situationen bli synnerligen svår. En stor del av småbrukarna i norra Skåne och även lantarbetarna hava under betkampanjstiden arbetat på de skånska slätterna och kommit hem med belopp som varit rätt ansevärdiga, med vilka de kunnat täcka sina utgifter för skatter, räntor och även för andra småskulder som de möjligen haft till lanthandlarna. Det var för dem ganska svårt förlidet år, då riksdagen, tack vare den ställning som högern intog till frågan, avslög understöd åt betodlingen och framför allt åt dessa som blivit arbetslösa.

Jag begärde egentligen ordet för att vända mig till statsrådsbanken. Från regeringens sida har alltid framhållits den stora välvilja, som regeringen hyser för jordbruket. Jag vågar verkligen bestrida detta. Den välviljan sträcker sig icke längre än till de fall, då kostnaderna för att understödja jordbruket kan läggas på konsumenterna, men när regeringen fruktar för att kostnaderna komma att höja den inkomst- och förmögenhetsskatt, som huvudsakligen drabbar förmögenhet och storindustri, då vacklar regeringen och har hittills alltid vacklat. Vi hava så många exempel på denna bristande välvilja. Tyska handels-traktaten var ett, och då det gällt skattelindring för jordbruket beträffande vägunderhållet, var hava vi i allmänhet haft regeringen då? Jo, den har visserligen i år föreslagit en liten lindring motsvarande 5 % av vägunderhållet i stället för att den borde sökt avskaffa hela vägskatten. Jag måste uppriktigt säga, att den välviljan icke heller har visat sig idag. Jordbruksministern torde vara en

Ang. åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande
(Forts.)

så djupt anlagd politiker, att han förstår, att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag icke är att vänta, och om jordbruksministern därför skulle vilja verkligen understödja betodlingen borde han ansluta sig till utskottets förslag, som har utsikter att kunna gå, och säga till sina meningsfränder: För att hjälpa betodlingen och de arbetare som arbeta i betodlingen, måste vi avstå från tullinjen som just på grund av att den lägger bördorna på de fattiga konsumenterna icke är populär och icke har majoritet i riksdagen. Jag vädjar också till hans excellens statsministern eller jordbruksministern, om det icke vore skäl för regeringen att idag avstå ifrån den position, som den hittills intagit, och uppmana sina meningsfränder att vid voteringen ansluta sig till den linje, som har den enda utsikt i riksdagen att kunna medföra en effektiv hjälp åt betodlingen och dem, som av denna odling äro beroende. Jag hoppas, att denna vädjan till statsrådsbänken för småbrukarna och egnahemsläntagarna och för jordbrukarna icke skall bliva resultatlös.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Pehrsson i Bramstorp: Herr talman, mina herrar! Jag skall icke ingå i någon längre debatt om den betydelse den näring, vi idag tala om, har för såväl det svenska jordbruket som för den svenska staten i sin helhet. Det har ju tidigare framhållits från statsrådsbänken, och det har framhållits av föregående talare, och man kan ju säga, att ganska stor enighet råder i denna kammar, om man undantar herr Engberg med sin bibehållna uppfattning i frågan. Då det nu gäller att avgöra denna fråga, äro vi samtliga ganska överens om att åtgärder för jordbruket behöva vidtagas. Herr Engberg nämnde ju i likhet med vad han tidigare gjort, att denna åtgärd skulle vara en åtgärd för att hjälpa det jordbruk, som har de gynnsammaste förutsättningarna att existera, men herr Engberg undvek att nämna, att den odling, det gäller, är en odling, som skapar det mesta arbetet åt ett större antal människor, och kanske åt ett stort antal människor, som mest av alla i detta land behöva ökad arbetsinkomst. Då alltså vid denna riksdag stora spörsmål föreligga beträffande jordbruket, har det uttalats icke minst från statsrådsbänken under remissdebatten av hans excellens statsministern, att då man går till att vidtaga åtgärder, borde vi icke strängt hålla på principerna, utan vi finge naturligtvis i viss mån jämka våra principer, huvudsakligen för att jordbruket skulle få hjälp, och detta uttalande från regeringen angavs såsom varande det som regeringen för sin del önskade.

Då sammansatta utskottet gick in för att behandla frågan, kan man säga, att det fanns två uppfattningar gent emot varandra. Det fanns en uppfattning, företrädd av en ganska stor grupp i riksdagen, som resonerade på det sättet, att det stöd som lämnas denna näring är så stort, att det kan ifrågasättas, huruvida man verkligen skall kunna utöka detta stöd ytterligare. En del av dem säger, att man kan icke alls göra något, en annan del är tveksam och säger: då vi se, att det finnes vissa tecken till att sockerproduktionen i världen icke har minskat men att konsumtionen har stigit, vilja vi icke vara med om att lamslå odlingen i detta ögonblick, utan gå med på att hjälpa den, men den hjälpen skall ske genom direkt bidrag. Jag är den förste att erkänna, att om det gäller en näring, som skall börja på nytt, eller en näring, som icke vuxit sig stark tillräckligt för att stå emot, och det gäller ett stöd för en tid framåt, så är det klart, att även ett land med goda statsfinanser kan icke, åtminstone icke i större utsträckning, understödja näringen med subvention. Samtidigt föreligga enligt den kungliga propositionen ganska stora bristfälligheter i den vägen. Då man i år fick se den kungliga propositionen, framgick det, att man resonerar ungefär på samma sätt som det resonerades under fjolåret, då det sades att det utifrån föreliggande trycket på sockernäringen, mot vilket vi vilja gå in för en hjälp, är sådant, att konsumenterna fått billigare

socker, och följaktligen är det försvarligt, att man pålägger konsumenterna en högre tull, och man ansåg sålunda, att man kunde försvara den. Jag sade i fjol i debatten, att går man ut från den synpunkten, kan jag också försvara den, men samtidigt vill jag säga, att man kan icke helt fördöma den andra principen heller, och jag skulle vilja säga, att statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet tyckes i viss mån dela den uppfattning som jag har, ty om man i 1929 års proposition kunde försvara en tull på 3 öre såsom möjlig för konsumenterna att bära, då kan man givetvis i år, då sockerpriset står 3 öre lägre än det stod då 1929 års proposition framlades, i full konsekvens med fjolårets uttalande föreslå att tullen höjdes med 6 öre per kilogram. En sådan tullförhöjning hade naturligtvis i första hand medfört, att Kungl. Maj:t icke hade behövt i detta förslag till stöd åt sockernäringsen pruta på det stöd, som man ansåg att betodlarna borde komma i åtnjutande av i fjol. Men det förslag, som nu föreligger i den kungliga propositionen, innebär ju, att den del, som det ökade priset ger på första halvdel, skulle garanteras, men sedan skulle den andra begränsas till 2.55 kronor, således 15 öre lägre än i fjol. Ingen vet om icke priset på sockret kan ytterligare dala. Om vi fatta beslut i enlighet med den kungliga propositionen, finge givetvis folket i bygderna och betodlarna den uppfattningen, att detta beslut innebär, att betodlingen för den sista halvdel av kontraktet skall tillförsäkras ett pris av 2.55 kr., men, mina herrar, om sockret faller under det pris det för närvarande har, så är det icke riktigt, ty då sjunker priset, och följaktligen får man kombinera detta stöd med såväl tull som subvention, annars skulle det dala ned under 2.55 för sista kontraktssdelen. Om man följaktligen anser att tullinjen under alla förhållanden är den enda riktiga, då bör man kunna försvara en högre förhöjning i år än föregående år.

Jag vill ju säga att de föregående ärade talarna icke kritiserat det parti jag tillhör för vår positiva åtgärd i denna fråga, men högerpressen synes inte spara på mer eller mindre förvrängda utläggningar. Då kritiken framkommit, skulle jag vilja taga den i skärskådande något. Om man, som här satts i fråga, från regeringshåll hade ansett, att man borde föreslå en tullförhöjning, som skulle gälla framåt en tid, därför att den kunde vara erforderlig för denna närings upprätthållande, då kunde jag förstå den uppfattningen, och den kan naturligtvis försvaras från den utgångspunkten, men det är en himmelsvid skillnad mellan att föreslå en tull för en tid framåt och att säga, att vi skola stödja en näring ett år framåt och för att skaffa pengar till det stödet föreslå vi en tullförhöjning, som skulle träda i kraft på en bestämd dag och upphöra på en bestämd dag. Såväl sockersakkunniga som Kungl. Maj:t i propositionen angiva ju, i vilken utsträckning man förutsätter, att en del av detta kapital, som anskaffas från konsumenterna, skulle lämnas i spekulationens händer, och jag må säga, mina herrar, att det icke har saknats förfrågningar från många håll, huru man tänkt, att sockertullen låge till för innevarande år, och vad de förfrågningarna innebära, det vet var och en, och det är helt naturligt, att var och en försöker göra sig den inkomst, som är möjlig. Det ligger enligt min mening en skillnad mellan en tillfällig tull och en tull för längre tid framåt. Nu har det framförts i Nya Dagligt Allehanda för igår, där min och min partikamrats ståndpunkt kritiserats, att man genom denna åtgärd, då man icke går in för en tull, skulle gynna en viss industri i landet, nämligen karamell- och chokladindustrien. Det är märkligt att höra från det hållet, där man ju i regel är mån om att skydda industrien. Vad kan detta innebära? Jo, det innebär naturligtvis, att man från det hållet anser, att den industrien har för högt tullskydd förut. Är inte så fallet skulle enbart höjning av sockertullen medföra att tillverkningen av dessa varor inom landet omöjliggöres och import av varorna ske i större utsträckning. Jag menar därför, att dessa påståenden stjälpa sig själva.

Beträffande frågan om tull eller subvention är det på det sättet att vi, i

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

likhet med de anvisningar, som gåvos från statsrådsbanken redan vid remissdebatten, skulle försöka jämka på våra principer för att verkligen komma fram till något resultat, och när man då försöker göra gällande, att detta skydd — det var min ärade partichef också inne på — icke är av den art, att det skyddar mot dumping, vill jag också säga något därom. Jag har försökt klargöra det i utskottet, och jag skall försöka det nu i den mån det är möjligt, för att de, som vilja förstå det, må försöka att verkligen fundera på saken.

Om man utgår ifrån att i närvarande stund det svenska sockret kostar 31 öre per kg. inklusive 10 öre i tull, medför det, att utländskt socker exporteras till vår tullgräns inklusive fraktkostnaden för 21 öre per kg. Då är det alldeles givet, att om vi höja tullen med 3 öre, som här är i fråga, stiger sockerpriset med 3 öre, och den, som importerar socker, får betala denna högre tull med 3 öre, men den högre tull, som betalas, tages ut av konsumenten, och följaktligen får det land, som exporterar till Sverige, lika fullt 21 öre per kg. Skulle man konsekvent gå in för att försöka trötta ut detta system, som vissa länder hava infört i sin näringspolitik, skulle man givetvis gått in för den linjen och för närvarande stått på den punkt, där regeringen stod i föl i den kungliga propositionen, och sagt, att med hänsyn till det låga sockerpris, som för närvarande är rådande, är en tullförhöjning med 6 öre lika försvarlig innevarande år som en förhöjning med 3 öre var 1929. Men som läget inom jordbruket i sin helhet i viss mån försämrats, bör sockerbetodlingen bära en del av den minskade avkastningen, som sockerbetodlingen ger. Under sådana förhållanden skulle vi icke fullt utnyttja denna tull utan stanna mitt emellan. Om tullen alltså bestämdes till 6 öre och till förbättring av betpriset endast utnyttjades 3 öre, skulle det naturligtvis medföra, att det socker, som importerats till vårt land, skulle få lov att säljas här för 18 öre i stället för 21 öre. Med en sådan politik kunde man naturligtvis hindra dumping.

Jag skall icke här längre uppehålla mig, men då det gällt att välja emellan olika åtgärder för att åstadkomma ett stöd för jordbruket, så har jag valt den linje utskottet föreslår, enär detta enligt min mening är den enda som för närvarande kan leda till positivt resultat, och med den uppfattning jag själv har i tullpolitiska frågor, då det gäller en åtgärd på kort tid varvid möjligheter till spekulation föreligga i stor utsträckning, anser jag mig kunna försvara den linje, som utskottet anslutit sig till, och jag har därför kunnat ansluta mig till den. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets yttrande, men jag skall samtidigt, herr talman, be att få meddela, som framgår av en vid utskottets utlåtande fogad reservation, att jag och min partikamrat i fråga om motiveringen icke kunnat helt instämma i utskottets motivering.

Herr Carleson: Herr talman! Det vill av de uttalanden i kammaren som hittills gjorts synas, som om denna riksdag skulle komma till ett positivt resultat i frågan, d. v. s. antingen höjd tull eller subvention. I bägge fallen betyder ju detta ett ytterligare stöd för bibehållande av sockerbetodlingen. Jag förstår till fullo, att man skall vara utan vidare med om att ge ytterligare stöd åt denna näring, försävt att man i likhet med exempelvis jordbruksministern anser, att man bör på grund av näringens storlek se till att näringen alltjämt kan hållas i drift och att, som han ungefärligen uttryckte sig, konsumenterna ha att betala den förlust, som produktionen lider på grund av den allmänna prisnedsättningen å socker. När man emellertid icke är inställd riktigt på samma sätt, så ställer man sig naturligtvis också något olika till frågan; man är ju icke på förhand på det klara med att man vill göra ytterligare utgifter för en näring, som icke synes kunna under nuvarande förhållanden bära sig. Man måste naturligtvis erkänna att näringen arbetar under synnerligen svåra och bekymmersamma omständigheter. Å andra sidan måste man ju tänka på fram-

tiden; och då i de handlingar, som föreligga, synes ådagalagt, att man icke har stora utsikter att genom en allmän förhöjning av prismarknaden på socker kunna få betodlingen att bära sig med det *nuvarande* skyddet, är man med min inställning till frågan naturligtvis icke hågad för att ytterligare höja skyddet. En höjning av skyddet komme nämligen enligt min mening att innebära, att en gång i världen måste man dragas med en ännu större svårighet, när man skall avveckla denna näringsgren, något som, efter vad jag förutsatte, måste ske, såvida sockerbetodlingen icke kan bli räntabel under nuvarande skydd. Det är för övrigt för mig alldeles klart, att man beträffande en konsumtionsvara, som är en nödvändighetsvara, icke kan i tidernas längd förhålla folkhushållet den billigaste varan.

Men man ställes dock möjligen vid slutet av denna dag inför valet mellan tull eller subvention. Och då skulle jag vilja säga några ord om inställningen härvidlag.

Det är klart, att subventionen har, såsom upprepade gånger framhållits, ett stort pedagogiskt intresse. Man kan av subventionens belopp exakt se, huru mycket konsumenterna eller i detta fall staten får betala för att ytterligare stödja sockerbetodlingen. Man har dessutom, såsom också framhållits, det i minnet, att tullar, som höjts en gång, hava stor benägenhet att bli bestående, och det blir kanske ungefär detsamma med en höjd sockertull. Men i sistnämnda avseende frågar jag mig: förändras situationen, om man tar en subvention? Även i det fallet ger man dock odlarna liksom på hand — jag skall strax återkomma till den saken — att staten vill träda emellan, vill förekomma, att här sker en avveckling, även om industrien icke kan genom en omläggning bära sig själv. Jag är därför för min del icke säker på att i detta avseende en subvention är bättre än en tull.

För övrigt är det någonting högst egendomligt att på statens budgetsida införa belopp, som skola direkt utgå som stöd för en näring, som icke bär sig. Jag förstår därför mycket väl herr Engbergs vädjan till kammaren, huru kammaren skulle ställa sig, för den händelse man skulle vilja över huvud avveckla tullarna med subventioner, uppförda på statsbudgeten. Jag är alldeles övertygad om, att majoriteten i denna kammare icke skulle vara med på det; jag är nästan övertygad om, att ingen i denna kammare skulle vara med på det, beroende därpå att en sådan omläggning skulle betyda en omstöpning av hela vårt skattesystem och ekonomiska system, som vi icke skulle tåla vid. Men därför är det naturligtvis icke sagt, att icke ett majoritetsbeslut nu om subvention för en näring, som icke bär sig, kan framkalla åtskilliga spörsmål av liknande natur, där kanske en annorlunda sammansatt majoritet ställer sig välvillig för en sådan åtgärd. Det har sina sidor för framtiden, som man kanske icke bör förbise, och som icke särskilt vissa av dem, som nu i subventionen se en lycklig väg, böra förbise.

Jag kan icke heller se, att man kan betrakta en subvention såsom ett arbetslöshetsanslag. För det första få vi väl ändå icke glömma bort, att vi ju hava särskilt arbetslöshetsanslag. Men om vi gå på den bogen, så äro ju alla tullar arbetslöshetsanslag, om jag undantar finanstullar. Alla andra tullar äro ju i regel tillkomna för att skydda en industri eller en näringsgren, som icke utan det stödet skulle bära sig.

Man fick för övrigt ganska klart för sig, vart hela detta system leder, när den siste ärade talaren framhöll fördelarna av subventionen och alldeles särskilt påpekade, att därigenom kan man, i motsats till när det gäller tullar, få en garanti för att man får *hela* skyddet. Ja, är det verkligen meningen? Är det meningen, att staten skall stödja näringen precis så mycket, som i detta nu fordras, för att den skall bära sig? Jag vet nu icke för min del, om den bär sig med ett betpris av kronor 2:45 per hundra kilogram. Då jag läser hand-

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

Ang.
 ätgärder för
 den inhemska
 sockerbets-
 odlingens
 uppehållande.
 (Forts.)

lingarna från föregående år, synes det framgå som om den icke bure sig med ett pris av kronor 2:45, utan att det behövs 2:70 eller 2:80 kronor. Därmed må nu vara hur som helst. Man får väl gå ut ifrån att betodlingen betalar sig vid det föreslagna subventionsbeloppet. Om man emellertid går in för den åsikten, att det skulle vara liksom en fördel, sett från riksdagens och statens sida, att riksdagen eller staten garanterar ett visst belopp för att en viss industri skall bära sig — det behöver icke just gälla socker, det kan gälla vår glasindustri eller vad som helst — så säger man i och med detsamma: Ifrågasvarande näringsgren behöver icke göra någonting för att aptera sig efter förhållandena utan har bara att vänta av staten precis vad som behövs för att fylla de kostnader, som äro för handen.

För övrigt skulle jag vilja säga, att när såsom i denna kammare ett antal personer, som äro principiellt inställda emot att staten ökar skyddet, här gå in för ett anslag i denna riktning, så är det ju detsamma som att animera till en ökad produktion i en näringsgren, där man på förhand sagt ifrån, att den icke bär sig. Det är nämligen så, mina herrar, att förslaget innebär, att som vederlag för att över huvud få subvention skall ett minimiområde av det kontrakterade området vara betodlat. Det svaras kanske på ett eller annat håll, att minimiområdet eller 70 % sammanfaller med vad som 1929 odlades av den kontrakterade arealen. Det är gott och väl, men det sammanfaller icke alls med de skilda områdena, utan där växlar det naturligtvis från 50 % kanske upp till 90 % och därutöver. Men i förevarande förslag kräves 70 % över lag för var och en för att få bidrag. Det betyder ju i verkligheten att man verkar för en ökning av en odling, som dock, om jag förstätt rätt särskilt de talare, som talat för subventionen, i längden icke kan komma att bära sig, beklagligt nog för övrigt.

Herr talman! Jag har under sådana förhållanden för min del kommit till det resultatet, att om jag skulle ställas i valet mellan tull eller subvention, så röstar jag för tull. Men det har ju framgått av vad jag nu sagt och vad jag sade vid förra årets riksdag i denna fråga, att jag anser, att om man över huvud tvivlar på möjligheten av att betodlingen kan bära sig, så är det alldeles självfallet, att man i tidernas längd icke kan förhålla folkhushållet den billigaste varan. Bör man icke låta avvecklingen fortgå, såsom den börjat? Det är ju så, att genom det kontrakt, som finnes mellan sockerindustrin och betodlarna, avvecklas denna betodling under ett visst antal år, försävt icke staten ingriper med subvention. Man finner alltså utan vidare den övergångsperiod, som man här söker, under förutsättning naturligtvis, att icke under tiden sådana förhållanden inträffa, att betodlarna kunna aptera sig inom det skydd, som för närvarande finnes, vilket naturligtvis skulle vara det angenämaste både för dem och för alla andra.

Härmed kan jag sluta, och jag yrkar, herr talman, för min del, avslag på såväl utskottets hemställan som Kungl. Maj:ts förslag.

Med herr Carleson förenade sig herr *Prytz*.

Herr **Sköld**: Herr talman! Det kan givetvis icke vara av något större intresse att här mera vidlyftigt ingå på den föreliggande frågan. Vi ha ju under en föregående riksdag synat dessa spörsmål från alla möjliga synpunkter, och det kan egentligen icke vara så mycket mera att säga, utan att man tvingas mer eller mindre upprepa sig själv. Varför jag emellertid trots detta har tillåtit mig taga till orda beror närmast på ett yttrande, som här i början av dagens plenum fälldes av herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet. Det fanns i hans anförande vissa delar, som jag icke gärna kan låta stå oemotsagda i kammarens protokoll.

Jag börjar med att en liten smula tala om de faror, de nackdelar, som vidlåda en subventionslinje sådan som den här föreslagna. Herr statsrådet uttalade, att om detta system tillämpades för näringslivet i dess helhet, skulle det komma att leda till oöverskådliga konsekvenser. Jag kan icke föreställa mig, att detta kan ha någon annan betydelse än den, att om vi skulle gå in för att bevilja statsunderstöd åt näringslivets olika grenar, så skulle detta komma att medföra så stora summor på budgeten, att samhället icke skulle kunna ha råd att bära dessa bördor, utan man skulle komma i en sådan situation, att man komme att stå inför en statsfinansiell ruin, ifall man fortsatte linjen rakt ut. Denna mening har det ju ett alldeles speciellt intresse att syssla med. Man måste nämligen fråga herr jordbruksministern, om herr jordbruksministern tror, att ett understöd, som staten ger en näring genom att pålägga tullar, icke kostar någonting. För att en tull skall kunna vara till stöd måste den höja priserna, och följaktligen måste den kosta precis lika mycket som en subvention, som medger en motsvarande prisförhöjning. Det måste bli en och samma summa. Och om det för det svenska samhället är omöjligt att anslå de medel till jordbruket, som skulle behövas för att fullfölja subventionslinjen, då bör det givetvis också vara omöjligt för samhället att lägga samma börda på folk genom att höja tullarna. Det kan icke gärna vara någon skillnad i det avseendet. Vi måste alltså konstatera, att vilken väg staten än väljer för att understödja en näring, så medför det bördor för samhället. Och det är klart, att det finns en gräns för de bördor, som ett samhälle kan taga på sig och bära utan att taga obotlig skada. En sådan gräns måste inställa sig, oavsett om man väljer subventionsvägen eller tullvägen. Det finns ingen som helst skillnad i detta avseende.

Men om det skulle vara så, att när samhället på den ena eller andra vägen har tagit på sig sådana bördor för näringslivet, det icke längre anser sig kunna bära dessa bördor, d. v. s. om samhället icke vill ytterligare lägga på sig självt bördor för att stödja en näring, men samtidigt den ekonomiska utvecklingen är sådan, att konjunkturerna för denna näring försämras och försämras, vad blir då följden? Jo, då blir följden en avveckling, med eller mot vår vilja. De ekonomiska förhållandena i världen framtvinga, att en sådan näring går under; den kan icke längre finnas till. Samhället kan då visserligen ställas i den situationen att stödja en näring mera, än vad som är ekonomiskt klokt, eller att låta näringen sköta sig själv med påföljd, att den avvecklas.

Nu har det här framförts, och det måste väl ändå understrykas, att det statsunderstöd, som denna näring har, är ett mycket högt understöd. Och ingen kan väl förvåna sig över, om litet var börjar fråga sig, om icke gränsen är uppnådd för samhällets offervilja. Om då samhället skulle säga, att gränsen är uppnådd, att det icke är ekonomiskt förmånligt för landet att bibehålla detta, då blir följden, att sockernäringen avvecklar sig själv. Det är detta jag velat understryka för att få en bakgrund till herr statsrådets fullkomligt oriktiga uppgift här, att jag för min del skulle yrkat på sockerbetsodlingens avveckling. Jag har alls icke yrkat på sockerbetsodlingens avveckling. Det finns ingen, som med större glädje skulle hälsa möjligheten att bibehålla den näringen här i vårt land. Men om det är så, att de ekonomiska förhållandena framtvinga en avveckling, då, har jag sagt, kan det vara en plikt för samhället att ingripa för att lindra övergången, för att göra denna av naturliga ekonomiska förhållanden framtvingade avveckling mera smidig, mera långsam, mera mild för de människor, som hava sitt levebröd av den näringen. Jag menar, att den tankegång, jag sålunda framfört i min motion, innebär väl någonting annat, än att jag skulle framträtt och föreslagit staten att vidtaga åtgärder för att avveckla sockerbetsodlingen. Det är en fullkomligt orimlig tolkning av det förslag, som av mig framlagts. Vi veta ju alla, att läget för

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.

(Forts.)

sockerbetsodlingen och sockernäringen är ytterligt bekymmersamt. Vi ha väl litet var på känn, att om det nuvarande läget skulle komma att fortsätta, så blir det ingen möjlighet för det svenska samhället att taga på sig de bördor, som skulle behövas för att i fortsättningen upprätthålla näringen.

Nu kan man säga: men är det icke på det sättet, går icke utvecklingen bestämt åt det hållet? Jag vill för min del påstå, att det finns ingen, som kan ha möjlighet att framträda som profet och säga: »Det är självklart, att näringen går under», ingen, som kan säga: »Det är alldeles påtagligt, att sockerbetsodlingen går emot gynnsammare tider.» När herr statsrådet t. ex. fällde ett sådant yttrande, måste jag säga, att det vilade på en verkligt lös grund. Det enda vi kunna säga är, att läget är ovisst. Men man kan ha anledning frukta, att läget är sådant, att en avveckling framtvingar sig själv. Det är i denna situation, som jag för min del har tillåtit mig föreslå, att man av rent sociala skäl, med hänsyn till de mycket fattiga befolkningslager, som hava lönearbete i denna näring, från statens sida skulle vidtaga åtgärder för att mildra övergången.

Herr Olsson i Kullenbergstorp hade den meningen, att om man nu räknade med att sockerbetsodlingen komme att avvecklas, då vore det lika bra att ta den avvecklingen ju förr dess hellre. Ja, den meningen kan man ha, om man bara tänker på sockerbolagen och betodlarna. Men om jag tänker på de anställda arbetarna, om jag ömmar för dessa lantarbetare, som herr Olsson i Kullenbergstorp talade om, då kan jag icke anlägga den synpunkten, då måste jag säga mig, att för deras skull är det rimligt, att man mildrar övergången och gör det möjligt för dessa arbetare att kunna klara sig i det uppkomna svåra läget.

Nu har emellertid herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet en mycket bestämd mening om statsunderstödet och framför allt om tullarnas möjligheter att skapa arbete. Herr statsrådet menar, att bara man höjer tullen, skapar man alldeles nya arbetstillfällen inom landet. De gamla bli väl kvar, och man får dessutom extra nya arbetstillfällen. Jag får säga, att om jag hade en sådan mening, så skulle jag väl nästan vara tvungen också medge, att då skapar jag också nya arbetstillfällen, om jag anslår pengar direkt för att sätta igång arbeten. Men om det, såsom t. ex. gjorts från socialdemokratiskt håll, framkommit förslag om att man skulle anordna vissa offentliga arbeten för arbetslöshetens bekämpande, vad säger man då från högersidan? Jo, man säger: om man skulle sätta igång sådana arbeten och anslå pengar för sådana ändamål, så innebär det, att det bleve en sådan belastning av det produktiva kapitalet, att man komme att strypa till redan befintliga näringar, och många människor komme därvid att förlora arbetstillfällen. Man skapar arbeten med ena handen men avskaffar arbetstillfällen med den andra. Men jag frågar: Kan man verkligen inbilla sig, att tullarna verka på annat sätt? Om jag genom tullar skapar arbetstillfällen, blir det ju en belastning av folkhushållet, som måste komma att leda till att omkostnaderna inom vissa andra delar av näringslivet komma att stiga, med påföljd att det i det långa loppet blir precis samma inknappning, som skulle uppstå, i fall jag upptager anslag på budgeten. Jag menar därför, att det är en ganska märkvärdig inkonsekvens, som man möter från jordbruksministerns och i synnerhet från högerns sida, då man tror, att *ett* slag av statsunderstöd skall leda till ökade arbetstillfällen men ett annat slag skall leda till motsatt resultat.

Nu anser jag, att man överhuvud får vara rätt moderat i sina åsikter beträffande de verkningar, som både tullarna och statsunderstöd medföra i vad det gäller att skaffa nya arbetstillfällen och förkväva företagsamheten inom andra delar av näringslivet. Erfarenheten måste väl ändå ha visat oss, att i det långa loppet betyder icke en avveckling av en näring, att de människor,

som därmed varit sysselsatta, bli arbetslösa. Det blir en anpassning, det uppstår andra arbetstillfällen, det sker en övergång, och på detta sätt rättar det hela till sig. Men då kommer jag åter fram till den tes, som jag förut understrukit, nämligen att när det gäller en kris, kan statens ingripande vara motiverat för att mildra krisen och för att underlätta övergången. Det är just detta, som utskottets förslag innebär. Subventionen är naturligtvis, såsom herr Carleson anmärkte, icke något arbetslöshetsanslag i den bemärkelsen, som vi annars äro vana att använda detta ord. Jag är alldeles övertygad om att ingen i denna kammare avser, att den subvention, som jag hoppas kommer att beviljas i dag, skall komma att ha så dåliga verkningar för arbetarbefolkningen, som vad det anslag, som finns upptaget på budgeten till arbetslöshetens bekämpande, har. Utan jag har den uppfattningen, att subventionen kommer att leda till betydligt större mängd arbetstillfällen än det s. k. arbetslöshetsanslaget. Jag anser det vara ett påtagligt faktum, att det anslag, som här föreslagits, blir ett anslag, som kommer att i mycket stor utsträckning medföra, att en massa människor i små ekonomiska omständigheter få arbetstillfällen, som de annars icke skulle ha fått. Jag har som sagt icke alls den meningen, att vi år efter år, för all framtid, skulle hålla på med att från statens sida på detta sätt bereda vederbörande arbetstillfällen. Vi anse, att vi skola göra det under övergångsperioden, och under denna tid kan det vara motiverat. Men jag hoppas innerligt för min del, att denna övergångsperiod skall bli mycket kort, i det att konjunkturerna komma att svänga, så att förutsättningarna för betodling bli bättre och sockerindustrien kan klara sig själv utan hjälp och vi alltså komma tillbaka till de förhållanden, som rådde före världskriget. Det är detta jag allra högst önskar.

Nu har det från deras sida, som yrka avslag, framför allt uttalats, att man icke vill vara med om detta anslag, därför att det innebär en ökning av ett redan alltför högt tullskydd. Detta är ju alldeles riktigt. Ingen kan bestrida, att det nuvarande skyddet från statens sida till denna näring är osedvanligt högt. Men vi böra dock göra klart för oss, att detta skydd — det gamla tullskyddet — sannerligen icke längre är något skydd för den stora massan av de svenska betodlarna. Det går alltid så med tullar, att sedan man fått dem en gång och de lett till en ökning av varans pris, kapitaliseras tullarna i produktionsmedlen. Jag frågar: var äro nu de merutgifter, som det svenska folket fått betala tack vare sockertullen? Var äro de merinkomster, som betodlarna och sockerbolaget i gångna tider erhållit? Ja, icke finnas de i någon större utsträckning samlade hos betodlarna. Vi kunna titta på svenska sockerfabriksaktiebolaget. Låt oss komma ihåg, att där finnes ett inbetalat aktiekapital på mindre än 40,000,000 kronor. Men låt oss se på bolagets balansräkning; den upptager tillgångar, som ligga i närheten av 200,000,000 kronor. Om vi taga skillnaden emellan dessa belopp, skola vi finna, var en del av detta tullskydd för närvarande ligger. En del av tullskyddet är otvivelaktigt också kapitaliserat i den jord, som användes till betodling. Men är den därför ett kapital, som de människor ha, som *nu* äro betodlare? Nej, den är ett kapital, som deras företrädare togo ut en gång, när de sålde bort sina egendomar. Tullskyddet är för närvarande tvärtom en börda på ryggen för betodlarna. Det är som sagt deras företrädare, som tagit hem vinsten, och de nuvarande betodlarna ha i stor utsträckning ingenting annat att göra än att betala ränta och amortering på det statsunderstöd, som deras företrädare mottagit.

Nu kan man naturligtvis utifrån detta resonemang komma till den frågan: släpper man här icke sockerindustrien med dess stora fonderade tillgångar helt och hållet lös? Man kan otvivelaktigt anse, att så är fallet, men vad skall man göra åt den saken? Här har nu sockerbolaget ett kontrakt med

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.*
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

betodlarna, som tvingar dessa att till ett mycket lågt pris odla en betydande areal. Ur det greppet släpper bolaget icke betodlarna, och detta grepp innebär, att sockerbolaget icke har något större intresse att vidtaga några särskilda åtgärder för att klara denna sak. Det är detta tvångsläge vi stå i, men jag vill uttrycka den bestämda meningen, att när det nuvarande kontraktet gått ut, få vi icke från statens sida nöja oss med att säga nej till fortsatt statsunderstöd. Då ha vi framför allt att se till, i vad mån det finns möjlighet för industrien att vidtaga åtgärder för att trygga betodlingen. Det kan ju icke vara på det sättet, att vi för all framtid skola garantera den svenska sockerindustrien tullskydd. Om det skulle visa sig, att det föreligger verkliga möjligheter för sockerindustrien att bjuda andra betpriser och eljest säkerställa betodlingen annorledes än nu sker, må det vara i statens intresse att övertänka, huruvida det finns några skäl för staten att vidmakthålla det nuvarande tullskyddet. Men sådan det nuvarande läget är, tjänar det icke något till, vad vi göra i detta avseende. På den vägen kunna vi icke komma fram. Vi stå därför i ett tvångsläge, där vi kunna säga oss, att ifall man vill lindra en eventuell övergång under en tillfällig kris, får man gå med på det förslag, som utskottet här framlagt. Jag tillåter mig därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Vougt, Björk* i Tryde, *Lovén, Andersson* i Höör, *Thomson, Johansson* i Uppmälby, *Borggren, Bergström* i Hälsingborg och *Törnkvist* i Bjuv.

Ledningen av förhandlingarna övertogs nu ånyo av herr förste vice talman.

Herr **Ljung**: Herr talman! På de håll, där man icke vill veta av något som helst stöd åt sockerbetsodlingen, har man bemödat sig att finna skäl för detta sitt avslagsyrkande. Vi ha hört dessa synpunkter nyligen här i kammaren framföras av herr Engberg. Han har därvid upprepat den förut många gånger åberopade omständigheten, att det skulle vara orimligt att ge något stöd åt odlarna på den bästa jorden, då de som odla på de kargare jordarna skulle få lov att bidraga. Jag tillät mig vid ett föregående tillfälle påpeka, hur oriktigt det är att framställa läget på detta sätt, då det ju faktiskt för närvarande förhåller sig så, att de som äro bosatta i skogstrakterna genom sin skog erhalla en helt annan möjlighet att tillgodose sina behov, än de som uteslutande ha sitt jordbruk på slättbygden att leva av; under nuvarande förhållanden äro ju såväl spannmålspriserna som betpriserna på grund av sockerprisets fall synnerligen låga.

Herr Engberg framförde nu i dag ett ytterligare skäl, som är ägnat att förvåna. Han framhöll, att väderleksförhållandena varit så ogynnsamma för Norrlands jordbrukare, att det skulle bli än orimligare med ett understöd åt betodlarna. Så vitt jag har mig bekant, har dock aldrig från betodlarhåll kommit någon begäran om understöd på grund av ogynnsamma väderleksförhållanden, fastän man tyvärr ofta nog fått vidkännas betydande nedgång i sina inkomster av denna anledning.

Herr Engberg har också låtit i sin tidning — och samma argument framskymtade även i hans anförande — kritisera de beräkningar, på vilka det föreslagna betpriset baserar sig. Det har sålunda påståtts, att produktionskostnaderna för betorna skulle grunda sig på lösan sand. Jag har försökt bilda mig en uppfattning om hur det förhåller sig härmed, och jag har vid samtal med dem som utfört beräkningarna kommit till den bestämda åsikten, att dessa, så långt det överhuvud är möjligt, äro verkställda med den största samvetsgrannhet och säkerhet, på samma gång som de äro hållna i underkant.

Det har gjorts gällande, att det material, som stått till buds för beräkningarna, varit för ringa; det har rört sig blott om ett 100-tal egendomar, varför medeltalet utgör 30 å 40 egendomar årligen. Men det är att märka, att det icke erbjudits möjlighet till mera, och vad det framför allt gällt att fastställa har varit arbetstillgången inom ifrågavarande jordbruk, därvid priserna omräknats till nuvarande förhållanden.

*Any.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

Det har vidare påpekats, att det upptagits vissa utgiftsposter i beräkningarna, som icke funnos i det material, på vilket de grunda sig, nämligen de beräkningar över produktionskostnaderna, som utförts på lantbruksstyrelsens uppdrag. Den ärade artikelförfattaren måtte icke ha givit sig tid att något grundligare studera den föreliggande utredningen, ty han skulle då ha iakttagit, att allt detta material är tillfinnandes.

Än vidare har framhållits, att under den rubrik, som kallas räntanspråk och där man beräknar vad som rimligen kan böra förekomma i fråga om räntanspråk på fastighetskapitalet, man har upptagit alltför högt värde. Men det är att märka, att dessa beräkningar grunda sig på undersökningar, verkställda år 1926 genom lantbruksakademiens ekonomiska avdelning och att priserna basera sig på de egendomspriser, som då faktiskt förekommit i de trakter det här gäller. Man har därvid icke tagit hänsyn till hela priset per hektar räknat, som rör sig omkring 2,000 kronor, utan dragit ifrån byggnadsvärdet och utslutande uppskattat det egentliga åkervärdet härvidlag.

Det visar sig sålunda, att gentemot vad som här framhållits om att beräkningarna för produktionspriserna för betorna icke skulle vara riktiga, man gått tillväga med den största samvetsgrannhet och så långt ifrån hållit dessa beräkningar i överkant, att man — som också nämnts av den som verkställt beräkningarna — räknat synnerligen försiktigt. Jag har velat framföra dessa erinringar och synpunkter, då det uppenbarligen åberopats såsom skäl mot förslaget om stöd åt betodlingen, att produktionskostnaderna beräknats alltför högt.

Jag skall tillåta mig ytterligare att göra blott ett par erinringar. När herr förste vice talmannen återigen framhöll, att det skulle vara orimligt att lägga börda på sockerbetsodlarna genom tullförhöjning, kan med skäl mot detta resonemang invändas, att när priset på socker under nuvarande förhållanden är så lågt, att det icke överstiger produktionspriset, kan man icke rimligen säga, att det skulle vara en börda för konsumenterna, om de genom en liten tullförhöjning skulle få betala ett pris, som åtminstone närmar sig den verkliga produktionskostnaden.

Herr Olsson i Kullenbergstorp framhöll, att det förslag, som utskottet framlagt, var under nuvarande förhållanden förmånligare för betodlarna än vad fallet vore enligt det av regeringen framlagda förslaget. Jag medger, att det kan finnas skäl för denna ståndpunkt, när det gäller innevarande år, men hur ställer det sig manne, om man tänker på betodlingens framtid? Ty åtminstone vi skåningar kunna icke gå in för den avveckling, som herr Sköld visserligen förnekade att han förordat men över vars utförande han dock gjort vissa kalkyler. Jag tror, att om man tager hänsyn icke blott till omständigheterna för dagen utan utgår från den förhoppningen och förutsättningen, att betodlingen skall äga bestånd även för framtiden, skulle det vara gagneligare för betodlarna och betodlingen, om den får skyddet i den form regeringen föreslagit.

Det är också en annan omständighet, som gör, att utskottets förslag synes mig ägnat att ingiva vissa betänkligheter. Det är, att man satt den nedre gränsen för betodlingsskyldigheten till 70 procent. Det förefaller mig, som om detta vore ett litet finger, som man räckte åt den linje, som herr Sköld åtminstone i vissa avseenden gjort sig till målsman för, nämligen avvecklings-

Ang.
 utgåder för
 den inhemska
 sockerbets-
 odlingens
 uppehållande.
 (Forts.)

linjen. Föregående år var dock den allmänna uppfattningen, att man skulle se till, att betodlingen uppehölls i full utsträckning, detta framför allt på grund av de sociala skäl, som anförts. Nu har dock utskottet gått in för, att denna ersättning kan erhållas, även om man går ner till 70 procent. Det synes mig vittna om, att man icke vore alldeles främmande för den avvecklingstanke, som framfördes i herr Skölds motion. Det är dessa båda omständigheter, som jag omnämnt, som göra, att jag för min del i valet mellan de båda förslagen, Kungl. Maj:ts och utskottets, håller före, att från betodlingens och betodlarnas synpunkter, åtminstone om man ser det på lång sikt, skulle vara förmånligare, om Kungl. Maj:ts förslag bifölles.

Herr talman! Jag yrkar således bifall till den av herr Johan Nilsson m. fl. avgivna reservationen.

Herr andre vice talmannen Nilsson: Herr talman! Jag har så ofta i denna kammare givit uttryck för min uppfattning i sockerfrågan, att jag denna gång icke skall besvära kammaren med många ord. Frågan ligger ju ungefärligen på samma plan som förlidet år. Jag uttalade då den uppfattning, som jag hade om läget, och vad som enligt min mening borde göras för att bringa betodlingen på fötter igen.

Det har under de senare åren vilat liksom ett olycksöde över denna fråga, vad det nu kan bero på. Till någon del tror jag, att anledningen är att söka däri, att sockerbetsodlingen blivit lokaliserad nästan uteslutande till södra delen av landet. Det är liksom om sockertillverkningen icke anginge landet i dess helhet. Mångenstädes tyckes man hava den uppfattningen, att den endast har betydelse för de trakter av landet, där betodlingen bedrivs. Men så är i själva verket icke förhållandet, utan det är med hänsyn till frågans stora nationella betydelse och till sockertillverkningens betydelse för vårt självhushåll, som lagstiftningen tidigare uppmuntrat denna industri, ställt den på fötter och omhägnat den med gynnsamma skattebestämmelser, så att den vunnit terräng och fått anslutning till en sådan omfattning, att den kunnat tillgodose vårt lands behov av socker. Vad det betydde under kristiden, veta vi alla. Men det är en sak, som man har glömt redan nu, sedan man kommit bakom cyklonen. Tror man, att en sådan möjlighet, att vi skulle komma i svårigheter en gång till, är utesluten? Hade vi icke haft inhemsk sockertillverkning i vårt land under den tiden, vet jag icke, hur det skulle hava gått för oss att draga oss fram. Nu kunde det emellertid ordnas, visserligen med knapphet och svårighet genom ransoning, men det blev i alla fall ingen nöd och ingen egentlig brist.

Emellertid tror jag, att om det vore så, att betodlingen vore utsträckt över större vidder av landet, skulle icke så klart utpräglade motsättningar komma till uttryck, som nu tyvärr skett.

Här har man talat om bördor för konsumtionen. Jag tycker, att det är oberättigat att tala om bördor härvidlag. Då priset på denna nödvändighetsvara, sockret, ligger väsentligt lägre än produktionskostnaden, kan det väl icke vara någonting orimligt, att betodlarna tillförsäkras ett pris, som täcker odlingskostnaderna. Så länge priset förhöjningen icke gått därutöver, synes det mig knappast vara befogat att tala om bördor för det allmänna eller för konsumenterna.

Nu erkänner man emellertid, att näringen kommit i sådana svårigheter, att det anses påkallat, att från det allmänns sida något göres till dessas undanröjande. Vad man tvistar om i år liksom förra året, är frågan om vilka vägar skola väljas. Regeringen har valt den väg, som åtminstone för mig ter sig som den naturligaste, då det är fråga om att värja sig för utländsk dumping. Det sades förlidet år både från bondeförbundshåll och från höger-

håll, att det icke låter sig göra att hindra dumping genom subvention. Detsamma har sagts här i dag. Det är snarare ett sätt att finansiera densamma. Vilja vi hämma importen av socker kan det i vårt land liksom i andra länder endast ske genom att man höjer tullmuren. Så gott som alla Europas stater ha omgärdat sig med dylika värn i det ekonomiska kriget. Det finnes intet annat att göra för att säkerställa tillverkningen i landet än att tillgripa samma vägar som annorstädes. Jag föreställer mig, att människorna där måste vara lika omdömesgilla som vi i det hänseendet. När regeringen haft att framlägga sitt förslag, synes det mig därför vara helt naturligt, att regeringen återigen framlade förslaget om en tullförhöjning. Så mycket mera finner jag detta befogat, som det blivit en sänkning av sockerpriset sedan förra året med 4 öre. Man kan således icke tala om ökade bördor.

Med avseende på stöd åt betodlingen genom subvention, måste jag säga nu som jag sade förlidet år, att denna understödsform kan befaras leda till konsekvenser, som äro oöverskådliga. Och som sagt, då den icke värjer oss i någon mån för den utländska konkurrensen, vilket ju skulle vara huvudmotivet med skyddet, menar jag, att den vägen icke är att rekommendera. Det är alldeles uppenbart, att i vårt land, där arbetskostnaderna äro väsentligt högre än i andra länder, där kapitalet är väsentligt dyrare än i andra länder och där de klimatiska förhållandena äro ogynnsammare än i de länder, med vilka vi hava att konkurrera i detta hänseende, måste skyddsåtgärder vidtagas, därest vi icke skola bliva handikapade. Det är för att undvika dylikt handikap, som ökat tullskydd erfordras. Mig synes det därför, som det naturligest vore att tillgripa den skyddsåtgärd, som annorstädes kommit i tillämpning och ingalunda på något sätt kan befaras bliva för konsumenterna i vårt land betungande. Jag står därför fortfarande på den ståndpunkten, att tullförhöjning är den effektivaste åtgärden. Skulle emellertid subvention slutligen komma att tillgripas, då får ansvaret för de ekonomiska vådor, som därav följa, läggas på dem, som drivit fram en dylik stödåtgärd.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till herr Johan Nilssons m. fl:s reservation.

I detta yttrande instämde herrar *Jönsson* i Boa, *Persson* i Fritorp, *Holmgren* och *Lithander*.

Herr **Herou**: Herr talman! Det är riktigt vad en talare konstaterade, att intresset kring sockerdebatten i dag är betydligt mindre än vid något föregående tillfälle. Det beror måhända därpå, att de stora partierna visat en vacklande hållning och i dag måste gå in för de principer, som de tidigare med all Gewalt stridit mot. Det kan också bero därpå, att man har på känn, hur denna match skall sluta. Den var avgjord redan före boxningens början, och man visste hur ronden skulle gå.

I dag liksom tidigare har man försökt att falla tillbaka på en sådan linje som den, att här är icke längre fråga om betodlare, sockerfabrikanter och sockerkapitalister utan nu gäller det arbetarna. När man sålunda vill göra denna fråga till en arbetarfråga, så skall jag medgiva, att det är en arbetarfråga men i annan mening än den man talat om. Man sade också vid fjolårets behandling av frågan, att man borde bevilja anslag åt sockerbetsodlingen mindre på grund av olägenheterna för fabrikanterna än därför, att dessa eljest skulle drabba arbetarna inom sockerindustrien och betodlingen. Det vore, sade man också då, en arbetarfråga. Den gången slogs argumenteringen sönder och samman. Den var svag redan därigenom, att den framfördes av personer, som alltid varit motståndare till arbetarkraven och stått i motsatsställning till arbetarnas önsknigar. Det ser ut, som om man från det hållet insett sin svaga

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

position och är medveten om att man behöver bättra vad som fordom brast i det avseendet. Jordbruksministern har i år förstått att i sitt förslag få med en del arbetare såsom medarbetare vid utskrivandet av den kungl. propositionen. Man har företett anföranden och uttalanden från arbetare, sådana som de, som finnas på sidan 147. Där heter det: »Min man är tegelbruksarbetare, men det är mest säsongarbete, varför vi varit tvungna att ha betor till hjälp, så att vi kunnat reda oss själva och sluppit ligga kommunen till last.» Det är väldigt rörande. Men jag frågar, om de politiker, som hämtat mod och kraft från dylika uttalanden från betodlingsdistrikten, icke tänkt på en parallell i det avseendet, skogsarbetet, som är ett säsongarbete, framför allt i Norrland. Även för skogsarbetare minskas arbetstillfällena i oroväckande grad. Då frågar jag: Kan sockertullens höjning för dem innebära större utsikter att slippa ligga kommunen till last, för att använda uttrycket i den kungl. propositionen? Uppenbarligen icke. Blir icke motsatsen fallet med de ökade bördor, som de få genom det förslag, som här i dag på ett eller annat sätt skall genomdrivas?

En arbetare, som medverkat till jordbruksministerns förslag, slår på andra strängar. Han säger: »Skall sockerbetsodlingen läggas ned och den enda brödbiten tagas från lantarbetaren, så återstår intet annat än att fara landsvägen och tigga.» Jag vill, till protokollet och till de representanter för regeringen som äro inne i kammaren, göra en frågeställning: Alltså herr jordbruksminister och herr socialminister, ha ni aldrig kommit att tänka på vilket utmärkt bevis ni själva ger i regeringens egen lunta på att ni i allra högsta grad har försummat att lösa arbetslöshetsförsäkringsfrågan och att det sålunda enligt edra egna dokument här i dag står så till, att en arbetslös har inga andra möjligheter än att fara landsvägarna fram och tigga? Jag tycker, att regeringen borde hava något skulmedvetande inför dessa uttryck i den kungl. propositionen. Vi för vår del hava full förståelse för, att vissa arbetare inför utsikten av hotande arbetslöshet kunna komma att argumentera på sätt nyss anförts och att de kunna försöka att som en drunknande gripa det halmstrå, som regeringsförslaget för dem i det avseendet skulle innebära. Men allt eftersom dessa arbetargrupper klasskänsla växer, skola de förstå att se på denna fråga ur hela klassens intressen. Då äro de medvetna om, att de icke kunna gå in för den princip, som det här är fråga om, vare sig det gäller tullinjen eller den linje, som förordas av vissa socialdemokrater, nämligen subventionslinjen. Det finnes även på det området paralleller, som jag anbefaller till herr Ljung, som i sitt anförande försökte att bagatellisera sådana synpunkter, t. ex. förslaget till skydd för odlarna i norra Sverige. Det finnes en motion, väckt i år, som går ut på, att man genom att igångsätta ett statsverk på Seskarön skulle bereda arbete åt 125 arbetare. Enligt borgerliga sakkunnigas egna uttalanden skulle en sådan linje medföra en förlust för statsverket av 18,000 kronor, d. v. s. det skulle bliva ungefär 140 kronor per år och arbetare. Det är ungefär 6—7 procent av arbetarnas förtjänster vid sågverken. Där anser ni troligen att man icke kan förorda understöd. Hur kan man då komma och göra gällande, att det är en vidsynt arbetslöshetspolitik, som man här för beträffande sockerproduktionen. Som utskottet själv påvisat, är det så, att genom sockertullen och melasstullen påläggas det svenska folkhushållet, som det heter, under nuvarande förhållanden en årlig kostnad av 25 miljoner kronor, varav 16—17 miljoner komma betodlingen och sockerindustrien till godo. Vad som redan uttages av arbetare och bönder, d. v. s. huvudmassan av alla konsumenter i landet, motsvarar hela arbetsförtjänsten inom sockerbetsodlingen och sockerproduktionen, och det motsvarar därutöver den icke dåliga vinst, som en överkapitaliserad och irrationell sockerkapitalism erhåller. Alltså, här är fråga om att giva statsbidrag i sådan omfattning, att det skulle motsvara mera än

100 procent av utgående arbetslöner, som genom näringen kunna intjänas. Jag skulle vilja ställa en samvetsfråga: vilja ni, som här i dag i vissa sydsvenska arbetares intressen kräva detta oerhört stora anslag utöver vad som redan betalas, vilja ni och komma ni att slåss också för att Seskaröarbetarna genom statsåtgärder skola sättas i tillfälle att få arbete? Jag måste sålunda säga, att den fråga, som vi i dag diskutera, är en arbetarfråga — det är riktigt — men i annan mening än i den meningen, att arbetarklassen måste bekämpa en politik sådan som den i dag här kommer att föras i hamn.

Sedan talades det om sockerkrisen. Det kan vara intressant att erinra om, hur statsrådet Johansson år 1929 ansåg sig hava haft skäl för sitt uttalande i sin proposition, då han sade, att tecken icke saknades, som antydde, att krisen vore av övergående natur. Jag vill då säga, att de premisser, varur denna slutsats drogs, äro så svaga och vacklande, att statsrådet i det sammanhanget mycket väl, lika gärna och lika intetsägande kunnat uttrycka sig så, att tecken saknades icke, som antydde, att krisen komme att bliva av varaktig natur. I år är man försiktigare. I år sökte jag förgäves i departementschefens eget uttalande i den kungl. propositionen något om den saken. Nu nöjer han sig med att formulera det så här: »Förhållandena å den internationella sockermarknaden hava medfört, att den svenska sockerbetsodlingen för närvarande befinner sig i ett svårt läge.» Det är allt. Försiktighet är en dygd. Bättre att icke vara spåman än att vara dålig spåman och förutsäga uppklärande och vackra utsikter för morgondagen, då barometern ändå visar på motsatsen. Vi kunna visa på, vad 1929 års sakkunniga yttrat. Det är den utredningen, som regeringen förebringa för sin begäran om hjälpaktion. Det finnes några uttryck, som äro synnerligen typiska för den försiktighet, varmed man måste uttrycka sig. Det heter sålunda i propositionen, att den överblick av det nuvarande läget på den internationella sockermarknaden, som utredningsmännen erhållit, giver ej fullt — *ej fullt*, märk väl — så nedslående intryck som förra året vid samma tid. Och om produktionsbegränsningsmöjligheterna säger man, att arbetet i den riktningen under det gångna året har icke lämnat något resultat. Om läget å den internationella sockermarknaden finner jag i regeringens egna uttalanden, att den karakteriseras av att konsumtionen successivt tilltagit samtidigt som produktionen i de större produktionscentra stode stilla — stode stilla, står det — eller i varje fall ökades jämförelsevis måttligt. Jag må säga, att sockersakkunniga hava verkligen givit ett mycket måttligt omdöme, och det är mycket förklarligt således, att vad man i dag har att säga på den punkten från regeringens sida är mycket måttligt.

Sedan kommer emellertid klimax i det hela, där man säger: »Även om det nuvarande läget ej kunde anses giva anledning till den spådomen, att svårigheterna komme att övervinnas under det närmaste året, hade dock en ljusning inträtt i läget på världsmarknaden.» Vad är det för ljusning man talar om? Är det den ljusning, som framlägges i sockersakkunnigas egna siffror angående sockerpriset, vilka visa motsatsen till en ljusning? Det påvisas, hur dessa priser gått ned från 38—40 öre i början av år 1927 till 22 öre per kilogram 1930. Jag vill inför detta bara säga, att det är väl svårt att förklara, hur 10 öres tull räckte till 1927 i ett så pass gott läge för sockerindustrien, att sockerpriset stod i 38—40 öre, och att 13 öre skulle räcka till nu, när läget är så dåligt enligt herrarnas egna siffror, att sockerpriset står nere i 22 öre. Jag menar, att om man ser på edra förslag i olika situationer, måste man ovillkorligen komma till den slutsatsen, att herrarna försöka vid varje tillfälle grabba åt sig så mycket som möjligt.

Sedan har det larmats och bråkats i pressen om att alla de som icke kunna gå in för vad som i dag begäres äro jordbrukets fiender. Man kan gå tillbaka

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

till den kungl. propositionen och se på de uttalanden av lantarbetare och andra, som man lyckats mobilisera för sig. Så heter det t. ex.: »Jag är ägare av ett litet lantbruk, som föder två kor, och måste ha extra arbete borta för att få debet och kredit att gå ihop.» En annan talar i propositionen om att inställd drift vid sockerfabriken skulle tvinga honom att låna pengar för att kunna betala egna-hemslånet. Man kunde väl aldrig, när man mobiliserat sådana uttalanden, tänka sig, att någon i andra kammaren skulle vara så hårdhärtad, att han ville tvinga regeringen att, för att rädda det mesta möjliga, gå över på en linje, som enligt högerns argaste förespråkare i tulldebatten är den mest olyckliga. Men jag vill fråga: vad tror regeringen, att en ägare av ett litet lantbruk, låt oss säga 20 mil norr om betodlingsdistrikten, skulle säga i en liknande situation? Kan han egentligen inför herrarnas krav säga mer än ett? Han är också ägare av ett litet lantbruk, som föder två kor. Han måste ha biförtjänster, dessa minska och regeringen har till honom ingenting annat att säga än: var lugn, min vän, vi skola göra sockret dyrare för dig, så klarar du dig nog! Jag tror icke, att han blir särdeles övertygad om att regeringen, högern och de politiker, som gå in för åtgärder till ytterligare understöd åt sockerindustrien, äro jordbrukets vänner, och att de som kämpa emot dylika förslag äro jordbrukets fiender. Jag skulle också vilja säga att tullivrarna ljuga, då de påstå, att vad de här föreslå skulle hjälpa jordbrukarna. Och de äro lögnare, när de ropa ut, att de, som icke vilja gå in för denna politik, äro jordbrukarnas fiender. Tullivrarna komma alltid bli oss skyldiga svaret på den frågan: hur skall den som köper varor, som fördyrats genom edra tullar, förtjäna och själv bli hjälpt genom tullarna?

Sedan skulle jag vilja ett par minuter sysselsätta mig med vad som här kallas subventionslinjen. Man skall icke försöka framhärda i det påståendet, att denna linje skulle vara för arbetarklassen så mycket fördelaktigare än tullinjen. Den skulle möjligen kunna vara det med hänsyn till skillnaden i de belopp, som det är fråga om, men praktiskt blir det samma sak. Herrarna kunna vara övertygade om att när den kommunistiska motionen om kaffetullens avskaffande någon gång i maj månad föreligger till behandling, kommer majoriteten i bevillningsutskottet att säga: på grund av statsutgifterna äro skattesatserna för den direkta skatten så höga, att vi måste avslå ert förslag att sänka kaffetullen. Jag antager, att herrarna förstå, vad jag menar utan att jag behöver vidlyftigare utbreda mig över denna sak. Om man i dag ger 3.8 miljoner kronor såsom subvention, minskar man med samma summa möjligheten att sänka andra konsumtionstillar. Ha herrarna tänkt på detta? För övrigt: subventionslinjens förespråkare äro själva mycket tveksamma, och det är ganska karaktäristiskt, att den talare för den frisinnade riksdagsgruppen — herr Hamrin — som vid fjolårets riksdag höll ett anförande för subventionslinjen, slutade sitt anförande med att säga, att därest frågan om subvention skulle falla, så tillhörde han icke dem, som skulle sörja. Det föreföll mig, som om det var samma tonfall hos herr Wigforss i dag, när han försökte försvara subventionslinjen.

Jag berörde för en stund sedan, att tullivrarnas värsta förespråkare och de som hetsat mest i jordbrukskrisen för tullar tala om att det är att offra allt vad sunnda statsfinansiella och ekonomiska principer heter att lämna subvention; det är ett för högt pris, när det gäller hjälp åt betodlarna, synnerligast om denna hjälp blott blir av tillfällig art. Det skall då bli synnerligen intressant att se, huruvida de högerrepresentanter, som tydligtvis ha denna uppfattning, vid sitt ståndpunktstagande i dag skola falla ifrån sin stolta position vid fjolårets riksdag och gå över på den linje, som de betraktat såsom skadlig.

Mycket vore att tillägga, men som sagt: ämnet är onekligen en smula utdebatterat, och det anförda räcker för att motivera, att jag yrkar bifall till den reservation, som är framställd av herr Månsson i Furuvik och herr Eriksson i Ljusdal. När jag yrkar bifall till denna reservation, har jag därmed verk-

ligen icke gått in för, att vår motion nr 82 icke skulle föranleda någon vidare åtgärd, utan jag har då uppnått, att vår motion till alla delar blivit besvarad. Med mitt yrkande vinner jag sålunda full anslutning till vad vi begärt i motionen.

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.

(Forts.)

Herr Paulsen: Herr talman! Utskottet erinrar till att börja med, att sockerbetsodlingen och sockerindustrien här i landet uppkommit och utvecklats under hägnet av ett starkt stöd från det allmännas sida. Detta är sant, men jag skulle vilja säga, att man har i gångna tider begått ett stort fel, när man hållit på att ge sockerindustrien detta stöd. Ty även om det kan anses riktigt, att statsmakterna stöda en ny, uppspirande industri, så bör stödet tagas bort sedan denna industri vuxit sig stark. Att sockerindustrien för många år sedan nått den styrka, att den väl klarat sig utan detta skydd, därom vittna mångahanda ting i den svenska sockerindustriens historia. Jag tror också, att jag vågar säga, att betodlingen överhuvud taget haft mycket liten nytta av detta skydd — det har helt visst i huvudsak kommit sockerindustrien och dess aktieägare till godo, något som också tydligt framgår av de väldiga utdelningar, som aktieägarna erhöilo före sockerfabrikernas sammanslagning till ett enda stort bolag och den i samband därmed stående urvattningen av aktiekapitalet med bortåt 100,000,000 kronor.

Då man vet, att betodlarna aldrig haft något högt pris på sina betor, så kan man därav tydligt förstå, att den som överhuvud taget dragit nytta av tullskyddet, har varit sockerindustrien. Detta hindrar givetvis icke, att tullskyddet nu ligger betodlarna i fatet, när det gäller statsåtgärder, därför att sockerbolaget ej kan betala betodlarna skäligt pris.

Hur det i längden kommer att gå med sockerbetsodlingen här i landet — om den är dödsdömd eller om den har att vänta en ny blomstringsperiod — därom kan väl ingen människa med bestämdhet yttra sig. Allt som kan sägas i det fallet är väl, att man *tror* på det ena eller andra sättet. Jag för min del tror, att om icke någon överenskommelse träffas mellan de sockerproducerande länderna, så har sockerbetsodlingen åtminstone i stort sett spelat ut sin roll här i landet.

Det är dock *en* sak, som jag för min del anser kunna hjälpa de svenska betodlarna ganska betydligt vid uppgörandet av nytt avtal mellan sockerbolag och betodlare. Detta är en kraftig reducering av detaljhandlarvinsten. Denna är ju, där den är som störst, 11 öre per kilogram, så den närmar sig ju starkt det bruttopris, som betodlarna har för sina betor.

I utskottets motivering säges det vidare, att nackdelarna av en reducerad betodling äro allvarliga med hänsyn till de minskade arbetstillfällena, som bli följden, om denna odling ytterligare reduceras. Jag vill för min del på det livligaste instämma i detta uttalande, ty de människor, som i huvudsak syssla med dessa arbeten, ha alla mycket små inkomster. Ofta är det statarnas hustrur, som genom betarbetet beredas möjlighet att skaffa barnen litet kläder, och ofta är det människor, som icke ha någon bestämd inkomst utan arbeta litet här och litet där, människor för vilka betarbetet är den säkraste inkomstkällan. Ofta återigen är det människor, som i någon av Skånes, Smålands eller Blekinges magraste bygder äga en liten bit jord, som de nödtorftigt kunnat försörja sig på, för så vitt de kunna skaffa sig medel till förräntning av skulden på annat håll. Dessa medel erhålla de genom arbetet på betfälten.

Om alla dessa olika slag av arbetare gäller det, att få de intet arbete med hetskötsel, så smyger sig nöden på dem — denna tysta nöd, som finnes, fast ingen talar om den, och som ingen arbetslöshetshjälp begär, därför att man vet att man ingen kan få. I de orter, där dessa människor höra hemma, har man väl hört talas om statlig arbetslöshetshjälp, men aldrig i praktiken tillämpat

Ang.
 utgårdar för
 den inhemska
 sockerbets-
 odlingens
 uppehållande.
 (Forts.)

den. Och åt någon kommunal arbetslöshetshjälp har i dess orter aldrig ägnats en tanke.

I utskottets betänkande föreslås ett betpris av kronor 2,45 för 100 kg. 16 % betor å hela den odlade arealen. Jag vill för min del säga, att jag finner förslaget bra och väl värt att vinna kammarens bifall. Det är intet högt pris, som lockar till utsträckt odling, men tillräckligt högt att möjliggöra en ganska anseelig sådan. Jag vill tillägga, att den bestämmelse, som säger att man ej erhåller subvention, om man ej odlar minst 70 % av kontrakterad areal, är nog välbetänkt, åtminstone om man syftar till ökade arbetstillfällen.

Vidare förutsättes i utskottets motivering, att de betodlare, som använda lejd arbetshjälp för betskötsel och betupptagning under år 1930, icke erbjuda sämre villkor för detta arbete, än vad som i detta avseende i allmänhet gällde i orten åren närmast för 1929. Under år 1929, då odlingen av sockerbeter var betydligt under normalt, var priset på betarbetet mycket växlande. I min hemort betalade somliga 1928 års pris, under det att andra betalade lägre. Genom detta utskottets uttalande kommer säkerligen ett jämnt pris att betalas, och detta blir naturligtvis 1928 års pris. Den som själv sysslar med dessa arbeten vet, att för ett sådant arbete som detta är priset i fråga sannerligen icke för högt.

Till dem som äro på avslagslinjen och som gärna framhålla, att det gäller att ge understöd åt innehavarna av Sveriges fetaste jord, vill jag säga, att visserligen ges detta anslag åt betodlarna, men i sista hand och i huvudsak gäller det att förhindra, att människor, som alltid nödgas leva i torftiga villkor, genom minskade arbetsmöjligheter drivas i bekymmer och nöd. Hade de, som nu yrka på avslag, på närmare håll sett, hur dessa människors dagliga liv gestaltat sig, så hade man kanske betänkt sig ännu en gång, innan man gick att här rösta avslag.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr talmannen, som under herr Paulsens anförande återkommit och ånyo övertagit ledningen av förhandlingarna, lämnade härefter ordet till

Herr **Svedman**, som yttrade: Herr talman! Jag är icke nog förmäten att tro, att jag skulle kunna tillföra denna debatt några nya synpunkter. Sockerfrågan har under de sista tio åren upprepade gånger varit föremål för riksdagens behandling och blivit grundligt stött och blött. Men jag anser, att jag av hänsyn till den landsända, jag har äran att företräda, bör säga några ord, därför att sockerindustrien spelar en synnerligen stor roll i denna landsändas ekonomiska liv. Framför allt har jag anledning att säga några ord, sedan för första gången i Sveriges riksdag ett direkt förslag väckts om att bereda denna industri en någorlunda snabb och någorlunda smärtfri död.

Under de senaste sju åren ha betodlarna på Gotland tillförts genom sin betodling ett kapital av 25,443,000 kronor — i runt tal. Avlöningarna vid Gotlands sockerfabrik ha under samma tid uppgått till 4,915,000 kronor och betfrakterna till nära 4,000,000 kronor. Därtill komma järnvägsfrakter för råsocker och betmassa till ett belopp av 1,000,000 kronor, vadan under dessa sju år över 35,000,000 kronor tillförts de betodlande jordbrukarna på Gotland, för varje år i genomsnitt alltså över 2,000,000 kronor. Och då är att märka, att bland dessa år äro medräknade så dåliga år som 1926, då nästan all betodling var nedlagd, och fjolåret, som endast gav betodlarna 700,000 kronor. Det finns ingen av landets sockerfabriker, som har så stort antal betodlare som den gotländska fabriken. Detta bevisar, att det här icke gäller ett stort agrarintresse eller storbondeintresse, utan att det i eminent grad föreligger ett starkt småbrukarintresse. Det är nämligen en hel del egnahemsinnehavare

och småbrukare, som begagna betodlingen för den säkra inkomst den giver, då det gäller att amortera deras lån och hjälpa dem till inkomster till deras skatter. Ty även om inkomsterna äro små och arbetet hittills varit mycket dåligt betalt, ha vederbörande alltid varit säkra på att vid en viss tidpunkt och en viss dag ha den kontanta summa, som de nödvändigtvis måste ha.

Nu säger utskottet: »Genom sockertullen och melasstullen pålägges det svenska folkhushållet under nuvarande förhållanden en årlig kostnad av inemot 25 miljoner kronor. Härav tillgodokomma 7 å 8 miljoner kronor statskassan i form av tullinkomster samt återstoden sockerindustrien och betodlarna tillhoppa.» Ja, visserligen kan denna summa förefalla hög, och den sticker säkerligen mängden i ögonen mer än om samma summa skulle utbetalas såsom direkt arbetslöshetsunderstöd. Men det är att märka, att även utskottet medger, att betodlingen och sockerindustrien ha stor betydelse för jordbruket i vissa trakter av landet »för beredande av arbetstillfällen m. m.» Detta lilla »m. m.» är ganska innehållsrikt, trots den blygsamma ställning det fått. Det innefattar nämligen bland annat, att samhällen uppstått i sockerindustriens väg, att järnvägar anlagts i stor utsträckning och att helt andra sociala förhållanden än tidigare inträtt på de platser, där betodlingen och sockerindustrien vunnit insteg. Ur denna synpunkt behövs inte många ord till vad som förut sagts för att motivera, att ett ekonomiskt stöd är av nöden och att en hjälp av statsmakterna är nödvändig för att uppehålla icke blott de arbetstillfällen, som det här är fråga om, utan även hela den sociala standarden, kommunikationer m. m., som blivit en följd av sockerbetsodlingen.

När man då går att pröva formen för denna hjälp, föreligga ju två vägar. Den ena innebär förhöjd tull och den andra direkt statsunderstöd. Det har förut så starkt betonats, att det här är endast en artskillnad, och att det här föreligger en principfråga. Jag tror, att utanför riksdagen äro sympatierna för en höjd sockertull vida större än vad de tyvärr äro inom riksdagen. Jag har hört principiellt och doktrinärt framstående frihandlare medgiva, att de kunna vara med om en sockertull framför allt därför, att denna går dit den är ämnad att gå, d. v. s. hjälper dem, som behöva det. Dessutom förmenar man, att sockret, som ju är vårt relativt billigaste näringsmedel med hänsyn till dess näringsvärde, nu i alla fall är så billigt, att det gärna kan tåla något öres förhöjning per kilogram, om man därigenom kan betrygga sockerindustriens framtid. Sockret är i dag billigare än vad det någonsin varit under de senaste 20 åren. Jag vill erinra därom, att under kristiden var det fyra gånger dyrare än i dag. Att under sådana förhållanden resa så starkt motstånd mot en liten prisförhöjning, om man genom densamma åt 50- å 60,000 strävsamma människor i vårt land kan bevara en ekonomiskt god ställning, finner jag ganska underligt.

Vad sedan gäller subventionen, har en föregående talare, herr Olsson i Kulenbergstorp, tydligt markerat skillnaden mellan verkningarna av subvention och av tull samt framhållit, att subvention trycker ned marknadspriset. Den hindrar inte den utländska konkurrensen, som nu sätter sin starka prägel på vår hemmamarknad o. s. v. Därtill kommer den synpunkten, att man genom subvention låter skattedragarna medverka till att den numera så omfattande industri, som använder socker som en råvara, får denna råvara till ett billigt pris. Alla dessa karamell-, konfekt- och chokladfabriker, kaféer och restauranger, som använda en betydande del av det socker, som tillverkas här eller importerats, få sitt socker betydligt billigare tack vare den omständigheten, att svenska folket skall betala i skatt vad de själva naturligast borde betala, för att nu inte tala om att t. ex. punschfabrikanterna med glädje ta den hjälp, som de få av inte minst de frisinnade förbudsvännerna här i landet, som genom subvention vilja låta dem köpa sitt socker till samma billiga pris som nu.

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.*
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Herr talman! Med de nu anförda skälen ber jag att få yrka bifall till den reservation, som avgivits av herr Johan Nilsson i Kristianstad m. fl.

Härpå anförde:

Herr **Osberg**: Herr talman! I stort sett tycks alla vara ense om, att jordbruksnäringen kommit i ett krisläge, och jag tror också, att man kan vara ense om, att någonting bör göras. I fråga om sättet härför måste man naturligtvis taga en fråga i sänder. I dag resonera vi om socker, och om några veckor komma vi till andra spörsmål, och så undan för undan.

Om man i likhet med herr Carleson och honom liktänkande säger, att vi gå inte med på någonting, därför att det vill synas, som om sockernäringen vore dömd till undergång i vårt land, är det givetvis det lättvindigaste sättet att komma ifrån hela detta spörsmål, men jag tror inte, att man kan taga saken så lätt, om man vill se problemet sådant det verkligen ligger till. Jag undrar, huru de herrar, som nu resonera på detta sätt, komma att ställa sig en gång, när de kastat alla näringar över bord, som inte påvisbart äro bäriga för tillfället. Jag undrar, om den av herr Herou omtalade arbetslöshetsförsäkringen skall taga hand om alla dem, som härigenom bli arbetslösa. För min del tror jag det näppeligen. Det är nog på landets produktion, som det beror, att vårt land är i det lyckliga läge, som det för närvarande är, ty det kan nog inte påvisas annat än att vår ekonomiska ställning är god, och då ha vi knappast någonting annat att tillämpa än ett slags utjämningspolitik. Den har varit i tillämpning här i riksdagen i många år, och jag förstår därför inte dem, som så starkt tala emot en utjämningspolitik i detta fall. Men då är problemet: Hur skall denna utjämningspolitik ske? Skall den ske på de svagares bekostnad, eller skall den ske på bekostnad av de mera lyckligt ställda i samhället? Är det så, att man räknar med, att utjämningen skall bestridas av de i ekonomiskt avseende svagare, ha vi inte kommit så synnerligen långt i utveckling, ty då bli de svaga svagare och de starka starkare. Det är väl ändå inte att förorda i vår tid, att staten skall hjälpa den starkare och stjälpä den svagare. Utvecklingen har glädjande nog under de senaste åren gått i motsatt riktning, och man har funnit för gott att hjälpa den svage, och inte heller behöver man i detta fall stjälpä den starke. Det är ju helt naturligt, att skall man få någon hjälp, måste man vända sig till dem, som ha något att hjälpa med. Jag hoppas, att när man om någon stund går till votering, det inte kommer att bli samma resultat som i fjol på grund av rent politiska principer, utan att man går till realiteter och lämnar den hjälp, som denna näring så väl behöver. Det finns majoritet härför i denna kammare och förmodligen även i medkammaren, om man inte på märkvärdiga voteringsvägar kommer ifrån det hela.

Om man tänker på den ekonomiska ställningen i landet, kan den, såsom jag förut sagt, betecknas såsom god, men då får man också spörja sig: Var finnas tillgångarna? Vi behöva inte gå längre än till denna stad, där vi för närvarande vistas. Den behärskar den dag som i dag är mer än halva landets kapitaltillgång. Då är det väl inte någonting att ömma för, om dess invånare i skatter få lämna något av dessa överloppspengar tillbaka till produktionen. Pengarna skaffas ju inte undan utan stanna i svenska hem. Jag vill inte gå med på att vi ideligen skola döma en näring till undergång, som inte för tillfället kan hålla sig uppe, ty man vet ännu inte, hur det kan gå i framtiden. Det kan bli andra omständigheter, som kunna göra, att sockernäringen kan komma på fötter, och då anser jag, att det är väl använda slantar, om man kan förebygga en krasch inom denna bransch.

När jag hör en del talare resonera, förstår jag, att de ha ganska svårt att

sätta sig in i förhållandena, ty då man säger, att man skall låta en näring reda sig själv, så undrar jag, om det verkligen är så lätt att kasta över bord en näring, som vuxit fram under många år. Ty om man skall avveckla en näring, måste det ske förnuftigt och ganska sakta, om det inte skall bli stor förlust för många människor. I detta fall skulle förlusten komma att gå ut över de allra svagaste, nämligen dem, som äro anställda vid betodlingen.

Herr Engberg talade om denna feta jord, som man nu skulle hjälpa, och det hör man från så många håll. Jag tror inte, att herr Engberg förstår innebörden i hela detta system, och det är det som gör, att han talar om den feta jorden, ty det är så, herr Engberg, att man kan inte odla betor på den magrare jorden, utan det måste ske på den fetare. Skulle man odla betor i kargare trakter, skulle det bli fråga om helt andra belopp än för närvarande. Herr Engbergs tal är sålunda inte logiskt, ty betingelsen för betodling är en god jordmån. I annat fall kan man inte odla sockerbetor, och betodlingen lämnar ändå ganska liten avkastning även på den fetare jorden.

Till sist, herr talman, skulle jag vilja uttala en önskan, att denna fråga kommer att få en lösning, som blir till båtнад för denna näring. Det är inte bortkastade pengar utan fullt och fast en lämplighetsåtgärd, som man här går in för, om man kan få denna hjälp i hamn. Nu är jag säker på, att det går inte med tullinjen, utan skall det kunna gå, måste det bli subventionslinjen. Denna anser jag fullt och fast som den rätta vägen, ty därigenom kan man få hjälp från sådana, som kunna hjälpa utan att själva bliva stälpta.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Nilsson i Hörby: Herr talman! Jag hade inte tänkt yttra mig i den föreliggande frågan, men vissa omständigheter under debattens lopp ha gjort, att jag begärt ordet. Jag vill från början säga, att den ton av moderation, som ådagalades av herr Pettersson i Bjälbo som representant för huvudreservationen, glädde mig, och jag skall å min sida försöka följa exemplet.

Jag hade egentligen inte tänkt att något nämnvärt resonera med dem, som representera den fullkomligt negativa ståndpunkten. Den förste var herr Engberg och den andre herr Carleson. Jag vill emellertid om herr Engberg säga, att jag tyckte inte han förmådde höja sig till någon högre flykt i dag, när han förfäktade negativismen, inte på långa vägar så högt som han höjde sig i följd vid behandlingen av en annan fråga. Men den gången var det icke transoceanaländer, som översvämmade oss med varor, utan det var närmare liggande länder, bland annat Finland, och det var väl det, som gjorde, att han då kom högre upp.

Vad herr Carleson beträffar, som representerar samma linje som herr Engberg, så använde herr Carleson ett uttryck, som ungefär innebar, att man genom ett bifall till utskottets hemställan eller eventuellt den ena reservationen kunde animera till att bibehålla en odling, som inte lönar sig. Den första fråga, som jag skulle vilja ställa till herr Carleson, är, vilken odling, som överhuvud taget lönar sig i Sverige i våra dagar. Det är ett ganska stort problem att fundera ut den saken. Genom en stödaktion åt betodlingen bli inte endast betodlarna hjälpta utan nära nog hela det svenska jordbruket — det torde vara allmänt känt, och jag hade till och med kunnat säga erkänt, att samtliga svenska jordbruk lida av en mycket stark depression — ty på den jord, på vilken det odlas betor, kommer i stället att odlas spannmål, varigenom spannmålsmarknaden, som för närvarande, såvitt jag förstår, har det minst lika dåligt ställt som betodlingen, skulle ytterligare komma att belastas. Genom ett bifall till förslaget om stöd åt betodlingen, vare sig genom tull eller subvention, kommer man sålunda att stödja icke blott betodlingen utan jordbruket i dess helhet.

Går jag sedan över till att granska de båda förslag till stödaktion, som här föreligga, vill jag genast konstatera, att några principiella hinder från min sida

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

att taga den ena eller andra linjen icke föreligga. Vad som gjort, att jag anslutit mig till utskottets förslag, är i första hand, att det ger ett bättre och kraftigare stöd åt betodlarna än Kungl. Maj:ts. Kungl. Maj:ts förslag innebär ju inte något minimipris utan i stället ett maximipris, och de, som tvivla på detta, skall jag be läsa sidan 16 i den kungl. propositionen. Då komma de snart under fund med, att mitt resonemang är riktigt. För övrigt ha betodlarnas representanter icke haft något annat att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, än att det varit önskvärt, att ett pris av 2 kr. 55 öre per deciton betor kunnat garanteras odlarna såsom ett fixt pris. Där föreligger den viktigaste sakskillnaden mellan utskottets förslag och Kungl. Maj:ts förslag. Visserligen föreligger även en annan skillnad, nämligen om man ser på utskottets tabell, som återfinnes på sidan 24 i utlåtandet, och tabellen på sidan 17 i Kungl. Maj:ts förslag. Man finner då, att enligt Kungl. Maj:ts förslag priset för 100 kg. betor är 232.4 öre vid ett sockerpris av 31 öre per kilogram, märk väl ett sockerpris av 31 öre per kilogram. Men om detta sockerpris fortfar och skörden skulle bli 1.100.000 ton, räcka pengarna enligt Kungl. Maj:ts förslag inte till. Detta återfinnes på sidan 17 i den kungl. propositionen. Vad utskottets förslag beträffar blir motsvarande pris 245 öre, således en rent saklig förbättring på denna punkt, och en förbättring, som fortsätter ända tills sockerpriset höjts över 35 öre.

Beträffande huru medlen skola utgå finner man på sidan 24 i den kungl. propositionen, att vid 31 öres sockerpris kostnaden för betprisförbättringen enligt tullinjen under alla förhållanden blir 5.9 miljoner kronor. Till stöd åt betodlingen skulle inte bli mer än 4.3 miljoner kronor, vilket ej är tillräckligt att täcka propositionens linje vid 31 öres sockerpris och 1.100.000 tons skörd. Däri ligger, herr Svedman, skillnaden mellan vad som togs ut och vad som går till betodlarna, där ligger den vinst, som kaféidkare och chokladfabrikanter skulle passa på och taga ut om tullhistorien går igenom. Det är det rent sakliga förhållandet. För min del kan jag inte finna, att man vid en tillfällig aktion bör lägga denna så, att den privata spekulationen gynnas såsom här skulle bli fallet. Enligt den i utskottsutlåtandet intagna tabellen skulle samma skörd vid ett sockerpris av 31 öre per kilogram enligt utskottets förslag kosta 5,200,000 kronor, men detta belopp kommer att gå till sockerbetsodlarna ograverat.

Herr Ljung, som var den som närmast föranledde mig att begära ordet, drog upp en jämförelse mellan utskottets och Kungl. Maj:ts förslag, och jag skulle tro, att hans tankegång var densamma som den, som föresvävade herr Svedman. Herr Ljung säger, att Kungl. Maj:ts förslag är bättre när det gäller framtiden. Häre är jag överens med herr Ljung, ifall det gällt framtiden, ty gäller det att ge någonting för framtiden är en tull givetvis bättre än subvention. Men ingen kan ju förutsäga framtiden! Inte ens Kungl. Maj:t har i sitt förslag vågat göra något uttalande härom. Det förutsätter endast det odlingsår, som nu stundar, och det är ju detta, som är avgörande vid denna frågas bedömande. Vidare nämnde herr Ljung såsom ett stöd för, att utskottet gått in för en avveckling av betodlingen, att odlare av 70 procent av den kontrakterade arealen skulle få samma betpris som den, som odlade 100 procent. Jag kan försäkra herr Ljung och vem som helst, som är inne på den tankegången, att varken jag eller såvitt jag tror utskottsmajoriteten haft någon sådan avsikt. Jag vill erinra om att motionärerna Elof Andersson och Leander samt herr Heiding m. fl. föreslog, att odlarna skulle odla 100 procent av den kontrakterade arealen för att få del av prisförbättringen. Inom utskottet resonerade man emellertid som så, att är det någon betodlare, som finner det för påkostande att odla hela den kontrakterade arealen, bör man tillmötesgå honom i detta avseende, ty det vill jag uppriktigt säga, att med det låga pris, som i alla fall ges, skördas inte något guld. Det måste bli mycket god skörd för att det ens skall gå ihop med detta pris, kr. 2: 45 per 100 kg. Då man nu emellertid säger, att man skall lämna fältet öppet för den händelse någon jordbrukare anser sig behöva minska

betarealen, ja, då kan jag som jordbrukare inte säga nej till detta förslag. Jag tycker verkligen, att det ur jordbrukarnas synpunkt tvärt emot vad herr Ljung sade är en avsevärd förbättring, när jordbrukarna få samma minimipris, då de röra sig med en areal mellan 70 och 100 procent.

Jag kunde inte riktigt höra herr Svedmans anförande, men jag tyckte han sade, att ett bifall till utskottets hemställan skulle innebära början till en smärtfri död åt såväl betodlingen som sockerindustrin här i landet. Jag skulle vilja säga herr Svedman, att denna tankegång har varit fullkomligt främmande för utskottet. Jag vill också säga det, att i dagens debatt har jag icke hört någon, som fattat utskottets utlåtande på det sättet, icke ens de av utskottets ledamöter, som företrätt huvudreservationen; i varje fall kunde jag icke av herr Petterssons i Bjälbo anförande få fram, att han fattat utskottets utlåtande på det viset. Jag tror därför, att herrar Svedmans och Ljungs farhågor på den punkten äro betydligt överdrivna.

Ja, herr talman, jag anser mig nu ha klarlagt vad de 70 % betyda både i fråga om avvecklingen och i övrigt. Jag skall icke uppehålla tiden längre, utan ber att få yrka bifall till utskottets hemställan, dock med vidhållande av den reservation, som jag och herr Pehrsson i Bramstorp anført med avseende på viss del av motiveringen.

Hans excellens herr statsministern **Lindman**: Herr talman! Jag skall be att få yttra några ord vid behandlingen av denna mycket viktiga fråga. Jag skall därvid icke så mycket uppehålla mig vid nödvändigheten av att bringa hjälp åt sockerbetsodlingen, ty att det bör göras något för denna odling, där om är ju majoriteten i utskottet ense med regeringen, och jag vill minnas att utskottet uttalar i sin motivering, att det även ur social synpunkt, ur arbetarnas synpunkt, vore önskvärt att man gäve ett stöd åt sockerhanteringen. Alla de skäl, som här under dagens lopp blivit framförda för önskvärdheten att uppehålla betodlingen för dennas egen skull, för betodlarnas skull, för att bereda arbetstillfällen för järnvägarnas skull, för handelsbalansen o. s. v., alla dessa skäl skall jag här gå förbi och inskränka mig till att yttra några ord om de olika sätt, på vilka man här velat bringa hjälp, på de håll nämligen, där man överhuvud vill giva någon hjälp. Och härvidlag gäller det ju, låt mig säga det direkt, om man skall gå in för tull eller för subvention.

Vad som efter min uppfattning talar för att man, utan att begå någon orättvisa mot konsumenterna, kan lämna hjälp åt sockerbetsodlarna i form av en tullhöjning, det är ju i första rummet att priset på socker nu är så osedvanligt lågt. Priset är ju som vi alla veta, lägre nu än vad det väl någonsin varit på åtminstone ett tjugotal år. Sockerpriset är således efter min uppfattning icke så utomordentligt betungande för dem, som skola konsumera sockret, att man av den anledningen icke skulle kunna höja tullen. Om man gör ett litet utdrag ur propositionen och ser på prisförhållandena, så finner man ju, att priset på socker, utan skatt och tull, i början av år 1927 var 38 à 40 öre per kilogram. Ett år senare var priset 30 à 34 öre, ännu ett år senare, d. v. s. i fjol vid denna tid, var det 25 öre, och nu är det 22 öre. Alltså, på 3 år, från 1927 till 1930, har priset, märk väl, utan tull och skatt, gått ned om icke med hälften, så dock från 38 à 40 öre till 22 öre. Detta tycker jag är en synpunkt, till vilken man måste taga hänsyn och mycket stark hänsyn, när man bedömer, huruvida man begår någon orättvisa mot konsumenterna genom att lägga på dem en prisförhöjning i form av tull.

Jag vill vidare framhålla, att under dessa tre år har det ju ändock inträffat en del saker. Jag har nyss erinrat om sockerprisets fall, och nu vill jag tillägga, att vi i fjol avskaffade sockerskatten, till konsumenternas favör. Men ingen lär väl ändå med något fog kunna påstå, att inkomsterna, arbets-

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

lönerna för alla dessa, som konsumera socker, det må vara ämbetsmän, tjänstemän eller arbetare, ha fallit under denna tid. Lönerna äro desamma nu som de voro för tre år sedan. Det kan ju hända, att det förekommit smärre variationer på en och annan punkt, men i stort sett ha lönerna stått oförändrade. Detta gör, att om man skulle höja sockerpriset genom en tull på 3 öre, så skulle det i alla fall endast bli en höjning motsvarande borttagandet av sockerskatten i föl. Jag kan icke finna, att man härigenom skulle inkräkta på möjligheterna för allmänheten att konsumera socker eller att det skulle bli svårare att köpa socker nu än det var förra året och året därförut. Jag skulle vilja framhålla en synpunkt till, när det gäller frågan om konsumenternas ställning till denna sak. Jag gör mig den frågan: Har icke en konsument av en sådan nödvändighetsvara, som sockret ändå är, ett visst intresse av att det finnes en sockerproduktion inom landet? Jag behöver ju inte alls måla några skräckmålningar, därför att jag gör det tankeexperimentet att vi av en eller annan anledning skulle bli avspärrade från tillförseln av socker utifrån. Om något sådant skulle inträffa, så ha vi dock en sockerbetsodling i landet, och att en sådan odling finnes här, måste ovillkorligen vara till deras nytta, som konsumera socker. En tullförhöjning innebär ju för övrigt icke i princip någon ändring i nuvarande förhållande, då vi redan hava tull på socker.

När man nu talar om subvention, så säger man, att denna har den stora fördelen, att den lägger hjälpen till sockerbetsodlingen på skattedragarna. Därigenom undviker man att betunga konsumenternas stora skara i så hög grad som man med en tullhöjning skulle göra. Jag har redan framhållit, att jag icke tycker, att man begår någon orätt mot konsumenterna genom en tullhöjning, om man tar i betraktande vad den betyder i pengar. Ty som vi veta, innebär den föreslagna tullhöjningen på socker icke mer än ungefär 3 kronor om året för ett medelhushåll. Någon stor affär för konsumenterna kan det således icke vara tal om. Låt mig nu säga ett ord till dem, som tala om subvention.

Jag hörde på herr Olssons i Kullenbergstorp anförande, och han sade, att subventionen ger sockerbetsodlarna något mera än vad regeringen gör med sin proposition. Regeringen, sade han, har lagt sin proposition så, att höjningen icke faller på den första halvdelen av den kontrakterade arealen utan på den andra delen. Regeringen hade, som jag tror han uttryckte sig, räknat kallt affärsmässigt och sagt, att odlarna skulle på grund av sitt kontrakt tvångsodla på första halvdelen. De svårigheter detta kunde innebära för odlarna, hade man, sade herr Olsson i Kullenbergstorp, ingen känsla för hos regeringen; den hjälp man ger, ger man på den andra delen, den som överskjuter 50 % av arealen, och detta förhållande, menar han, skulle vara ett stöd för subventionslinjen, vilken han förordade.

Mina herrar, ser man på hur det i själva verket förhåller sig med den saken, så är det visserligen sant, att man har förfarit på det sättet. Regeringen har visserligen lagt den större delen, för att inte säga det allra mesta, på den sista halvdelen, eller låt mig säga, på det som överskjuter 50 %. Det är mycket riktigt. Jag vill dock framhålla, att även med regeringens förslag får den som odlar på den första halvdelen, även en viss förhöjning i kontraktspriset på grund av den automatiska stegring med 17.6 öre per deciton, som utgår till alla odlare på grund av kontraktsbestämmelserna så snart priset till följd av tullen stiger med 3 öre. Att man sedan låtit den inkomst som uppstår genom tullen, komma på dem, som odla över 50 % av arealen, det har skett av den anledningen — som förresten utskottet också accepterat — att man ansett sig böra uppmuntra en dylik odling. Hela syftemålet med denna aktion är ju att hjälpa betodlingen och utöka den, så att den kommer att omfatta mer än 50 %. Man vill ha en större areal odlad, och det är alldeles givet, att om jag lägger en större del av betpriset på den senare delen av den odlade arealen än på

den förra, så vinner jag det målet lättare, än om jag hade slagit ut det högre priset på odlingen i dess helhet. Utskottet har gjort på precis samma sätt, ty utskottet lägger sin subvention efter den linjen, att det skall odlas minst 70 %, för att odlarna skola komma i åtnjutande av tilläggspris.

Jag menar således, att det ligger inte i och för sig något orättfärdigt i, att man gjort på det sätt, som Kungl. Maj:t föreslagit. Huvudsaken är ju, att den betodlare, som verkligen vill begagna sig av den förmån, som skulle komma honom tillgodo genom den högre tullen, odlar mer än 50 %. Det är just det, som är den stora fördelen med Kungl. Maj:ts förslag, att vi vilja uppmuntra en större odling än den, som bara inskränker sig till första halvdel.

Jag hörde också herr Olsson i Kullenbergstorp säga, att regeringens förslag ger något sämre ersättning än utskottets förslag. Till honom liksom till utskottet och övriga, som talat om subventionen, vill jag säga en sak. Utskottet har i sitt betänkande intagit en tabell, som avser att visa, att det råder en skillnad mellan Kungl. Maj:ts förslag och utskottets förslag såtillvida, som man enligt utskottets förslag får mera betalt för betorna, inte mycket, men dock något mera. Ja, herr talman, det kan väl hända, att den av utskottet föreslagna subventionen är uträknad så, att betodlarna skola få något mer. Men — och här stryker jag mycket starkt under detta ordet *men* — vad följer för betodlarnas vidkommande av en subvention i jämförelse med den höjning av priset, som skulle uppkomma genom en tull? Det finnes väl icke många av oss som tro, att subventionslinjen kommer att stå år efter år, om prisen alltjämt förbli så låga som nu. Betodlarna äro säkerligen så kloka människor, att de förstå, att när riksdagen går in för subventionslinjen, så går den i själva verket in för herr Skölds linje, för avskrivning av betodlingen. Det låter naturligtvis bra att säga till en betodlare: Min vän, med subventionslinjen i enlighet med utskottets förslag får du i vissa fall ett tilläggspris av 2 kronor och 45 öre, under det att du, om du odlar lika mycket, endast får 2 kronor och 32.4 öre efter regeringens förslag. Jag är emellertid övertygad om, att betodlarna mycket väl begripa, att subventionslinjen förr eller senare leder till deras skada, under det att tullinjen länder till deras fördel. Man behövde endast höra på herr Skölds anförande nyss för att inse detta. Han uttalade, att det kan ju inte vara möjligt att hålla på med subvention år efter år. Ja, där ligger det väsentliga. Det är den uppfattningen, som gör sig gällande, och den borde väl kunna stå alldeles klar för vilken betodlare som helst.

Jag menar sålunda, att man rakt inte får fästa sig vid denna prisskillnad, utan framför allt vid systemet, och därvidlag förhåller det sig så, att tullsystemet är det fördelaktigaste för betodlarna, en mening som man också tidigare omfattat. Nu har herr Sköld, i samband med att han fällde det av mig nyss återgivna yttrandet angående subventionen, uttalat sin förhoppning, att sockernäringen skall kunna hålla sig uppe och att man skall återkomma till bättre förhållanden; det var åtminstone kontentan av hans ord. Därav måste man alltså draga den slutsatsen, att han har en förhoppning om, att priserna en gång skola bli sådana, att betodlarna få högre priser, med andra ord att sockerpriserna skola stiga, så att det skall löna sig att odla betor. Men varför skall man då så starkt gå emot en stegring av priset med 3 öre, när man samtidigt uttalar önskemålet att förhållandena skola utveckla sig därhän, att betodlarna få både 3 öre och kanske mera genom den allmänna prisstegringen på socker?

Herr Sköld nämnde också, att en avveckling skulle betyda, att näringen anpassade sig efter förhållandena, men en dylik anpassning borde inte äga rum på en gång utan småningom. Herr talman, allt det där, som smyger sig över oss, kommer väl i alla fall, även om det icke kommer på en gång. Vart skola de människor taga vägen, som äro sysselsatta med arbete i betodlingen?

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Lägger man ned betodlingen på en gång, ja, då förstå vi, att alla dessa människor genast få upphöra med det arbetet. Låter man åter nedläggningen ske försiktigt och tager bort, låt oss säga en tiondedel av arbetarantalet om året, så märks det kanske icke för den stora allmänheten att en avskrivning pågår, men förhållandet blir i verkligheten ungefär detsamma. — Jag ser, att herr Sköld ruskar på huvudet, och jag kan förstå, att han icke är ense med mig — det bruka vi ju i allmänhet inte vara — men jag tror dock, att det i själva verket förhåller sig så som jag sagt.

När man talar om de olika vägarna att gå fram här, skulle jag för övrigt vilja understryka en annan sak. Nog kan det väl riktas anmärkningar mot oss svenskar därför att vi sedan gammalt i allmänhet haft en mycket stark böjelse att följa efter utlandets exempel; det har ju i alla tider klagats över denna svaghet hos svenskarna. Men nog kan man väl ändå någon gång få taga exempel från utlandet och taga reda på hur man gör i främmande länder. Här finnes i denna utredning, som vi ha framför oss, en redogörelse för åtgärder, som man i detta fall vidtagit i utlandet. Jag skall icke upprepa innehållet i denna redogörelse och icke taga fram några siffror, ty alla ha säkert läst densamma. Hur har man icke, genom tullhöjningar sökt skydda sin egen näring, och hur har man icke ansett, att just detta vore medlet att skydda näringen och förhindra dumping! Och det är icke bara *ett* land, som förfarit på det sättet, utan en hel rad länder, det ena efter det andra. Då jag här talar om dumping, vill jag säga, att en subvention visserligen innebär, att det inte blir någon förhöjning av priset men den innebär också, att det inte blir någon minskning av sockerimporten. Däremot kommer den inhemska produktionen att ökas. Det blir ett ökat tryck på grund av konkurrensen och härigenom kan priset komma att pressas ytterligare. Statens utgifter för en subvention kunna såsom följd härav komma att stiga utöver det beräknade beloppet. Detta är efter mitt sätt att se en viktig skiljaktighet mellan metoden med subvention och metoden med tullhöjning.

Ja, herr talman, jag skall inte syssla mycket mera med detta. Det är ganska märkvärdigt att se, att när vi i vårt land skola ta itu med en efter mitt sätt att se så enkel sak som denna, så skola vi ha en ytterligt vidlyftig utredning och en kungl. proposition, som går på bortåt ett par hundra sidor, innan vi kunna komma till ett resultat, huruvida vi tilläventyrs skola ge betodlarna 3 öre mer genom ett ökat tullskydd. Det slog mig, när jag för en tid sedan läste den franska regeringens proposition med förslag till åtgärder beträffande sockret, hurusom denna proposition endast omfattade några få sidor. Man utgick ifrån, att det var ett känt förhållande, att betodlarna befunno sig i ett synnerligen ogynnsamt och prekärt läge, och så föreslog man de och de åtgärderna. Förslaget gick igenom med pukor och trumpeter i franska parlamentet. Men när man här i Sverige vill försöka komma någon vart med detta problem, så skall det behövas så mycket utredningar och överläggningar. Jag tycker egentligen, herr talman, att saken borde vara ganska enkel.

Innan jag slutar har jag några ord att säga till min vän, herr förste vice talmannen. Jag skulle vilja vänligen och ödmjukligen fråga honom, om han icke framdeles skulle vilja tro på att regeringen och högerpartiet önska hjälpa jordbruksnäringen. Herr förste vice talmannen säger att regeringens välvilja icke sträcker sig längre än till att lägga prisförhöjningen på konsumenterna. Jag tror mig i detta fall kunna våga säga, att jag verkligen har lika stark känsla för att jordbruksnäringen bör hjälpas, som han själv har. Jag vet, att han är en storgodsägare, och att han har sysslat med jordbruk nästan i hela sitt liv. Jag kan säga om mig själv, att jag också har sysslat med litet jordbruk i hela mitt liv. Det blir, om jag räknar med den tid, då jag har varit verksam, ungefär 40 år. Från den synpunkten sett bedömer jag sådana här frågor ungefär lika lätt, som herr förste vice talmannen. Jag har sett hur

de underhavande på en stor egendom ha det och jag har fått del av både lantbönders och torparens bekymmer och sett deras svårigheter. Sådana saker inser och begriper jag till fullo lika bra som herr förste vice talmannen. Jag har också ett lika varmt hjärta för denna befolkning, som han har. Låt oss då för framtiden eller, om han så vill, åtminstone för denna riksdag komma överens om, att vi skola tro på varandra och på vår ärliga vilja att hjälpa jordbruket, och att det icke finnes några baktankar varken hos den ena eller den andra. Jag tror icke, att det finnes några baktankar hos honom, och jag hoppas, att han icke tror, att det finnes några sådana hos mig heller.

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.*
(Forts.)

Herr Månsson i Furuviik: Ja, herr förste vice talman, trots alla vackra ord och trots all sympati för hans excellens herr statsministern personligen kunna vi dock komma överens om, att det här ligger så till, att det är fråga om att taga från de rika och giva till de rika och icke bara det, utan att det även är fråga om att taga från de fattiga och giva till de rika. Nu får man ju i ett tvångsläge finna sig i en hel del saker, som man icke eljest hade givit sig in på, men vi reservanter anse icke, att en sådan situation föreligger nu, att man bör gå in för den på sin tid redan av Gustav Vasa utdömda principen nämligen att taga från de rika och giva till de rika och taga från de fattiga och giva till de rika.

Det pockas här på — och det är icke första gången — att vi äro skyldiga att hjälpa en näring, som, enligt vad det heter i utskottets betänkande, första punkten, uppkommit och utvecklats under hägnet av ett starkt stöd från det allmännas sida och alltjämt åtnjuter ett högt tullskydd. Jag må säga, att det är en rent ut sagt ganska oförskämd begäran. Om någon av herrarna varit vänliga nog och giva en hundralapp om året eller i månaden åt någon, som ni ansett vara behövande, så tycka ni nog, att det är i hög grad otacksamt om den hjälpte sedan kommer och säger att nu har jag existerat genom din hjälp i många herrans år, så att nu är du skyldig att öka på anslaget och giva mig mera. Detta och ingenting annat är det, som det här är fråga om.

Denna sockerindustri har sedan långliga tider kostat oss ungefär 25 miljoner kronor om året. Mellan 7 och 8 miljoner kronor därav pläga årligen hamna i statskassan i form av tullar på ingående varor. Men de övriga 17 å 18 miljoner kronorna hamna dock i betodlarnas och i sockerbolagets händer. Det utgör icke mindre än 437 kronor årligen på varje hektar sockerbetsjord av de 40,000 hektar, som man årligen plägar odla. Bara för de år, som förflutit på det nya seklet, uppgår det understöd, som denna sockerbetsjord och sockernäring erhållit, till icke mindre än över 13,100 kronor per varje hektar sockerbetsjord, med andra ord, Sveriges sockerkonsumenter ha köpt denna betjord kontant sex gånger om, och ändå är det ingen av dem, som rår om en enda hektar av de 40,000 hektar sockerbetsjord, som de köpt sex gånger om. Om det kan vara förenligt med vettig hushållning må var man döma.

Vad det nu är fråga om här är ju att under den mildaste formen på nytt kasta ut 3.8 miljoner kronor d. v. s. giva ytterligare 95 kronor årligen i understöd på varje hektar av denna betjord, och därigenom skulle detta understöd årligen uppgå till något över 532 kronor på varje hektar odlad sockerbetsjord. Det utgör icke mindre än ungefär två och en halv gånger alla betodlingskostnaderna d. v. s. kostnaderna för ackordsskötsel och upptagning av betorna. Jag undrar, vad ni skulle säga, om sågverksbolagen och massafabrikerne kommo och sade att om de fortfarande skulle driva sin näring i den utsträckning, som de hitintills gjort, så måste de ha ett understöd av två och en halv gånger deras arbetares och tjänstemäns avlöningar. Jag tror icke, att man skulle spilla många ord varken i riksdagen eller i utskottet på en sådan framställning. Men så äro icke dessa industrier så lyckligt företrädde i regeringskansliet och i riksdagen, som betodlarna och sockerindustrien överhuvud

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

taget äro. De andra ha icke haft en sådan fenomenalt uppdriven vana och färdighet att springa i trapporna, i kanslierna och i riksdagen och pressa, krångla och preja som dessa sockernäringsens representanter faktiskt ha. Därför ha de förra icke heller på det allmännas bekostnad kunnat kassera in två och en halv gånger sina arbetares och tjänstemäns avlöningar i statsunderstöd för sin näring.

Man har här i diskussionen särskilt fört fram svårigheterna för arbetarna i denna sockerindustri. Hans excellens herr statsministern berörde, som vi hörde, även dessa, som ha det svårt och trångt, och även en tidigare talare var alldeles särskilt inne på att vad det här gäller ingalunda var sockerbolaget eller de stora betodlarna, utan de små arbetare, som haft den där lilla tillfälliga sysselsättningen några veckor på sommaren och hösten i sockerindustrien. Nu skall ju betodlingen erhålla 22 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor netto i understöd av det allmänna årligen. Vad tror ni, att man skulle säga, om vi skulle erbjuda oss att betala avlöningarna till deras arbetare på sockerfälten så långt det räcker, upp till 22 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor? Tror ni, att man skulle komma att godkänna det? Nej, ingalunda, då skulle de hota och säga att få vi icke mera understöd än som räcker till att giva oss arbetskraft gratis, så kunna vi icke fortsätta med näringen och den kallar man för en näring, som ni veta.

Vid behandlingen i det sammansatta utskottet av dessa sockerarbetares ställning kom det klart fram, vad man egentligen hade för avsikter. En av socialdemokraterna framkastade i all ödmjukhet och förslagsvis den tanken att de vid betodlingen anställda arbetarna, om understödet till sockerbetsodlingen gick igenom, skulle erhålla en ackordslön för sitt arbete, som något så när gick upp mot den, som de hade i förfjol. Då svarade man genast — jag tror att det var herr Pettersson i Bjälbo — att det äro vi ingalunda sinnade att gå med på, åtminstone icke för tillfället. Även andra liknande yttranden fälldes, och de stötte mig icke så ringa, ingalunda i och för sig, ty de voro icke alldeles oväntade, men därigenom att de kastade ett blixtljus över den ostpreussiska junkeranda, som finnes i stora delar av det jordbruk, som på detta sätt kommer och kräver ett sådant orimligt skydd, en junkeranda, som mer än något annat utmanar och förargar här, som vid många andra tillfällen.

Med anledning av vad som säges i utskottets andra punkt om det låga sockerpriset och det därav betingade tvånget att inskränka betodlingen, så vet ju var och en hur det förhåller sig med detta. I januari — jag tror det var omkring den 22 eller 23 januari — var det ett betodlaremöte i Eslöv. Där framhöll man, att man skulle försöka få all betodling nedlagd. Till detta kom man nu icke av sin egen fria drift eller på grund av insikt i ämnet utan dit kom man genom fackföreningens försorg. Hela fackföreningsapparaten skulle sättas i gång för att framtinga en allmän nedläggning av arbetet. Nu är jag icke emot fackföreningsverksamheten i allmänhet, om den hålles inom rimliga gränser, men då skall man föra fram fackföreningssynpunkter och säga att i vår egenskap av fackföreningsmedlemmar förklara vi, att vi icke äro nöjda med betopriset, och vi besluta för den skull att för ett år nedlägga betodlingen. Då är det rent fackföreningsspel och något helt annat än att gå de här dolda och smygande vägarna. För det andra vill jag säga, att betodlarna i första hand borde angripa sockerbolaget och ingalunda i första hand konsumenterna i riket, vilken senare väg man bör gå endast i andra och sista hand och när inga andra medel hjälpa. Nu behöver man ju bara taga en titt på sockerbolagets balansräkning för de tre, fyra sista åren för att se att det har alldeles tillräckligt med medel för att hjälpa. Det spelar icke sockerbolaget större roll att giva ut 3.8 miljoner kronor till betodlarna såsom tilläggspris för betorna än för mig att ur min ficka ta en 10-öring och giva ut den. Det är nämligen så att sockerbolagets tillgångssida med reserver och egendomar uppgår till 194 miljoner kronor varav i rena reserver, kontanta tillgångar och obligatio-

ner över 68 miljoner kronor, förutom vad som ligger i fabriker, jordegendomar, lager och så vidare, som man icke räknar med här. Men därtill kommer att bolaget är i en så lycklig ställning att det icke skulle behöva taga av sina tillgångar för att betala betodlarna, utan bolaget kan i 10 år betala 3.8 miljoner kronor i tilläggspris till betodlarna av sina skulder! Det är ju ganska fantastiskt, men det förhåller sig nämligen så att bolagets skulder till största delen äro rena penninghögar. Visserligen har bolaget ett obligationslån på ungefär 21 miljoner kronor, men det uppväges av ett av deras banktillgodohavanden — bolaget har flera sådana men ett av deras banktillgodohavanden räcker till — och så har man reservfonden och en penninghög, som man säger är avsett till skatter. Det är emellertid en särskild påse, där man gömmer undan 8 miljoner kronor.

Nu veta vi ju, att hela det där aktiekapitalet på 135 miljoner kronor bara är osanning och dikt till 95 å 100 procent och i stil därmed är hela den utredning, som sockerbolaget står bakom, och som man lagt på riksdagens bord. Jag skall icke förstöra någon tid med att ingå därpå, men jag vill bara säga, att så mycken osanning har jag sällan läst i en bok, som i denna proposition, speciellt när det gäller Nannesons utredning. De direkta osanningarna äro kanske icke så starkt iögonfallande men däremot är så mycket mer iögonfallande det sätt, på vilket denna utredning tillkommit. Utredningen visar huru många arbetare, som blivit sysslolösa genom fjolårets inskränkningar av betodlingen. Men märk väl, man har därvidlag gått till väga på det sättet, att man av de betodlare, som odla under 10 hektar betor — den, som odlar så mycket som 10 hektar, är ju en väldig storbonde efter våra och även efter skånska begrepp — icke tagit med flera än 8 gårdar, under det att man har tagit med hela utredningen från de gårdar, som räkna över 10 hektar betareal, och därigenom kommer man fram till en procentsats, som man sedan gör gällande över hela linjen. Vi få veta om dessa arbetare nära på allt vad vi behöva veta och mycket mera, än som står i kyrkoboken. Vi få veta, om de bo hos svärföräldrarna eller hos sig själva eller hos främmande, som icke äro deras svärföräldrar, och om de äro fiskare eller skomakare o. s. v. under den tid, som de icke äro vid fabriker och arbeta. Men ett få vi icke veta, och det är, huru många arbetstimmar, som man räknar med under deras arbetstid i denna näring. Den lilla kortfattade rapporten från Holland visar antalet arbetstimmar icke bara i råsockerfabrikerna utan även i raffinaderierna och så vidare. Här åter aktar man sig visligen för att komma med några upplysningar om hur många dagsverken eller arbetstimmar, som åtgått. Jag skall emellertid icke vidare uppehålla mig vid den saken. Jag skall tala mera därom nästa riksdag — om jag då lever — då denna fråga kommer upp och riksdagen nyktrat till, när det gäller den här frågan. Jag hoppas, att det blir någon som då för fram tanken på att göra den svenska sockertullen lika stor som den danska, som är 4.3 öre per kilogram. Denna tullsats om 4.3 öre har ju visat sig vara en fullkomligt epokgörande medicin, ity att de danska fabrikerna utdelat 22, 23, 24, 18 och 15 procent och endast en gång på 30 år ha de danska fabrikerna varit nere i en så låg utdelning, som 11 procent på aktierna. Nu är, kan man säga, genom den i förrfjol vidtagna anordningen i allmänhet de danska sockerfabriksbolagens aktieutdelning för framtiden stabiliserad till 15 procent om året. När 4.3 öres sockertull är ett så välsignelsebringande hälsomedel, skulle det vara synd att icke giva den svenska sockerindustrien en matsked av denna medicin för att se, om den icke tillfrisknar.

Sedan vill jag bara säga en annan sak, och det är, att det förvånar mig att icke betodlarnas ledning bättre utnyttjar den tull, som betodlarna nu ha. Det är ju dock så att tullen för råbetor enligt artikel 100 i tulltaxan utgår med 1 krona per 100 kilo och med 5 kronor för torkade och skurna betor. Då

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

frågar man sig, varför icke betodlarnas fackförenings ledning i kraft av denna tull av 1 krona per 100 kilogram råbetor kunna tillkämpa sig en enda 25-öring. Eljest brukar man begagna och utnyttja tullskyddet nog så blodigt. Men här är man alldeles bakom flötet, när det gäller att utnyttja tullen på råa betor. Ingen av betodlarna utanför riksdagen eller i riksdagen talar därom. Och vad som ligger bakom detta antydde hans excellens statsministern ofrivilligt i det tal han nyss höll, när han sade, att betodlarna förstå, att en högre sockertull dock är bättre för framtiden än en tillfällig subvention. Det är just det, förstå ni, att det är inte betodlarnas intressen som äro ledande för betodlarnas ledare, utan det är sockeraktieägarnas intressen, som äro ledande för ledarna i betodlarfackföreningen. Därför vilja de icke och kunna de icke tillkämpa sig en smula utnyttjande av denna tull.

Om vi se t. ex. på de holländska betodlarna, så finna vi, att de trots att de inte ha ett öres tull på betorna och trots att sockerfabrikerna inte ha ett öres tull på sockret, vare sig raffinerat eller annat, dock kunna tillkämpa sig ett pris av ungefär 2 kronor 72 öre för 100 kilogram betor. Det är visserligen sant, att Hollands betodlare äro i den ställningen, att de kunna odla betor inte bara för den holländska sockerindustrien, utan även Belgiens, Frankrikes och Tysklands sockerfabriker slåss om deras betor. Men de måste ju sälja betorna till världsmarknadspris efter sockerinnehållet jämfört med den procent socker, som finns i sockerrör, och rörsockrets pris. Jag tror inte, att man kan i kammaren tillräckligt förklara, varför man har en tull, som man aldrig utnyttjar. Jag tror, att det skulle vara bra, om Skånes betodlare ville för framtiden intressera sig en smula för det. Skulle det vara så, att förhållandena i tullavseende stå hindrande i vägen för detta, så kunna herrarna påräkna en utjämning, när kampen står mellan betodlarna och sockerbolaget.

Hans excellens framförde även den ofta hörda tanken, att nu är sockret så billigt, att det spelar ingen roll för konsumenterna med en höjd tull. Men jag må väl fråga: När sockerbetsodlarna och sockerbolaget i mycket över en mansålder erhållit 25 miljoner kronor om året och ofta därutöver, varför skulle då de fattiga, varför skulle då konsumenterna just nu vid detta tillfälle, när sockerpriset en gång sjunker en smula, kasta ifrån sig även denna lilla fördel till betodlarna och sockerfabrikanterna. Man talar om det olika klimatet. Ja, skillnaden i klimat mellan å ena sidan Skytts, Oxie och Bara häradet och å andra sidan Själland, Fyen och Møen, där man kan stå på ena stranden och se över till den andra, kan väl inte vara så avgörande, när det gäller betodlingen. Här framfördes av andre vice talmannen för en stund sedan talet om att det var så väsentligt högre lantarbetarlöner i Sverige och att vi därför måste ha tämligen höga tullar. Nu är ju förhållandet det, att Holland, som icke har tull på vare sig råa betor eller socker, har 30 till 40 procent högre arbetslöner i jordbruket än Sverige. Den holländska bonden är visserligen ingen godsägare utan en medelstor bonde, men den holländska bonden är däremot, som vi kanske veta, en i högsta grad aristokratisk herre och en rätt lärd herre. De holländska bönderna torde väl vara de lärdaste bönderna i världen. De ha alltid med en viss förkärlek använt, serbisk, polsk och annan utländsk arbetskraft, och de ha också med en viss förkärlek arrenderat ut sin jord till arrendatorer, som slita nog så hårt för sin ställning.

Nu är det visserligen sant, att det är dåligt ställt för jordbrukarna i många avseenden. Men jag vill säga, att det är inte sämst ställt i Skåne. Den, som rest något och känner till vissa trakter i Västerbotten, vet ju, vilken fattigdom där råder, sedan skogarna nu äro uthuggna, och speciellt i år, när det varit litet eller ingen snö och ytterst ringa förtjänst på skogskörslorna. Man blir verkligen förvånad, när man hör, att det finns byar i Västerbotten, där

bönderna äro så fattiga, och ha så litet att sälja, att det i hela byn inte finns en enda bonde, som har så mycket mjölk att sälja, att han kan förse en större tjänstemannafamilj med vad den behöver, utan denna familj måste köpa mjölk från två bönder på en gång. Då kan man begripa, hur det ligger till. Men det skriks inte från Västerbotten som från södra Skåne. Det går inte att mobilisera en stor skara arbetarrepresentanter och liberaler till förmån för att ge 8 eller 10 miljoner kronor, än mindre 22 miljoner kronor, i odlingsunderstöd till Västerbotten. Det går inte. Och varför? Jo, denna del av landet är så fattig, de ha så dålig jord där, att där växer ingenting, så de behöva ju intet understöd, sade en gång en riksdagsman till mig. Herre Gud, där växer ju ingenting, så de behöva ingen tull, sade han. Där nere återigen, där växer det så bra grödor, så de bli alldeles olyckliga av fruktan för att det kommer att trycka marknaden. Därav kommer också herr Nilssons i Hörby tal om att betodlingen avlastar spannmålsproduktionen, så att det inte blir så mycket spannmål i marknaden, om vi ge 22.5 miljoner kronor i understöd åt betodlarna. Ja, samma resultat kunna vi ju vinna, om vi tända eld på lador och skördar för 22.5 miljoner kronors värde. Då blir det också en avlastning av marknaden. Jag kan bara med detta ge en aning om, vilken galenskap, som här framföres. Men då är det den klara och pura sanningen. När någon återigen för de fattigas talan, för de tysta och tåliga och lidande landsändarnas talan, då vill ingen höra på, vare sig i det ena eller andra partiet. För övrigt misstänker jag, att om ni vilja göra en undersökning, så skall det inte vara omöjligt att förmå Västerbottens bönder att flytta ned till södra Skåne i fem år, medan södra Skånes bönder få komma upp i den fördelaktiga ställningen i Västerbottens marker, där det inte är några så överflödande grödor, att de trycka marknaden.

Det är förresten inte bara landsändar, det gäller, utan även näringar. Vi hade för några år sedan vårt handelsjärn nere i vaken med vatten över näsborrarna. Det var tal om att hjälpa den näringen, men det blev bara tal. Den fick ligga i vaken och plaska, tills den lyckades ta sig upp. Och nu ligger den på iskanten med livet i behåll, så länge isen håller. Nu invändes visserligen i bevillningsutskottet, att Sveriges handelsjärn har fått understöd det också av riksdagen. Ty riksdagen har beslutat sätta exportförbud på järnskrot, och det är ett understöd som järnindustrien fått. Ja, för all del, det kan jag också vara med om för sockerindustriens vidkommande. Sockerindustrien behöver kalksten. Vi sätta exportförbud på kalksten och slopa sockertullen, och sedan äro järnindustrien och sockerindustrien likställda igen. Men det vill man inte vara med om. Det passar inte dem, som ha nog och över nog förut och som alltid äro vana att skrika så fort det gäller någonting.

Jag skall inte gå in vidare på frågan om subvention eller tull. De argument, som framföres till förmån för tullen, äro av den art, att de passa att målas till minnesspråk i alla hem. Maken till humor kan man sällan uppdriva. Närmare skall jag inte gå in på den saken.

Jag vill bara säga till sist, att ställningen här vittnar om den gruvliga ekonomiska förvildningen i landet och om efterblivenheten i alla de politiska partierna, gamla trasor, som hade en viss mission att fylla för 30 år sedan men numera sakna varje underlag både hos folket och i de verkliga förhållandena. Här behövs en nyorientering icke bara i det politiska livet utan, för att det skall kunna ske, också av arbetarrörelsen, av dess politik, dess ledande krafter och av de ekonomiska förhållandena och blicken på det ekonomiska livet i landet i övrigt.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till den av mig och medreservanter avgivna reservationen.

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.*
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Herr Jönsson i Revinge: Det var herr Engberg, som i denna kammare först framförde avslagsyrkandet och när jag hörde min gamle vän, skickligt som vanligt, motivera avslagsståndpunkten, kom jag att tänka på den gamla sagan om kung Hyacints tronbestigning. Det berättas, att vid detta historiska tillfälle höll statsministern ett stort programtal. När han slutat, applåderade kungen och förklarade, att han kunde ge sin anslutning till detsamma. Men då sade statsministern: »Vänta, ers majestät, nu skall jag hålla ett nytt programtal, i vilket jag skall lägga upp ett regeringsprogram av motsatt slag.» Det gjorde han, och det talet gjorde samma goda intryck på kungen som det första. Jag menar, att om vi utginge ifrån att herr Engberg fortfarande representerade Malmöhus län i denna kammare och inte, som nu är fallet, Stockholms stad, så skulle det tal, han hållit här i dag, alldeles säkert varit ett lika skickligt tal till förmån för att någonting göres i sockerfrågan. Jag förstår för övrigt inte, hur han kunde finna något sammanhang mellan de norrländska timmerkörarnas svårigheter och sammansatta utskottets förslag om subvention åt den skånska betodlingen. Ty eftersom det inte är meningen, att ett enda öre skall tagas ur dessa utan tvivel mycket fattiga människors fickor utan allt skall gå på statsbudgeten, så kunna väl de norrländska timmerkörarna omöjligen ha någon olägenhet utav det beslut i positiv riktning som eventuellt kan varda fattat.

Det är i alla fall på det viset, att socker i närvarande stund är en ofantligt billig vara. Priset för raffinerad vara oförtullad är ju endast 21 öre. Detta är ett häpnadsväckande billigt pris. Och om man tar i betraktande sockrets näringsvärde, så torde socker vara det ojämförligt billigaste livsmedel som finns. Och detta är anledningen till att man för närvarande icke kan odla betor till det pris, som betingas av sockret.

Herr Fabian Månsson utgår från, att sockerbolaget kan rent av betala 3,800,000 kronor årligen genom att taga ur sina skulder. Han motiverade detta med, att sockerbolaget visserligen lagt upp ett obligationslån men att det har en del av lånet inestående på bank. Han menade då, att bolaget kan använda dessa pengar till att betala betodlarna med. Jag undrar, om herr Fabian Månsson, ifall han vore direktör för Svenska sockerfabriksaktiebolaget, skulle föreslå sin styrelse en sådan åtgärd. Dessa pengar äro nämligen ingenting annat än bolagets rörelsekapital, och rörelsemedel behöver bolaget, ty på hösten måste det betala betodlarna för deras betor. Det måste förresten förskottas en del av betalningen för betorna redan strax efter det betorna äro sådda på sommaren. Troligt är att bolaget genom att taga av sina tillgångar, skulle under något år stå ut med en extra utbetalning på nära 4 miljoner men vilken affär skötes avsiktligt med förlust. För övrigt, när herr Månsson talar om aktieägarna, vill jag säga, att det i alla fall är ett faktum, att aktierna i närvarande stund noteras i 52 kronor, d. v. s. ungefär till halva pari. Aktiekapitalet är 135 miljoner kronor, men med den prisreduktion på aktierna, som ägt rum, kan man säga, att vattnet är tämligen utpressat. Det ursprungligen inbetalta aktiekapitalet var ungefär 40 miljoner kronor. Denna summa torde, evalverad i nuvarande penningvärde, motsvara 65—70 miljoner kronor. Det är detta värde aktierna representera, märk väl, intet det nominella kapitalet. Den senaste utdelningen var som bekant 3 procent. Det är självklart, att om sockerbolaget icke erhåller några betor gör det på det sättet, att det importerar och raffinerar råsocker och därpå tar den vinst det kan få. Man kan inte begära av ett företag, även om det förtjänat pengar tidigare, att det skall drivas med ren förlust. Stora industri- och affärsföretag måste nog skötas affärsmässigt.

Herr Ljung, liksom herr statsministern, erkände, att utskottsförslaget ser ut som om det vore förmånligare för betodlarna än regeringsförslaget med tull-

förhöjning, men, sade båda dessa herrar, det är bara ett sken, ty tullinjen har sitt företrädare för framtiden. Men nu är det ju så, att tullförhöjningsförslaget icke innebär någon framtidslinje, ty enligt regeringsförslaget skulle tullförhöjningen upphöra den 28 februari nästa år. Under sådana omständigheter har man ingen anledning räkna med, att denna tull skulle vara bestående och att betodlarna för all framtid skulle kunna räkna med densamma. Det kommer i båda fallen att bero på, vad riksdagen kommer att besluta, när subventionstiden eller tiden för tullförhöjningen är utlupen. Och detta kommer i sin ordning att bero på, hur världsmarknadsläget i fråga om socker är den tiden. Jag tror således, att med hänsyn till framtiden den ena linjen kan vara precis lika bra som den andra. Jag tror inte, att man bör göra gällande, att subventionslinjen är ett finger räckt åt den avvecklingslinje, som det talats om i dag. Det är visserligen sant, att herr Sköld skisserat upp ett avvecklingsprogram för framtiden, därest läget för sockermarknaden skulle bli det och det. Känner jag emellertid herr Sköld rätt, och jag tror jag känner honom ganska bra, så är det nog hans stora förhoppning, att en avveckling aldrig skall behöva komma till stånd utan att för framtiden läget skall bli sådant, att sockerhanteringen i landet kan reda sig och fortleva. Det är min förhoppning också, att så skall bli förhållandet. Det kan väl icke länge fortsätta detta förhållande, att man i närvarande stund med största fördel importerar råsocker, betalar tull för detsamma med sju öre per kg. och använder det som svinfoder. Det är ett alldeles utmärkt sådant enligt vad en kamrat nere i Skåne, som försökt det, sagt mig. Vilket fodermedel utom råsocker skulle med sju öres tull per kg. mäktas konkurrera med alla andra kraftfoder, vilka äro tullfria? Men man måste väl i all rimlighets namn utgå från, att ett så utomordentligt näringsmedel som socker inte i det långa loppet kan bibehållas i sitt nuvarande prisläge, utan man har väl förr eller senare att emotse en prisförhöjning, som gör det möjligt att även här i landet odla sockerbeter.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Herr Hamrin: Herr talman! Sedan första kammaren fattat sitt beslut och med mycket stor majoritet bifallit det sammansatta utskottets hemställan, finns ingen anledning att närmare gå in på vad som nu senast blivit sagt. Det är dock några uttalanden från hans excellens herr statsministern, som enligt min mening inte kunna få stå oemotsagda i riksdagens protokoll.

Herr statsministern återkom med samma argument i år som förra året, att priset är så lågt, att vi kunna lägga på litet tull. Mot detta resonemang förra året invände jag, och jag gör det fortfarande, att tullarna äro icke avsedda för och böra icke brukas i prisreglerande syfte. Fastslår man en sådan princip, måste det automatiskt leda till att, när en vara, som är belagd med tull, stiger, så skall man sänka priset genom att borttaga eller reducera tullen. Herr statsministern framhöll vidare, att denna lilla tullförhöjning på tre öre per kilogram gör så litet. Han hade räknat ut att för en normalfamilj gör den 3 kronor per år. Det erinrade mig om ett resonemang, som fördes i utskottet, då man från en norrlänning hörde uppges, att ett visst slag av arbetare för närvarande icke har större inkomst än 4 kronor 50 öre per dag. Om man för en sådan arbetare, med en familj bestående av honom själv, hustru och fyra barn, räknar med en konsumtion så låg som 25 kilogram i stället för 40, så skulle dock den lilla tullförhöjning, som herr statsministern betecknade den, för denne fattige arbetare uppgå till en dagsinkomst. När man använder denna argumentering vid varje tullförslag, som den nuvarande regeringen eller dess parti framlägger, är det klart, att man kommer fram till en fullkomligt ohållbar ståndpunkt. Jag erinrar om argumenteringen i den stora tullpropositionen, som för några dagar sedan lades på riksdagens bord. Man

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

Ang.
ätgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

hade räknat ut, att tullförhöjningarna inneburo en ökad beskattning av 13 eller 14 kronor. Det var ju så litet, att det var ingenting att fästa sig vid förklarar det. Att det här gör 3 kronor, eller enligt mitt sätt att räkna 4 kronor 50 öre, det är heller ingenting att fästa sig vid. Men, Ers excellens, då denna ökade börda faller på hundratusentals medborgare i detta land, som icke kunna få ett enda öre tillbaka i en eller annan form, enligt de propositioner, som äro lagda på riksdagens bord, och detta gäller i stor utsträckning även jordbrukare, då frågar man sig: Är den argumenteringen hållbar, då man bara säger, att det gör så litet, så litet; låt oss taga litet tull. — På den vägen, mina herrar, kommer man vart som helst när det gäller tullförhöjningar.

Vidare anförde hans excellens herr statsministern, att subventionssystemet bär emot en avveckling. Där kan jag inskränka mig högst betydligt, ty herr Jönsson i Revinge har nyss behandlat det uttalandet. I propositionen är tullen provisorisk, den bär tillfällighetens prägel, men man kan inte få något annat intryck av herr statsministerns anförande än att här stå vi inför en permanent tullförhöjning, som man räknar med måste bestå för framtiden till dess en fullständig omkastning i världsmarknadsläget beträffande sockret inträder.

Slutligen kommer jag till resonemanget om att subventionen skulle vara en så farlig väg. Jag har här i min hand jordbruksutskottets utlåtande nr 2. När man bläddrar igenom detta utlåtande, finner man nära 20 punkter, där regeringen föreslår direkt anslag för stöd åt vissa grupper bland jordbrukarna i vårt land. Det gäller olika ändamål. Vad är detta annat än ren subvention för uppehållande av en viss del av jordbruket eller dess binäringar? Jag erinrar i detta avseende jämväl om vad som var uppe i debatten förra året. Den nuvarande regeringen föreslog en ren subvention åt motorspriftfabrikationen. Där gällde det att skydda, hjälpa och stödja en svensk näring i konkurrens med en utländsk vara, som importerades till vårt land. Då var det inga betänkligheter. Där talade man inte alls om det samhällsfarliga, det finansiellt svårbedömliga i en subvention.

Jag slutar med att säga, att icke är subventionen i och för sig en väg som är ny för vårt land för vare sig högern eller för de andra partierna. Det är för övrigt ett ödets ironi, att just som vi här diskutera denna fråga om subvention eller tull, om subvention eller icke för betodlingen, meddelande kommer från vårt grannland Danmark, där den radikala regeringens handelsminister velat lägga fram ett förslag om subvention till betodlarna. De skulle garanteras ett pris av 2 kronor per deciton. Den danske handelsministern tog emellertid tillbaka förslaget, ehuru högern i Danmark krävde, att propositionen skulle läggas fram, medan vänstern avrådde därifrån. Nu kunna herrarna säga mot mig, att så handlar vänstern där. Vänstern vill icke ha någon subvention. Jag har endast velat säga, att inte gäller det här en sådan fråga, att högern som sådan behöver väja tillbaka för att gå fram på den enda framkomliga väg, som kan leda till resultat. Jag är viss om, herr talman, att högern såväl i denna kammare som i medkammaren skall förena sig med oss, som här vilja gå in för en linje, som skapar det stöd, vilket uppenbarligen för närvarande kräves för att icke betodlingen skall gå under.

§ 10.

Herr statsrådet *Dahl* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 142, med förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) m. m.; och

nr 180, angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Vaxholms stad m. m.

Nämnda propositioner bordlades.

§ 11.

Fortsattes föredragningen av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1. Därvid yttrade

Herr förste vice talmannen **Hamilton**: Jag ber att få framföra mitt varma tack till min vän hans excellens herr statsministern för den försäkran som han nu givit oss, att han hyser samma välvilja för Sveriges jordbrukare som den lantman från Skåne, till vilken han vände sig. Denna försäkran bör kunna ingiva oss den förhoppningen, att hans excellens herr statsministern visar denna välvilja, även om lantmännens och landsbygdens i övrigt berättigade krav komma att brytas mot storfinansens eller storindustriens intresse, även när det gäller att nedbringa de tunga skattebördor, som så hårt trycka ned vårt jordbruk och även i dag då det gäller att genomföra det enda förslag, som har utsikt att hjälpa upp betodlingen. Ryktet förmäler från första kammaren, att den man i regeringen, som står hans excellens närmast, den andre excellensen, har röstat för detta förslag. Vi kunna därför möjligen förvänta, att även hans excellens herr statsministern lägger sin röst till förmån för utskottets hemställan.

*Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)*

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav propositioner på 1:o) bifall till utskottets hemställan, 2:o) bifall till den av herr Johan Nilsson i Kristianstad m. fl. avgivna, vid utlåtandet fogade reservationen samt 3:o) bifall till den reservation, som avgivits av herr Månsson i Furuviik m. fl.; och förklarade herr talmannen sig anse den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Votering begärdes emellertid av herr Magnusson i Tumhult, varför herr talmannen för bestämmande av kontrapositionen ånyo upptog de båda återstående propositionerna, av vilka herr talmannen nu fann den under 2:o) angivna hava flertalets mening för sig. Beträffande kontrapositionen äskade likväl herr Engberg votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes samt anslags:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1 antager den av herr Johan Nilsson i Kristianstad m. fl. avgivna, vid utlåtandet fogade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit herr Månssons i Furuviik m. fl. reservation.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser samt voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, företogs omröstning med tillämpning av uppsägningsförfarandet; och förklarade herr talmannen sig anse flertalet hava röstat för nej-propositionen. Herr Anderson i Storegården begärde emellertid rösträkning, vadan namnupprop verkställdes. Därvid avgävos 93 ja och 120 nej, varjämte 2 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså till kontraposition antagit den av herr Månsson i Furuviik m. fl. avgivna, vid utlåtandet fogade reservationen. I överensstämmelse härmed blev efter given varsel följande proposition för huvudvoteringen uppläst och godkänd samt anslagen:

Den, som vill, att kammaren bifaller sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 1, röstar

Ja;

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den av herr Månsson i Furuviik m. fl. av-
givna, vid utlåtandet fogade reservationen.

(Forts.)

Herr talmannen tillkännagav, att skriftliga framställningar om voterings-
verkställande medelst namnupprop gjorts dels av herr Nilsson i Hörby jämte
22 ledamöter av kammaren, dels av herr Engberg jämte 23 ledamöter av kam-
maren, vadan, sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt sistnämnda
voteringsproposition blivit ännu en gång uppläst, omröstning medelst namn-
upprop nu omedelbart företogs. Därvid avgåvos 146 ja och 53 nej, varjämte 16
av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså bifallit utskottets hemställan.

Över omröstningen fördes anteckningar å voteringslista, som här nedan in-
tages:

	Ja	Nej	Av- står
Herr Förste Vice Talmannen	1		
» Andre Vice Talmannen	1		
<i>Stockholms stad.</i>			
Herr Lindman	1		
» Lindqvist i Stockholm		1	
» Ekman	1		
» Eriksson i Stockholm		1	
» Hansson i Stockholm		1	
» Nylander			
» Engberg		1	
» Johanson i Stockholm		1	
Fru Östlund	1		
Frk. Wellin			
Herr Forssell			
» Holmdahl	1		
» Järte	1		
» Höglund i Stockholm		1	
» Kilbom		1	
» Carleson		1	
» Andersson i Stockholm		1	
» Nygren		1	
<i>Stockholms län</i>			
Herr Andersson i Igelboda	1		
» Källman	1		
» Andersson i Tungelsta	1		
» Eurén			1
» Christenson	1		
» Laurin	1		
» Mosesson	1		
» Ahl		1	

	Ja	Nej	Av- står
Herr Lundquist i Rotebro.			1
» Flyg.		1	
<i>Uppsala län.</i>			
Herr Borg		1	
» Olsson i Golvvasta	1		
» Björnberg	1		
» Wohlin			1
» Lundstedt		1	
<i>Södermanlands län.</i>			
Herr Johansson i Uppmälby	1		
» Olsson i Ramsta	1		
» Laurén			1
» Andersson i Katrineholm.	1		
» Jonsson i Eskilstuna.	1		
» Lundkvist i Eskilstuna	1		
» Andersson i Dunker	1		
<i>Östergötlands län.</i>			
Herr Pettersson i Bjälbo	1		
» Sjögren	1		
» Johansson i Arkösund	1		
» Karlsson i Vadstena	1		
» Olsson i Rimforsa	1		
» Björkman	1		
» Ericson i Boxholm	1		
» Ward	1		
» Anderson i Linköping	1		
» Jonsson i Risinge	1		
» Hollertz	1		
» Skoglund	1		
<i>Jönköpings län.</i>			
Herr Johanson i Huskvarna.	1		
» Hamrin	1		
» Carlström	1		
» Fast.	1		
» Petersson i Broaryd	1		
» Svensson i Högsjöhult	1		
» Lilliecreutz	1		
» Andersson i Löbbo	1		
» Johnsson i Norrahammar	1		
<i>Kronobergs län.</i>			
Herr Magnusson i Tumhult	1		
» Olsson i Blädinge	1		
» Svensson i Betingetorp			1
» Blomquist	1		

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

		Ja	Nej	Av- står
Herr	Svensson i Grönvik	1		
»	Rosander	1		
<i>Kalmar län.</i>				
Herr	Magnusson i Kalmar	1		1
»	Carlsson i Solberga			
»	Werner	1		
»	Gustafson i Vimmerby.	1		
»	Johansson i Krogstorp.	1		
»	Heiding	1		
»	Wirsell	1		
»	Schött	1		
»	Waldem	1		
<i>Gotlands län.</i>				
Herr	Gardell i Gans	1		
»	Svedman.	1		
»	Gardell i Stenstu	1		
<i>Blekinge län.</i>				
Herr	Jönsson i Boa	1		
»	Törnkvist i Karlskrona	1		
»	Jeppsson.	1		
»	Holmgren	1		
»	Wachtmeister			
»	Hällgren	1		
<i>Kristianstads län.</i>				
Herr	Bengtsson i Norup	1		
»	Borggren.	1		
»	Persson i Fritorp	1		
»	Björklund	1		
»	Björk i Tryde	1		
»	Hammarlund	1		
»	Björck i Kristianstad	1		
<i>Malmö m. fl. städer.</i>				
Herr	Winkler		1	
»	Lovén	1		
»	Lindskog.	1		
»	Weibull	1		
»	Bergström i Hälsingborg	1		
»	Andersson i Malmö	1		
»	Thomson.	1		
»	Vougt	1		
<i>Malmöhus län.</i>				
Herr	Jönsson i Revinge.	1		
»	Olsson i Kullenbergstorp	1		

	Ja	Nej	Av- står
Herr Sköld	1		
» Andersson i Höör	1		
» Törnkvist i Bjuv	1		
» Paulsen	1		
» Månsson i Erlandsro.	1		
» Nilsson i Hörby.	1		
» Pehrsson i Bramstorp	1		
Fru Nordgren	1		
Herr Ljung	1		
<i>Hallands län.</i>			
Herr Lindqvist i Halmstad	1		
» Johansson i Brånalt	1		
» Andersson i Falkenberg	1		
» Larson i Tönnersa.	1		
» Eriksson i Toftered	1		
» Andersson i Lindome	1		
<i>Göteborgs stad.</i>			
Herr Lithander	1		
» Sjöström		1	
» Pehrsson i Göteborg			1
» Hedvall		1	
» Wigforss	1		
» Höglund i Göteborg		1	
» Olson i Göteborg		1	
» Prytz		1	
» Ström		1	
<i>Göteborgs och Bohus län</i>			
Herr Andersson i Grimbo	1		
» Olsson i Broberg			1
» Olsson i Berg	1		
» Osberg.	1		
» Wallerius	1		
» Brännberg	1		
» Mårtensson	1		
» Karlsson i Munkedal	1		
<i>Älvsborgs län</i>			
Herr Danielsson	1		
» Gustafson i Kasenberg.	1		
» Lindgren.	1		
» Hansson i Trollhättan	1		
» Olsson i Mellerud		1	
» Alströmer			1
» Johansson i Fårekulla		1	
» Ryberg	1		
» Leffler.			1

Ang.
ätgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
 ätgärder för
 den inhemska
 sockerbets-
 odlingens
 uppehållande.
 (Forts.)

	Ja	Nej	Av- står
Herr Johansson i Väby		1	
» Petersson i Lerbäcksbym	1		
» Weijne	1		
<i>Skaraborgs län.</i>			
Herr Bengtsson i Kullen	1		
» Magnusson i Skövde.	1		
» Bäcklund		1	
» Johanson i Hallagården	1		
» Vahlstedt		1	
» Lundén	1		
» Anderson i Storegården	1		
» Persson i Tidaholm		1	
» Nordkvist	1		
<i>Värmlands län.</i>			
Herr Jansson i Edsbäcken			1
» Carlsson-Frosterud			1
» Hallén			
» Ros	1		
» Norling		1	
» Norsell	1		
» Spångberg			
» Björling	1		
» Olson i Torsby	1		
» Persson i Grytterud			1
<i>Örebro län.</i>			
Herr Uddenberg		1	
» Anderson i Råstock	1		
» Nilsson i Örebro		1	
» Ljunggren	1		
» Lundgren	1		
» Persson i Falla			1
» Mogård			
» Sandwall.	1		
<i>Västmanlands län.</i>			
Herr Larsson i Västerås			
» Eklund		1	
» Olovson i Västerås		1	
» Ander	1		
» Johansson i Bro	1		
» Olsson i Österbo			1
<i>Kopparbergs län.</i>			
Herr Jansson i Falun.		1	
» Olsson i Mora.		1	
» Andersson i Rasjön	1		

	Ja	Nej	Av- står
Herr Pettersson i Hällbacken		1	
» Andersson i Ovanmyra	1		
» Karlsson i Grängesberg		1	
» Aronson			1
» Ericsson i Sörsjön		1	
<i>Gävleborgs län.</i>			
Herr Månsson i Furuvik		1	
» Sävström		1	
» Lindley		1	
» Johansson i Edsbyn	1		
» Olsson i Gävle	1		
» Holmström.	1		
» Herou		1	
» Svedberg.	1		
» Högström	1		
» Hilding	1		
» Hultman.	1		
<i>Västernorrlands län.</i>			
Herr Johansson i Sollefteå		1	
» Bergström i Bäckland	1		
» Strindlund			
» Västberg.		1	
» Molander		1	
» Edberg	1		
» Rudén.		1	
» Sandström		1	
» Öhman			
» Berg		1	
<i>Jämtlands län.</i>			
Herr Olofsson i Digernäs	1		
» Hedlund i Östersund			
» Hedlund i Häste		1	
» Persson i Trängen.	1		
» Olsson i Rödningsberg.		1	
<i>Västerbottens län.</i>			
Herr Wiklund i Brattfors	1		
» Wikström	1		
» Lindmark	1		
» Lindberg.		1	
» Sandberg	1		
» Näslund	1		
» Wiklund i Byske		1	

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

Ang.
åtgärder för
den inhemska
sockerbets-
odlingens
uppehållande.
(Forts.)

		Ja	Nej	Av- står
<i>Norrbottens län.</i>				
Herr	Hage		1	
»	Nilsson i Antnäs	1		
»	Lövgren			
»	Dahlén			
»	Grapenson			
»	Selberg		1	
»	Lundström	1		
Summa		146	53	16

Sedan herr talmannen tillkännagivit utgången av omröstningen, yttrade

Herr andre vice talmannen **Nilsson**: Herr talman! Med anledning av att mina meningsfränder och jag i den slutliga voteringen mellan utskottets förslag och yrkandet om avslag röstat för det förra förslaget, vill jag till protokollet göra den erinran, att detta ingalunda berott på något övergivande av vår vid så många tillfällen hävdade ståndpunkt om tullens obetingade företräde framför subventionen. Vi fasthålla alltså vid denna mening, men i det läge, vari det svenska jordbruket för närvarande befinner sig, hava vi, sedan tullinjen utslagits, ansett oss pliktiga att ge betodlingen den enda hjälp, som återstod, för att denna för landet viktiga odling icke må helt gå förlorad, innan en riktigare uppfattning i frågan om sättet för dess upprätthållande hinner göra sig gällande hos vårt folk.

I detta anförande instämde herrar *Holmdahl, Järte, Christenson, Anderson* i Linköping, *Magnusson* i Tumhult, *Björkman, Olsson* i Blådinge, *Lillicreutz, Pettersson* i Bjälbo, *Waldem, Jönsson* i Boa, *Holmgren, Persson* i Fritorp, *Björck* i Kristianstad, *Lithander, Andersson* i Lindome, *Wallerius, Larson* i Tönnersa, *Gustafson* i Kasenberg, *Magnusson* i Skövde, *Bengtsson* i Kullen, *Anderson* i Storegården, *Nordkvist, Sandwall, Lundström* och *Olsson* i Berg.

§ 12.

Föredrogos vart för sig:

bevillningsutskottets memorial och betänkanden:

nr 9, angående remitterande till annat utskott av vissa till bevillningsutskottet hänvisade motioner, avseende åtgärder till stöd för det svenska jordbruket;

nr 10, i anledning av väckt motion om frihet från stämpelavgift vid lagfart å fång enligt ensittarlagen;

nr 11, i anledning av väckt motion om upphävande av tullen å tryckpapper, konsttryckpapper och planschverk;

nr 12, i anledning av väckt motion om befogenhet för Konungens befallningshavande att medgiva utskänkning av vin å vissa turisthotell;

nr 13, i anledning av väckt motion om möjliggörande av tillverkning till avsalu inom landet av porter med 18 procent inbryggingsstyrka (klass III); och

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 126 § 1 och 2 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928; samt

jordbruksutskottets memorial, nr 16, i anledning av remiss från kamrarna av dels Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till befrämjande av lantmännens andelsrörelse dels ock vissa motioner i fråga om jordbrukets stödjande.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda memorial och betänkanden hemställt.

§ 13.

Herr talmannen tillkännagav, att enligt överenskommelse mellan kamrarnas talmän gemensamma omröstningar komme att äga rum onsdagen den 12 i denna månad angående voteringspropositioner, som då vore av kamrarna godkända.

§ 14.

Avgåvos följande motioner nämligen av:

herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.*:

nr 431, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 99, med förslag till lag om kommunalstyrelse på landet *m. m.*; och

nr 432, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 100, med förslag till lag om församlingsstyrelse *m. m.*;

herr *Wiklund* i Byske, nr 433, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 121, med förslag till motorfordonsförordning *m. m.*;

herrar *Andersson* i Rasjön och *Pettersson* i Hällbacken, nr 434, i anledning av Kungl. Maj:ts sistnämnda proposition; samt

herr *Wikström m. fl.*, nr 435, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 132, angående statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter.

Dessa motioner bordlades.

§ 15.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till delar av riksdagsbeslutet:

nr 1, ingress;

nr 2, slutmening;

nr 3, rörande utseende av ledamöter och suppleanter i utrikesnämnden;

nr 4, rörande godkännande av ett mellan Sverige och Tyska Riket slutet tilläggsavtal nr 2 till handels- och sjöfartstraktaten den 14 maj 1926;

nr 5, rörande lag om ändrad lydelse av 22 kap. 12 och 21 §§ strafflagen;

nr 6, rörande lag om ändrad lydelse av 8 § 3 mom. lagen den 17 oktober 1900 om straffregister;

nr 7, angående godkännande av ett i Genève den 14 september 1929 dagtecknat protokoll rörande revision av stadgan för den fasta mellanfolkliga domstolen;

nr 8, angående godkännande av ett i Genève den 14 september 1929 dagtecknat protokoll rörande Amerikas Förenta Staters anslutning till signaturprotokollet angående stadgan för den fasta mellanfolkliga domstolen;

nr 9, angående godkännande av ett i Genève den 17 juni 1925 dagtecknat protokoll rörande förbud mot användande i krig av kvävande, giftiga eller liknande gaser *m. m.*;

nr 10, rörande verkställd granskning av riksbankens styrelse och förvaltning;

nr 11, rörande verkställd granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning;

nr 12, rörande verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning;

nr 13, rörande ändrad lydelse av 13 och 25 §§ i lagen för Sveriges riksbank;

nr 14, rörande val av riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare;

nr 15, rörande val av riksdagens militieombudsman och hans efterträdare;

nr 16, rörande lag angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 6 mars 1899 om handräckning åt utländsk domstol;

nr 17, rörande lag om handräckning vid svensk domstol åt vissa internationella organ; och

nr 18, rörande lag angående ändring i lagen den 22 juni 1911 om vissa aktieföretag, som driva lånerörelse.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets

utlåtande, nr 13, i anledning av väckt motion angående sådana ändringar i grundlagarna, att den samhällsomstörtande propagandan må kunna stävjas eller åtminstone försvåras; samt

memorial:

nr 14, med förslag till ändrad lydelse av § 55 riksdagsordningen; och

nr 15, med förslag till ändrad lydelse av § 60 riksdagsordningen;

andra lagutskottets utlåtande, nr 13, i anledning av väckta motioner om lagstiftning rörande blindhetsersättning; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av vissa Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 17, angående reglering av vissa utgifter för kapitalökning för budgetåret 1930/1931 i vad angår jordbruksärenden.

§ 17.

Justerades protokollsutdrag.

§ 18.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr		under 10 dagar	fr. o. m.	den	12 mars,
	<i>Olsson</i> i Broberg				
»	<i>Paulsen</i>	5	»	»	10 »
»	<i>Olofsson</i> i Digernäs	5	»	»	10 »
»	<i>Björk</i> i Tryde	5	»	»	10 »
»	<i>Wirsell</i>	5	»	»	11 »
»	<i>Pettersson</i> i Hällbacken	5	»	»	11 »
»	<i>Törnkvist</i> i Karlskrona	6	»	»	10 »
»	<i>Johanson</i> i Hallagården	4	»	»	11 »
»	<i>Wikström</i>	5	»	»	11 »
»	<i>Johansson</i> i Krogstorp	6	»	»	9 »
»	<i>Hedlund</i> i Häste	6	»	»	9 »
»	<i>Andersson</i> i Rasjön	4	»	»	10 »
»	<i>Werner</i>	4	»	»	9 »

herr <i>Olsson</i> i Berg	under 8 dagar fr. o. m. den 12 mars,
» <i>Ljung</i>	» 6 » » » 10 »
» <i>Andersson</i> i Höör	» 3 » » » 9 » och
» <i>Olsson</i> i Österbo	» 5 » » » 9 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 5.31 e. m.

In fidem
Per Cronvall.